

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

UEF | SPATiA

ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

**ALKUVOIMA – ÄLYKÄS SOPEUTUMINEN
POHJOIS-KARJALAN MAASEUDULLA -HANKE**

Lieksan kuntaprofiili

**Simo Rautiainen, Arja Jolkkonen, Arja Kurvinen,
Virpi Lemponen, Antti Tiilikainen**

2023

maaseuturahasto

MAASEUTU 2020

SISÄLTÖ

1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	4
2 VÄESTÖN MUUTOKSET	8
2.1 VÄESTÖMÄÄRÄ	8
2.2 IKÄRAKENNE	10
2.3 SYNTYVYYS JA KUOLLEISUUS	12
2.4 MUUTTOLIIKE	14
2.5 PÄÄASIALLINEN TOIMINTA JA KOULUTUS	16
2.6 KAUSIASUKKAAT	18
3 TYÖLLISTYMISMAHDOLLISUUDET	20
3.1 TYÖPAIKAT	20
3.2 TYÖVOIMA	30
4 PALVELUJEN TARVE JA SAAVUTETTAVUUS	36
5 KUNTATALOUS	40
6 STRATEGISET VALINNAT JA UUSIUTUMINEN	46

KARTAT

Kartta 1. Lieksan sijainti ja yhdyskuntarakenne. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.	4
Kartta 2. Lieksan väestömäärä 1 km * 1 km -ruuduittain vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.	5
Kartta 3. Lieksan väestömäärän muutos 1 km * 1 km -ruuduittain vuosina 2000–2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.	9
Kartta 4. Lieksan työpaikat kunnan osa-alueittain vuonna 2020 sekä työpaikkojen määrän muutos vuosina 2010–2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.	23
Kartta 5. Lieksan työllisen työvoiman työpaikan sijaintikunnat vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.	34
Kartta 6. Aikaetäisyys lähimpään palvelukeskukseen maanteitä pitkin henkilöautolla sekä keskusten palvelualueet (alue, jolta on lyhin matka ko. keskukseen). Lähde: Väylävirasto, Digiroad (maantieverkko).	39

KUVIOT

Kuvio 1. Lieksan väestömäärä 2000–2021 ja väestöennuste 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste.	8
Kuvio 2. Lieksan väestönmuutokset vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet.	10
Kuvio 3. Lieksan väestö ikäryhmittäin, väestön keski-ikä, väestöllinen huoltosuhde sekä lapsi- ja vanhushuoltosuhteet vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne.	11
Kuvio 4. Lieksan väestöpyramidit vuosina 2000 ja 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne.	11

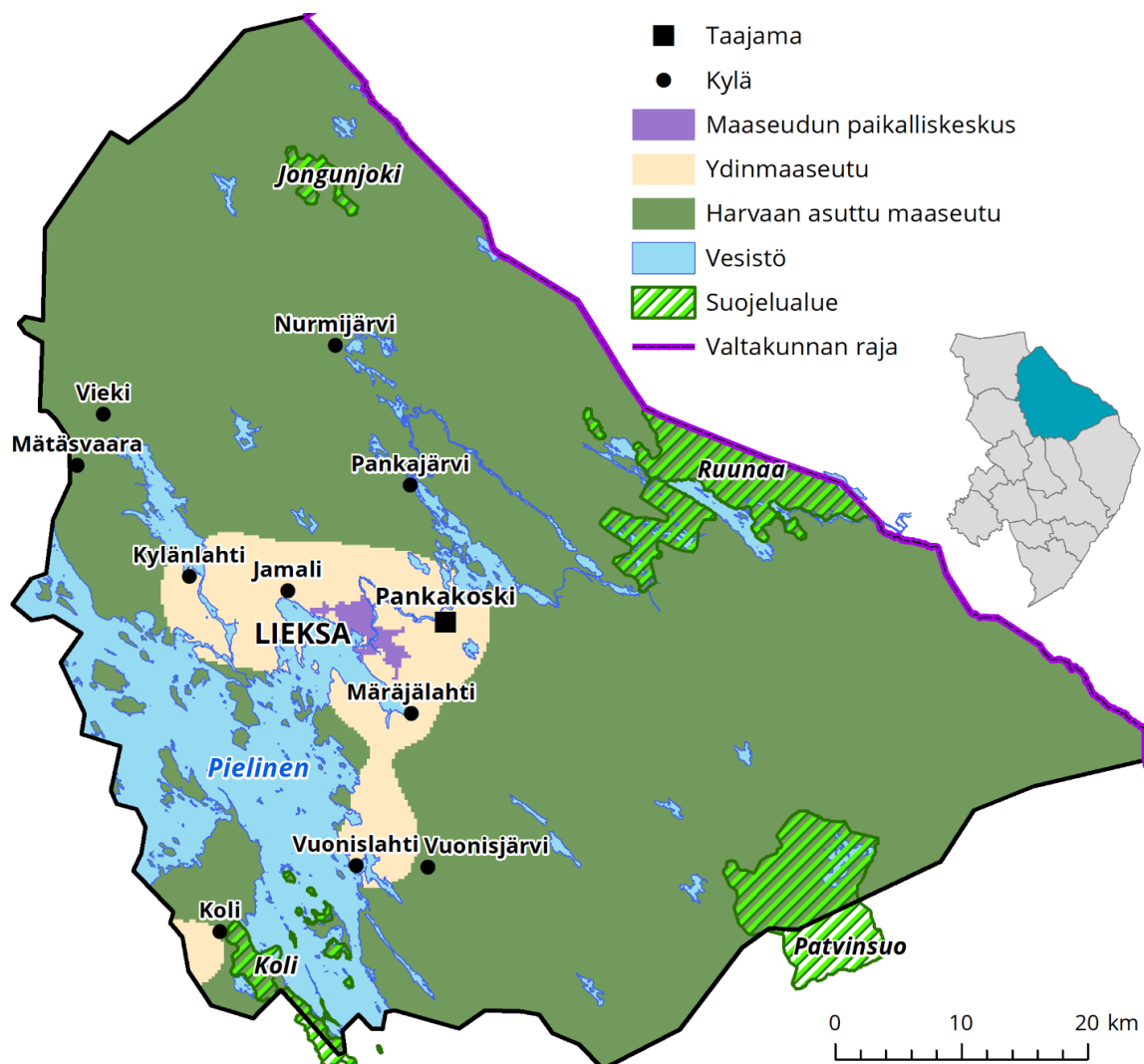
Kuvio 5. Lieksan luonnollinen väestönmuutos vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Kuolleet.	12
Kuvio 6. Syntyneiden määrä äidin iän mukaan Lieksassa vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet.	12
Kuvio 7. 20–44-vuotiaiden naisten määrä ja osuus Lieksan väestöstä vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne.	13
Kuvio 8. Kuolleiden määrä ikäryhmittäin sekä yleinen kuolleisuusluku Lieksassa vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Kuolleet; Väestörakenne.	13
Kuvio 9. Kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto vuosina 2000–2021 Lieksassa. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	14
Kuvio 10. Kuntien välinen nettomuutto ikäryhmittäin vuosina 2000–2021 Lieksassa. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	15
Kuvio 11. Tulomuutto Lieksaan lähtöalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	16
Kuvio 12. Lähtömuutto Lieksasta tuloalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	16
Kuvio 13. Lieksan väestö pääasiallisen toiminnan mukaan sekä taloudellinen huoltosuhde vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	17
Kuvio 14. Kausiasukkaiden määrä ja suhde vakituisten asukkaiden määrään Lieksassa vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit.	19
Kuvio 15. Lieksan alueella työssäkäyvien (työpaikkojen) määrä työnantajasektorin mukaan vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	20
Kuvio 16. Lieksan alueella työssäkäyvät (työpaikat) työnantajasektorin ja sukupuolen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	21
Kuvio 17. Lieksassa asuva työvoima vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	30
Kuvio 18. Lieksan työllisyysaste sekä työttömien osuus työvoimasta vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, StatFin. Kuntien avainluvut.	32
Kuvio 19. Lieksassa asuvat työlliset työpaikan sijainnin mukaan vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	34
Kuvio 20. Lieksan alle 15-vuotiaan väestön ennustettu määrä ja osuus koko väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste.	37
Kuvio 21. Syntyneiden sekä 6-, 7- ja 16-vuotiaiden ikäluokkien ennustettu koko Lieksassa vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste; Väestörakenne.	37
Kuvio 22. 65 vuotta täyttäneiden ennustettu määrä ja osuus Lieksan väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste; Väestörakenne.	38
Kuvio 23. Lieksan kuntakonsernin kertynyt ylijäämä ja omavaraisuusaste vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	41
Kuvio 24. Lieksan kuntakonsernin vuosikatteen suhde poistoihin vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	42
Kuvio 25. Lieksan tuloveroaste sekä verotulot vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	43
Kuvio 26. Lieksan kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut vuosina 2016–2021. Vuoteen 2018 asti on huomioitu ainoastaan konsernin lainakanta, vuodesta 2019 alkaen myös vuokravastuut. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	44
Kuvio 27. Lieksan suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	45

TAULUKOT

Taulukko 1. Lieksan väestön tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne, Kuntien avainluvut; Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.....	7
Taulukko 2. Lieksan 15–64-vuotias väestö korkeimman suoritettun koulutusasteen ja ikäryhmän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Väestön koulutusrakenne.	18
Taulukko 3. Lieksan työpaikat pääelinkeinon ja kunnan osa-alueen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.	22
Taulukko 4 Lieksan työpaikat toimialoittain ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Taulukossa on korostettu Pohjois-Karjalan älykkään erikoistumisen alat sekä muut paikallisesti merkittävät toimialat. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit.	24
Taulukko 5. Yritysten toimipaikat Lieksassa toimialoittain vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto. (. =salattu tieto)	26
Taulukko 6. Lieksan yritysten koko henkilöstön määrän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto.	27
Taulukko 7. Lieksan työpaikkaomavaraisuus toimialan ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit.....	28
Taulukko 8. Lieksan alueella työssäkäyvät kotikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti. (* prosenttia alueella työssäkäyvistä)	29
Taulukko 9. Lieksan työllinen työvoima ammattiaseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.....	30
Taulukko 10. Lieksan työllinen työvoima toimialan ja korkeimman suoritettun koulutusasteen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.....	31
Taulukko 11. Työttömyys Lieksassa lokakuussa 2020,2021 ja 2022. Lähde: TEM, Työväkilysttilasto.....	33
Taulukko 12. Lieksan työllinen työvoima työpaikan sijaintikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti. (* prosenttia työllisestä työvoimasta)	35
Taulukko 13. Lieksan asukkaiden aikaetäisyys kunnan keskustaajamaan henkilöautolla vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR; Väylävirasto, Digiroad. ...	39
Taulukko 14. Lieksan kuntakonsernin taloudelliset tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot; Tilastokeskus, Kuntatalouden avainluvut...	40

1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Lieksan kaupungissa oli 10 500 asukasta vuonna 2021. Lieksa sijaitsee Pohjois-Karjalan maakunnan koillisosassa Venäjän vastaisella rajalla. Suomen neljänneksi suurin järvi Pielinen hallitsee kunnan länsiosaa jakaen kunnan kahtia. Valtaosa Lieksasta, keskustaajama mukaan lukien, sijaitsee Pielisen itäpuolella, kun taas Kolin alue jää järven itäpuolelle. Matkaa Lieksan kuntakeskuksesta maakuntakeskus Joensuuhun on maantietä pitkin 95 kilometriä matka-ajan ollessa noin tunti 15 minuuttia. Pinta-alaltaan Pohjois-Karjalan suurimman kunnan sisäiset etäisyydet ovat pitkiä. Kolilta on lyhyempi matka Joensuuhun (70 km) kuin Lieksan keskustaajamaan (n. 90 km), jonne liikkuminen tietä pitkin edellyttää Pielisen kiertämistä. (Kartta 1.)

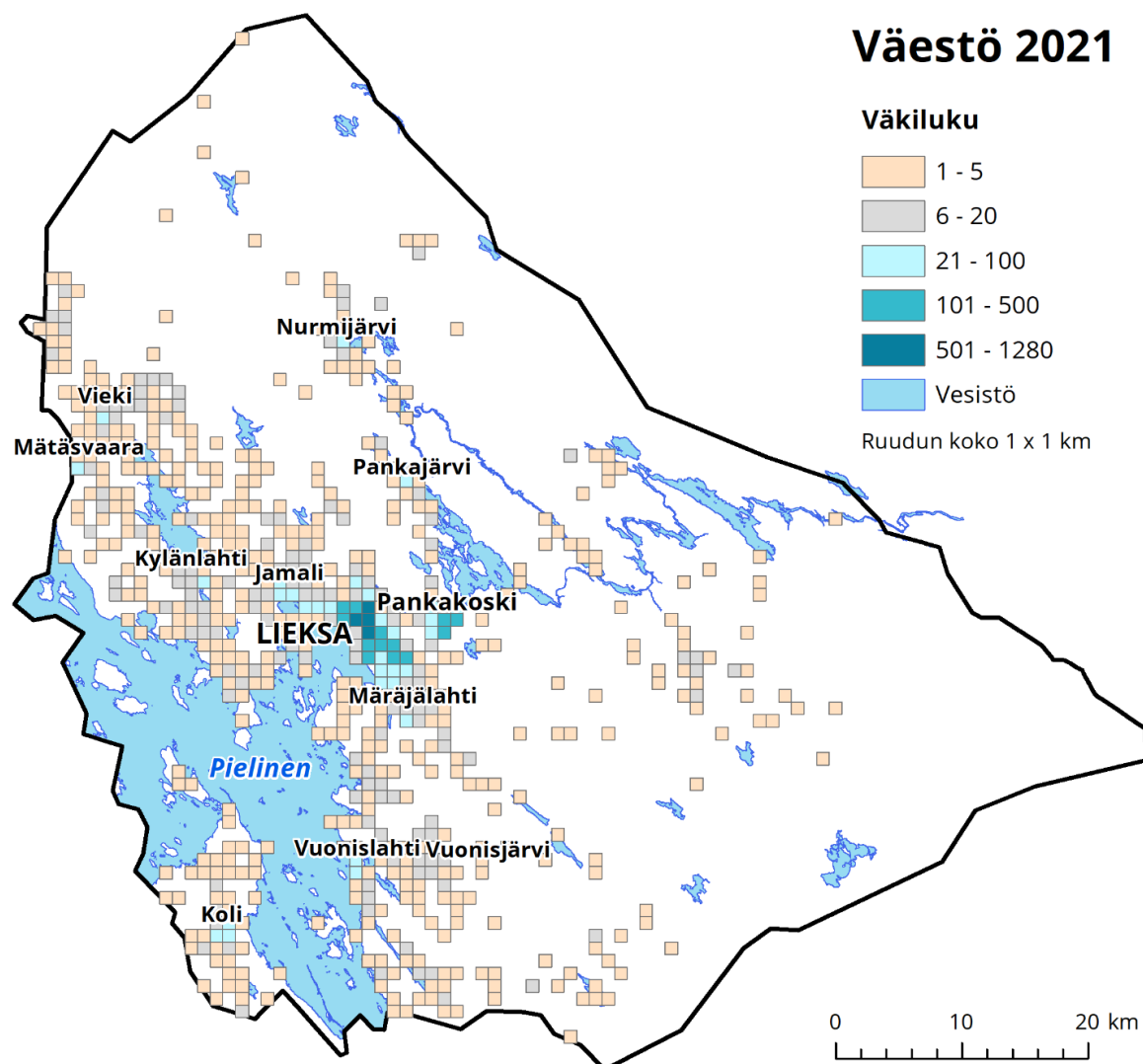

Kartta 1. Lieksan sijainti ja yhdyskuntarakenne. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.

Lieksan keskustaajaman määrittäminen Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) paikkatietopohjaisessa kaupunki-maaseutuluokituksessa (2020) maaseudun paikalliskeskukseksi. Keskustaajaman ympäristö sekä Kolin kylä ovat ydinmaaseutua ja muut kunnan alueet harvaan asuttua maaseutua. SYKE määrittelee maaseudun paikalliskeskukset kaupunkien vaikutusalueen ulkopuolelle jääviksi pienemmiksi keskuksiksi, joille on ominaista rakenteeltaan tiivis keskusta sekä rooli ympäröivän alueen keskuksena. Ydinmaaseutu on joko vahvaa alkutuotannon aluetta tai toiminnoiltaan monipuolista suhteellisen tiiviisti asuttua maaseutua ja

harvaan asuttu maaseutu on paikalliselta elinkeinorakenteeltaan yksipuolista, jonka yleisin maankäyttöluokka on metsä tai suo. Lieksassa sijaitsee kaksi luontotyyppiltään hyvin erilaista kansallispuistoa, Koli ja Patvinsuo. Lisäksi kunnan alueella sijaitsee Ruunaan luonnonsuojelu- ja retkeilyalueet sekä Jongunjoen luonnonsuojelualue. (SYKE 2020; [Kartta 1.](#))

Lieksan asutus on keskittynyt Pielisen rantavyöhykkeelle, ja kunnan itä- ja pohjoisosat ovat valtaosin asumattomia tai erittäin harvaan asuttuja. Lieksan alueella oli vuonna 2021 yhteensä 640 asuttua 1 x 1 km -väestöruutua. Väestöruuduin mitattuna vain 19 prosenttia Lieksan maapinta-alasta oli asuttua. Asuttujen väestöruutujen keskimääräinen asukasmäärä oli noin 16 henkilöä ja mediaani asukasmäärä kolme henkilöä. 68 prosentissa asutuista ruuduista asui korkeintaan viisi henkilöä. Suurin osa väestöstä asui Lieksan ja Pankakosken taajamissa. Keskustaajamassa asui vuonna 2021 yli 6 600 ja Pankakoskella noin 600 asukasta, ja taajama-aste oli 69,6 prosenttia. Lieksan taajama-aste oli hieman Pohjois-Karjalan keskiarvoa matalampi ja merkittävästi matalampi kuin koko maan taajama-aste. ([Kartta 2](#), [Taulukko 1.](#))

*Kartta 2. Lieksan väestömäärä 1 km * 1 km -ruuduittain vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.*

Taulukossa 1 on esitetty Lieksan, Pohjois-Karjalan ja koko Suomen väestön tunnuslukuja. Koko Pohjois-Karjalan ja koko maan vertailulukuihin vaikuttaa oleellisesti väestöltään

kasvavien kaupunkialueiden ja kaupungin läheisen maaseudun väestön suuri osuus. Paikatietopohjaisen kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan Pohjois-Karjalan väestöstä lähes 60 prosenttia asui vuonna 2020 kaupunkialueilla tai kaupungin läheisellä maaseudulla. Koko maan vastaava luku oli 79 prosenttia. Kuntapohjaisen kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan Joensuussa ja kaupunginläheisen maaseudun kunnissa – Kontiolahdella ja Liperissä – asui 64 prosenttia Pohjois-Karjalan väestöstä. Harvaan asutun maaseudun ja ydinmaaseudun kunnissa lähtömuutto, alhainen syntyvyys, työikäisen väestön vähäisyys sekä 65 vuotta täyttäneiden suuri osuus vaikuttavat huomattavasti väestörakenteeseen, työllisyyteen, työtömyyteen ja kunnan talouteen.

Lieksan väkiluku pienentyi melkein kolmanneksella vuosina 2000–2021. Väestön vähene mistä selittää suurelta osin muuttoliike. Vaikka lähtömuutto on ollut voimakasta, on kuntaan myös muuttanut uusia asukkaita. Lähes kaksikolmasosaa Lieksan asukkaista on syntyperäisiä lieksalaisia, joten muualla syntyneitä on reilu kolmasosa lieksalaisista. Lähtömuuton voimakkuutta kuvaa se, että vain 34 prosenttia syntyperäisistä lieksalainen asuu edelleen syntymäkunnassaan. Lieksan väestöstä oli suomenkielisiä 95,3 prosenttia vuonna 2021. Vieraskielisestä väestöstä hieman yli puolet oli venäjänkielisiä. (Taulukko 1.)

Pohjois-Karjalassa lasten (alle 15-vuotiaiden) osuus väestöstä oli koko maata (15,4 %) alhaisempi. Lasten osuus väestöstä oli Lieksassa 9,7 prosenttia ja koko Pohjois-Karjalassa 13,4 prosenttia. Pohjois-Karjalassa myös 15–64-vuotiaiden osuus väestöstä on pienempi kuin koko maassa (62 %) keskimäärin. Lieksassa väestöstä oli 15–64-vuotiaita 51 prosenttia ja Pohjois-Karjalassa 59 prosenttia. Lieksalaisten keski-ikä (53,7) oli vuonna 2021 reilut seitsemän vuotta korkeampi kuin maakunnan väestön keski-ikä. Pohjoiskarjalaisten keski-ikä oli reilut kaksi vuotta koko maan väestön keski-ikää korkeampi. Lieksan väestöllinen huoltosuhde oli 96,7 ja koko Pohjois-Karjalan 70,4. Sataa lieksalaista työikäistä kohden oli 19 lasta ja 78 65 vuotta täyttänyttä. Lieksan sairastavuusindeksi oli 129,1 ja koko Pohjois-Karjalan 120,6. Pohjois-Karjalassa sairastavuus on koko maata (100) suurempaa. (Taulukko 1.)

Pohjois-Karjalan 15 vuotta täyttäneestä väestöstä 74 prosenttia oli suorittanut perusasteen jälkeisen tutkinnon, mikä vastasi koko maan keskimääräistä osuutta. Lieksalaisista perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus oli 67 prosenttia. Ammatillisten tutkintojen lisäksi ammatillisella koulutuksella, joka ei ole tutkintoon tähtäävää (esim. osa työvoimakoulutuksesta), on tärkeä rooli työvoiman osaamisen kehittämisessä. Pohjois-Karjalassa on järjestetty paljon myös ei-tutkintotavoitteista työvoimakoulutusta. (Taulukko 1.)

Lieksalaisista 18–64-vuotiaista kuului vuonna 2020 pääasiallisen toiminnan mukaan työvoimaan (työlliset + työttömät) 74 prosenttia. Vastaava osuus oli Pohjois-Karjalassa 77 prosenttia ja koko maassa 80 prosenttia. Työttömyys on ollut Pohjois-Karjalassa pitkään maan korkeinta. Vuonna 2020 pohjoiskarjalaisista työvoimaan kuuluneista oli työttömänä 16,9 prosenttia ja lieksalaisista 17,1 prosenttia. Myös koko maassa työttömien osuus oli suhteellisen korkea (13,5 %) koronapandemian vuoksi. Työllisyysaste (työllisten osuus 18–64-vuotiaista) oli Lieksassa 60,9, mikä oli 2,7 prosenttiyksikköä koko Pohjois-Karjalan lukua alhaisempi. Lieksan koko väestöstä 62 prosenttia oli työvoiman ulkopuolella. Tätä selittää se, että 44 prosenttia Lieksan väestöstä oli eläkeläisiä. Myös koko Pohjois-Karjalassa eläkeläisten osuus väestöstä oli korkea (31,6 %) koko maahan (26 %) verrattuna. Lieksan taloudellinen huoltosuhde, joka kuvaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti, oli Lieksassa 221,3 ja koko Pohjois-Karjalassa 175,4. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Lieksan väestön tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne, Kuntien avainluvut; Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet¹.

Väestön tunnusluvut	Lieksa	Pohjois-Karjala	Suomi
Väestö	10 543	163 281	5 548 241
Muutos 2000–2021	-4 665	-12 906	367 126
Muutos 2000–2021, %	-30,7	-7,3	7,1
Naisten osuus, %	48,6	50,2	50,6
Alle 15-vuotiaiden osuus, %	9,7	13,4	15,4
15–64-vuotiaiden osuus, %	50,8	58,7	61,6
65 vuotta täyttäneiden osuus, %	39,5	27,9	23,1
Keski-ikä, molemmat sukupuolet	53,7	46,2	43,6
Väestöllinen huoltosuhde	96,7	70,4	62,4
Lapsihuoltosuhde	19,1	22,9	25,0
Vanhushuoltosuhde	77,7	47,5	37,5
Suomenkielisten osuus, %	95,3	95,5	86,5
Ruotsinkielisten osuus, %	0,1	0,1	5,2
Vieraskielisten osuus, %	4,6	4,4	8,3
Venäjänkielisten osuus, %	2,4	2,4	1,6
Ulkomaalaistaustaisten osuus, %	4,8	4,4	8,5
Ev.lut. kirkkoon kuuluvien osuus, %	70,6	69,3	66,6
Muihin uskontokuntiin kuuluvien osuus, %	5,2	6,6	2,8
Uskontokuntiin kuulumattomien osuus, %	24,2	24,1	30,6
Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, % (2020)	67,2	74,5	74,2
Korkea-asteen tutkinnon suorit. 15 v. täyttäneistä, % (2020)	18,8	27,0	32,6
18–64-vuotiaiden työvoimaosuus, % (2020)	73,9	76,8	80,4
18–64-vuotiaiden työllisyysaste, % (2020)	60,9	63,6	69,5
18–74-vuotiaiden työttömyysaste, % (2020)	17,1	16,9	13,5
Työvoiman ulkopuolella olevien osuus, % (2020)	62,4	56,3	52,4
Eläkeläisten osuus väestöstä, % (2020)	44,4	31,6	26,0
Taloudellinen huoltosuhde (2020)	221,3	175,4	142,2
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu (2019)	129,1	120,6	100,0
Alueella syntyneitä, jotka ovat Suomen väestössä	20 442	210 300	5 073 464
Asuinalueellaan syntyneiden osuus kunnan väestöstä, %	65,6	73,1	42,6
Syntymäalueellaan asuvia kaikista kunnassa syntyneistä, %	33,9	56,8	46,5
Väestötiheys, as./km ²	3,1	8,7	18,3
Taajama-aste, % (2020)	69,6	73,0	86,6
Sisemmällä kaupunkialueella asuvien osuus, % (2020)	0,0	19,5	37,4
Ulommalla kaupunkialueella asuvien osuus, % (2020)	0,0	18,9	23,9
Kaupungin kehysalueella asuvien osuus, % (2020)	0,0	11,3	10,8
Maaseudun paikalliskeskuksissa asuvien osuus, % (2020)	62,8	7,1	5,5
Kaupungin läheisellä maaseudulla asuvien osuus, % (2020)	0,0	10,1	7,1
Ydinmaaseudulla asuvien osuus, % (2020)	19,8	15,6	9,3
Harvaan asutulla maaseudulla asuvien osuus, % (2020)	16,0	16,5	4,8

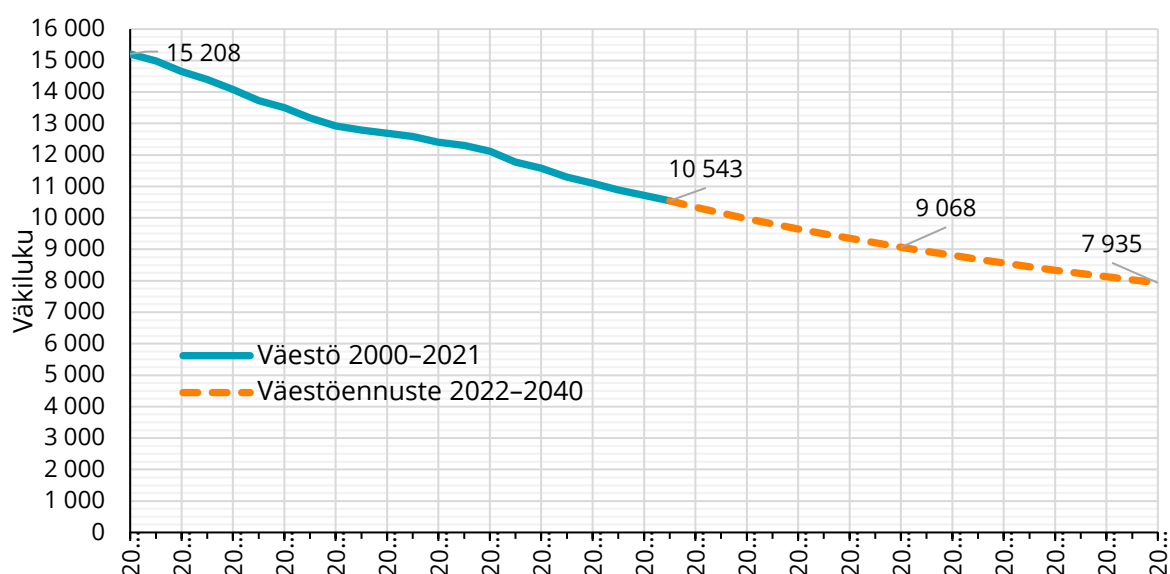
¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>; Kuntien avainluvut: <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>; Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. THL:n ikävakioitu sairastavuusindeksi, Viitattu 14.9.2022.

2 VÄESTÖNMUUTOKSET

Väestönmuutoksia kuvataan seuraavaksi väestö- ja ikärakenteen kehityksellä sekä muutto- liikkeen vaikutuksilla. Väestömäärä vähenee sekä tulomuuttoa suuremman lähtömuuton että syntyvyyden alenemisen vuoksi. Viimeaikainen voimakas lähtömuutto vaikuttaa nopeasti väestömäärän vähenemiseen ja jo vuosikymmeniä jatkunut nuorten ja nuorten aikuis- ten poismuutto ilmenee alhaisena syntyvyytenä ja väestön vanhenemisena (Copus ym. 2021²). Väestörakenne kuvataan ikä- ja koulutusrakenteella sekä väestön pääasiallisella toi- minnalla.

2.1 VÄESTÖMÄÄRÄ

Lieksan väkiluku vähentyi vuosina 2000–2021 yhteensä lähes 4 700 henkilöllä. Vuonna 2000 asukkaita oli 15 208 ja vuoden 2021 lopussa 10 543. Väestö vähentyi 20 vuodessa melkein kolmanneksella (–31 %). Vuotuinen vähenemä oli 100–360 henkilöä eli vajaasta prosentista yli kahteen prosenttiin. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Lieksan väkiluku jatkaa laskuaan. Ennusteen mukaan lieksalaisia on 9 068 vuonna 2030 ja 7 935 vuonna 2040. Vä- estön määrä vähentyisi seuraavan 20 vuoden aikana lähes 2 600 henkilöllä (–25 %). Ennus- teen mukaan väestön väheneminen hidastuu siten, että vuotuinen vähenemä olisi vuonna 2030 noin 140 henkeä (–1,5 %) ja vuonna 2040 noin sata henkeä (–1,2 %). (Kuvio 1.)

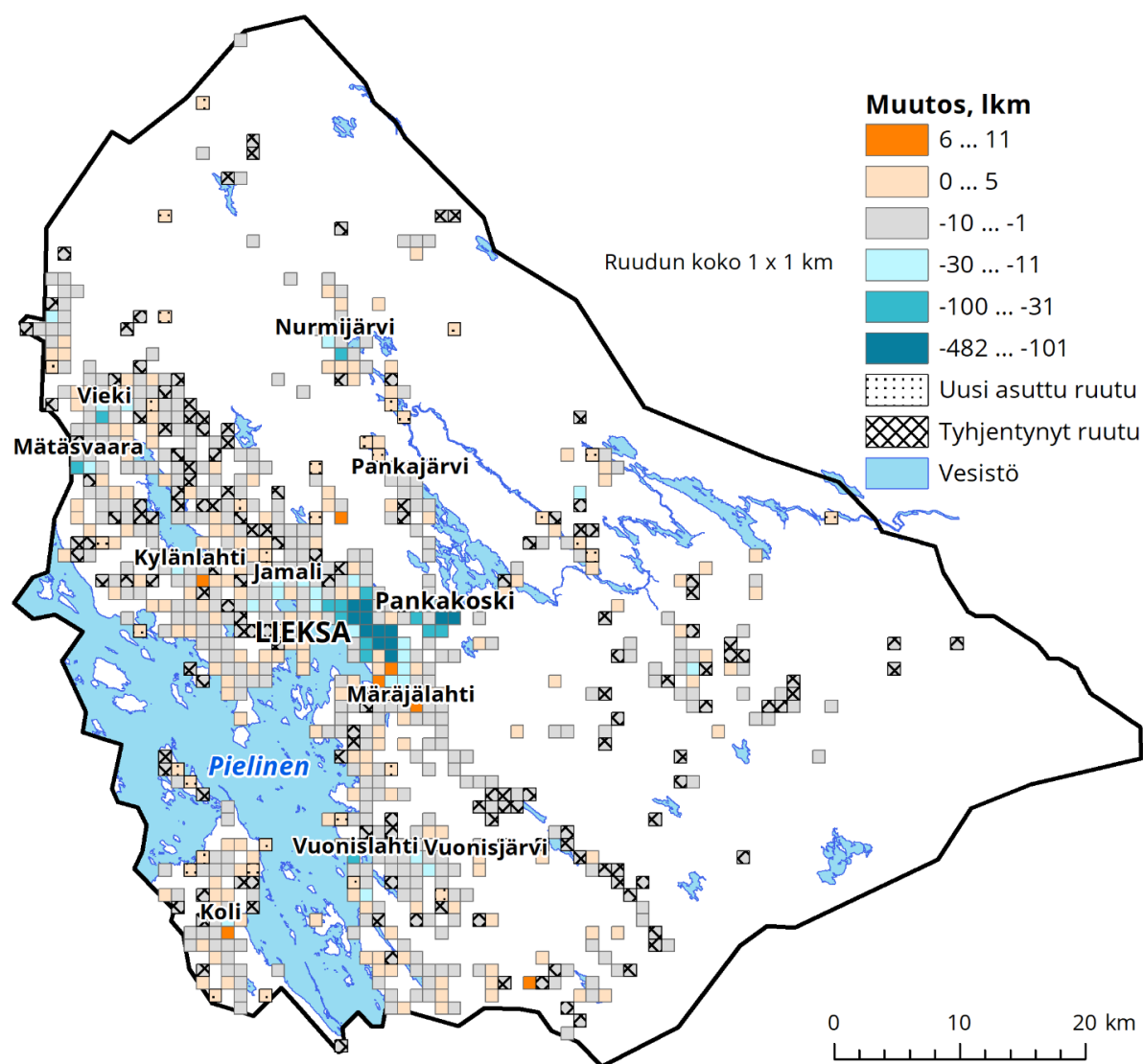
Kuvio 1. Lieksan väestömäärä 2000–2021 ja väestöennuste 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste³.

Väestönmuutos on kohdellut kunnan osa-alueita eri tavoin. Väestö on vähentynyt lähes kaikilla alueilla, ja vuonna 2000 asutuista 1 km -väestöruuduista 76 prosentissa väkiluku pienentyi vuoteen 2021 tultaessa. Eniten väestö vähentyi Lieksan ja Pankakosken taajamissa, joissa väki vähentyi 21 vuodessa yhteensä yli 3 000 henkilöllä. Myös Jamalin,

² Copus, A., Kahila, P., Dax, T., Kovács, K., Tagai, G., Weber, R., Grunfelder, J., Meredith, D., Ortega-Reig, M. & Piras, S. (2021). European shrinking rural areas: Key messages for a refreshed long-term vision. Terra: Revista De Desarrollo Local (8), 280–309. <http://dx.doi.org/10.7203/terra.8.20366>

³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>

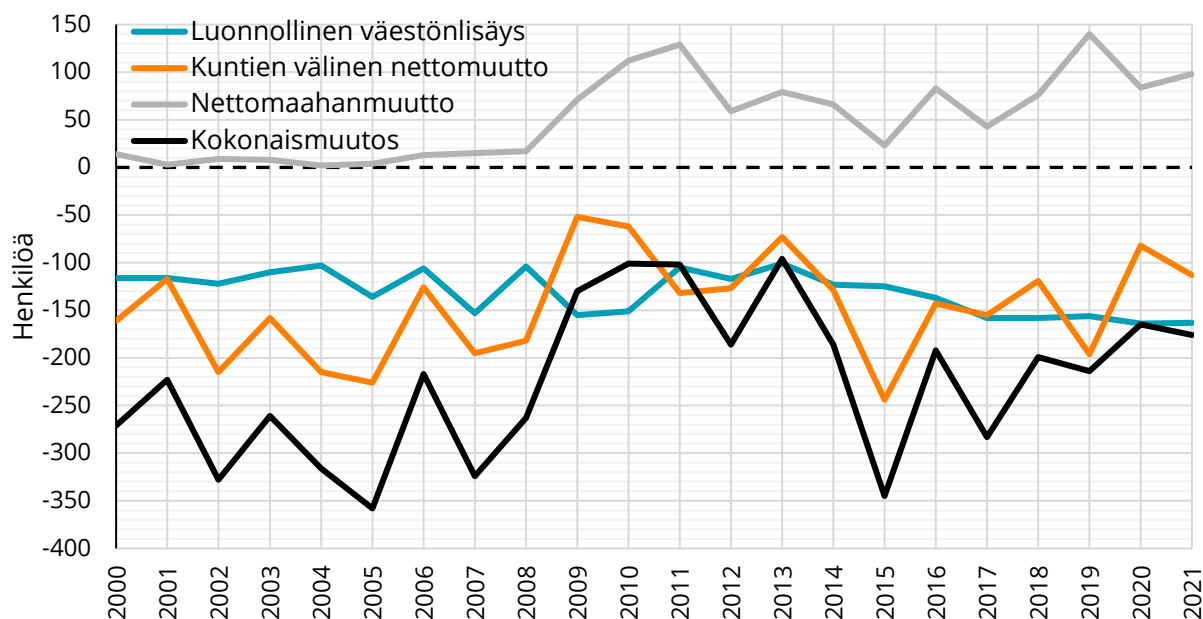
Mätäsvaaran, Viekin ja Nurmijärven kylissä sekä Vuoniskylissä väestö vähentyi merkittävästi. Suhteellisesti eniten väestömäärä pienentyi kunnan reuna-alueiden kylissä ja haja-asutusalueilla. Kaikkiaan väestöään menettäneissä ruuduissa väkiluku väheni vajaalla 5 100 henkilöllä. Joka viides vuonna 2000 asutuista ruuduista oli vuonna 2021 tyhjentynyt kokonaan asukkaista. Lieksassa on myös alueita, joiden väestömäärä kasvoi viimeisen 21 vuoden aikana. Eniten kasvua oli keskustaajaman ympäristössä sekä Märjälahden, Jamalin ja Kylänlahden alueilla, mutta myös kylillä oli ruutuja, joissa väestömäärä kasvoi. Vuonna 2000 asutuista ruuduista väkiluku kasvoi 12 prosentissa vuoteen 2021 tultaessa ja 12 prosentissa väkimäärä pysyi samana. Lisäksi sivukylille syntyi 37 ruutuun kokonaan uutta asutusta, yhteensä 79 henkilöä. Eniten uutta asutusta syntyi Kolin alueelle. Kasvaneissa ruuduissa väkiluku kasvoi yhteensä 300 henkilöllä. (Kartta 3.)

Kartta 3. Lieksan väestömäärän muutos 1 km * 1 km -ruuduittain vuosina 2000–2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.

Väestön väheneminen johtuu Lieksassa ennen kaikkea kuntien välisestä nettomuutosta. Lieksasta muutti pois vuosina 2000–2021 vuosittain 50–225 henkilöä enemmän kuin sinne muutti ja kuntien välinen nettomuutto vaihteli paljon vuosittain. Myös syntyvyyttä korkeampi kuolleisuus vaikutti Lieksan väkiluvun vähentymiseen. Vuosittainen poistuma oli 100–160 henkilöä. Nettomaahanmuutto oli positiivista joka vuosi tarkasteluajanjaksolla 2000–2021. Siirtolaisuuden muuttovoitto oli suurinta vuosina 2010 (112 muuttajaa), 2011 (129

muuttajaa) ja 2019 (140 muuttajaa). (Kuvio 2.) Vuosina 2010–2011 suurin osa ulkomailta muuttaneista oli pakolaisia⁴.

Kuvio 2. Lieksan väestönmurokset vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet⁵.

2.2 IKÄRAKENNE

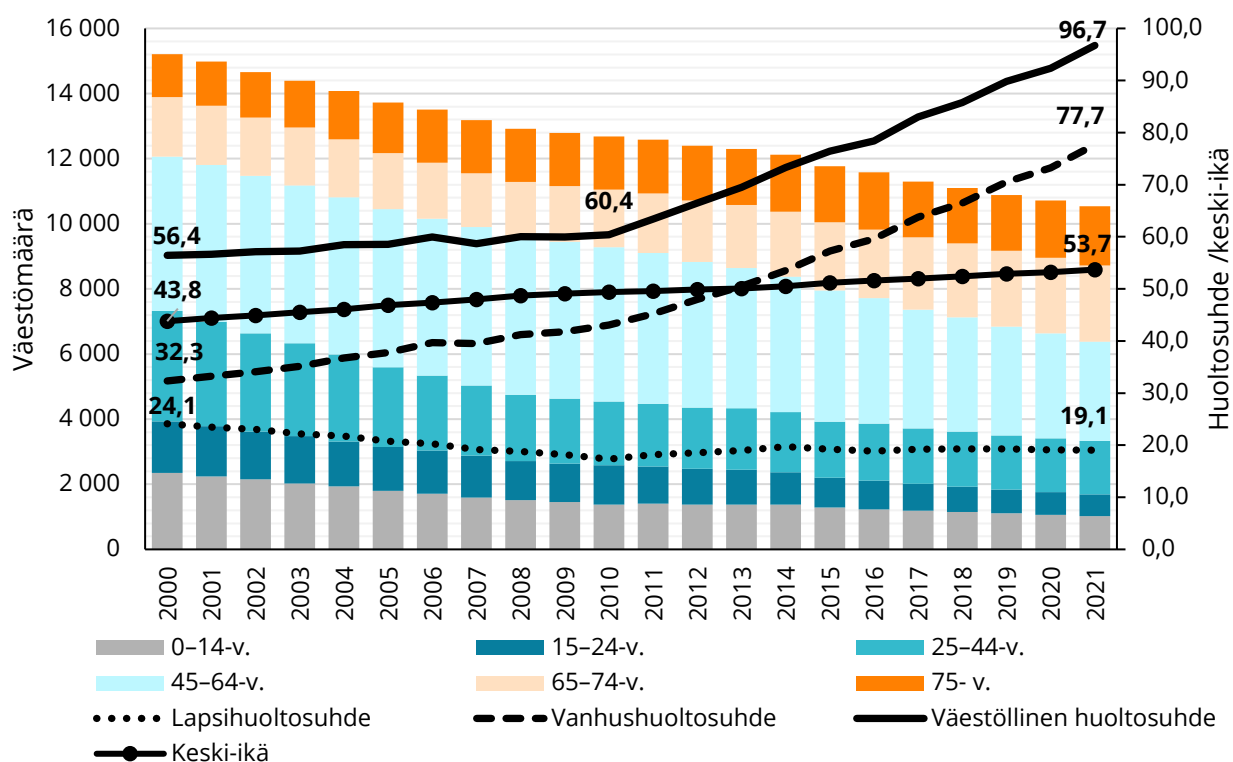
Lieksan kunnan väkiluku pienentyi melkein kolmanneksella vuosina 2000–2021. Samanlaisesti kuntalaisten keski-ikä nousi 44:stä 54 vuoteen. Ikäryhmittäin tarkasteltuna väestönmurros oli kaksijakoista. Lasten ja työikäisten määrä vähentyi, kun ikääntyneiden määrä kasvoi. Alle 15-vuotiaiden määrä vähentyi yli 1 300 henkilöllä (56 %) ja 15–64-vuotiaiden määrä vähentyi 4 362 henkilöllä (45 %). Sen sijaan 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvoi 1 020 henkilöllä (32 %). (Kuvio 3.)

Lieksan ikärakenne on muuttunut huomattavasti vuodesta 2000 vuoteen 2021. Vuonna 2000 alle 5-vuotiaita oli 560, mutta vuonna 2021 enää 240. Lasten (alle 15-vuotiaiden) osuus pienentyi 15 prosentista kymmeneen prosenttiin vuosina 2000–2021. Muuttoliikkeen seurauksena 20–35-vuotiaiden määrä vähentyi ajanjaksolla hieman yli 800 henkilöllä. Työikäisten (15–64-vuotiaiden) osuus kunnan väestöstä vähentyi 64 prosentista 51 prosenttiin. Samalla ajanjaksolla 65 vuotta täyttäneiden osuus kasvoi 21 prosentista 39 prosenttiin. Vuonna 2021 väestön ikärakenne oli vinoutunut, sillä alle 55-vuotiaiden ikäluokat olivat pienempiä kuin parikymmentä vuotta niitä vanhemmat ikäluokat. Kehitys näkyy Lieksan väestöllisessä huoltosuhteessa, joka vuosina 2000–2021 heikkeni 56,4:stä 96,7:ään. Vanhushuoltosuhte⁶ yli kaksinkertaistui, ja vuonna 2021 kunnassa oli sataa työikäistä kohden 77,7 vähintään 65-vuotiasta henkilöä. Vuonna 2021 lapsihuoltosuhte oli 19,1, ja lapsia oli vähemmän suhteessa työikäisen väestön määrään kuin vuonna 2000. (Kuvio 3, Kuvio 4.)

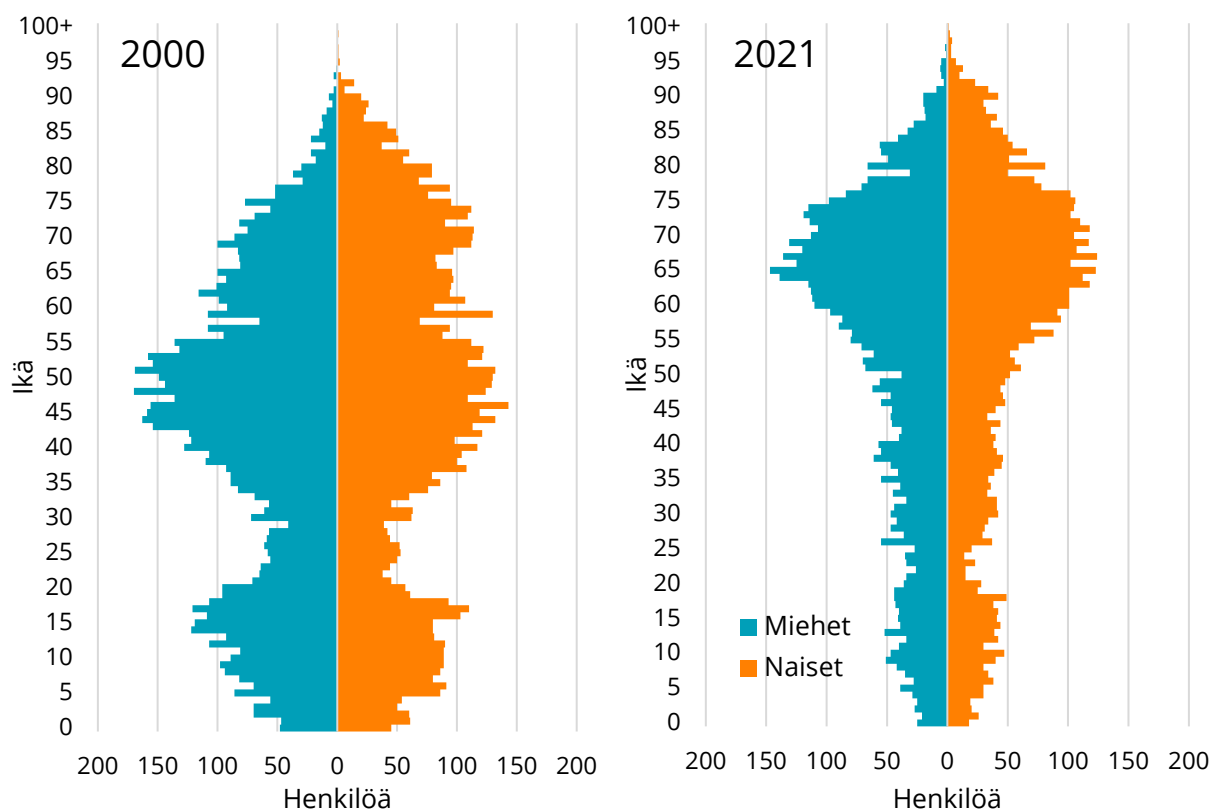
⁴ <https://www.lieksa.fi/documents/89419/93385/Maahanmuuttostrategia+vuoteen+2020.pdf/f44dca2a-5ba3-1ebe-944d-82ee8a9e471b>

⁵ Suomen virallinen tilasto (SVT): Syntyneet [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-2391. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://www.stat.fi/tilasto/synt>

⁶ Vanhushuoltosuhte kuvaa vähintään 65-vuotiaiden lukumäärän suhdetta työikäiseen eli 15–64-vuotiaaseen väestöön. Lapsihuoltosuhte kuvaa alle 15-vuotiaiden lukumäärää suhteessa työikäisen (15–64-v.) väestön määrään.

Kuvio 3. Lieksan väestö ikäryhmittäin, väestön keski-ikä, väestöllinen huoltosuhte sekä lapsi- ja vanhushuoltosuhteet vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne⁷.

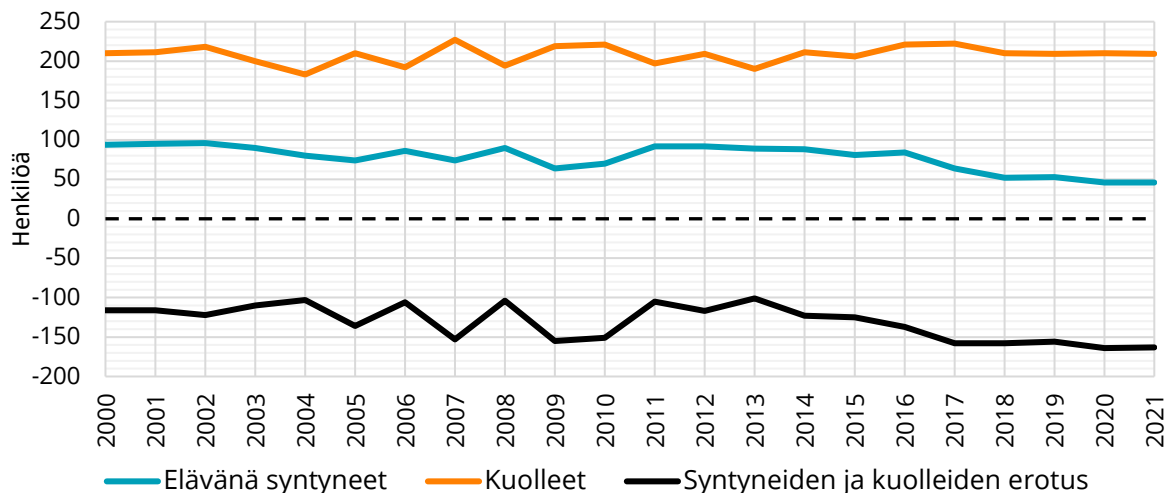
Kuvio 4. Lieksan väestöpyramidit vuosina 2000 ja 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne⁸.

⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

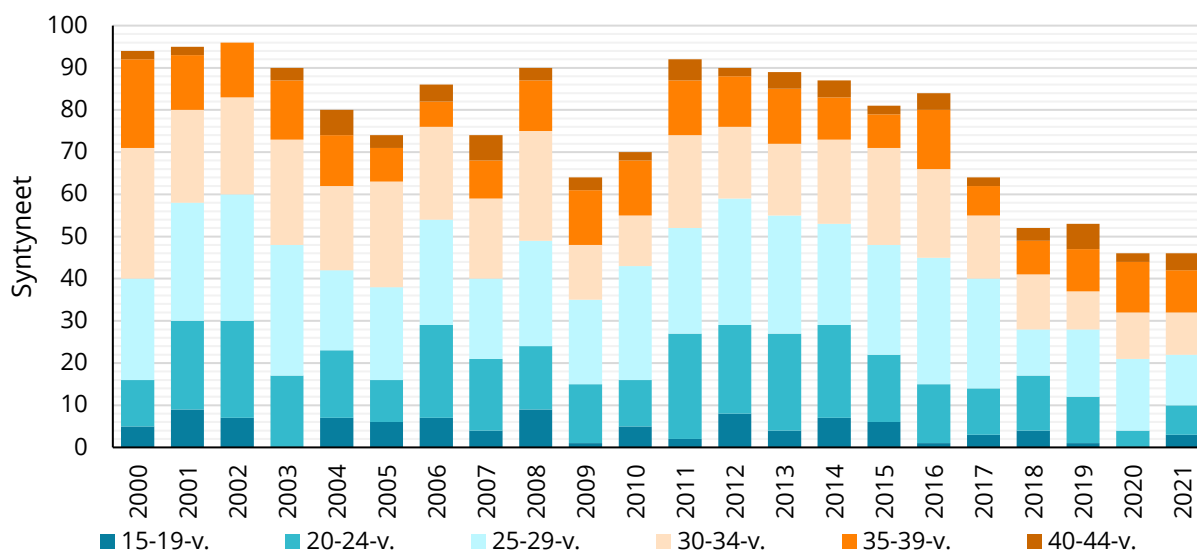
2.3 SYNTYVYYS JA KUOLLEISUUS

Lieksassa syntyy vähemmän ihmisiä kuin kuolee. Lieksassa syntyi vuosina 2000–2021 yhteensä 1 700 lasta ja kuoli 4 579 henkilöä. Kunnan väkiluku vähentyi 21 vuodessa kuolleiden enemmyyden takia melkein 2 900 asukkaalla. Luonnollinen väestötappio on kiihtynyt koko 2010-luvun jälkipuoliskon. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Lieksan luonnollinen väestönmuutos vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Kuolleet⁹.

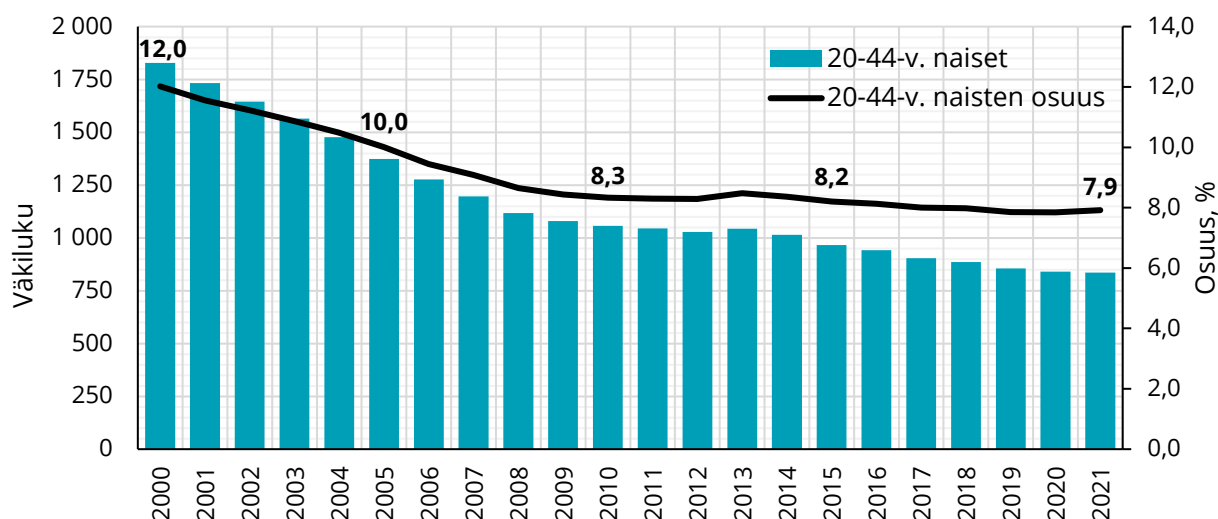
Lieksassa syntyneiden lasten määrä vähentyi vuosina 2000–2021. Syntyvyys puolittui tarkastelujaksolla; 2000-luvun alkuvuosina Lieksassa syntyi vuosittain noin 90 lasta, mutta 2020-luvun taitteessa lapsia syntyi enää vajaat 50. Syntyvyyden pienenemisen taustalla oli ennen kaikkea 20–44-vuotiaiden naisten määrän väheneminen yli 50 prosentilla. Vuonna 2000 tähän ikäryhmään kuului hieman yli 1 800 naista, mutta vuonna 2021 enää 840. Samanaikaisesti 20–44-vuotiaiden naisten osuus Lieksan väestöstä pienentyi 12 prosentista kahdeksaan prosenttiin. (Kuvio 6, Kuvio 7.)

Kuvio 6. Syntyneiden määrä äidin iän mukaan Lieksassa vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet¹⁰.

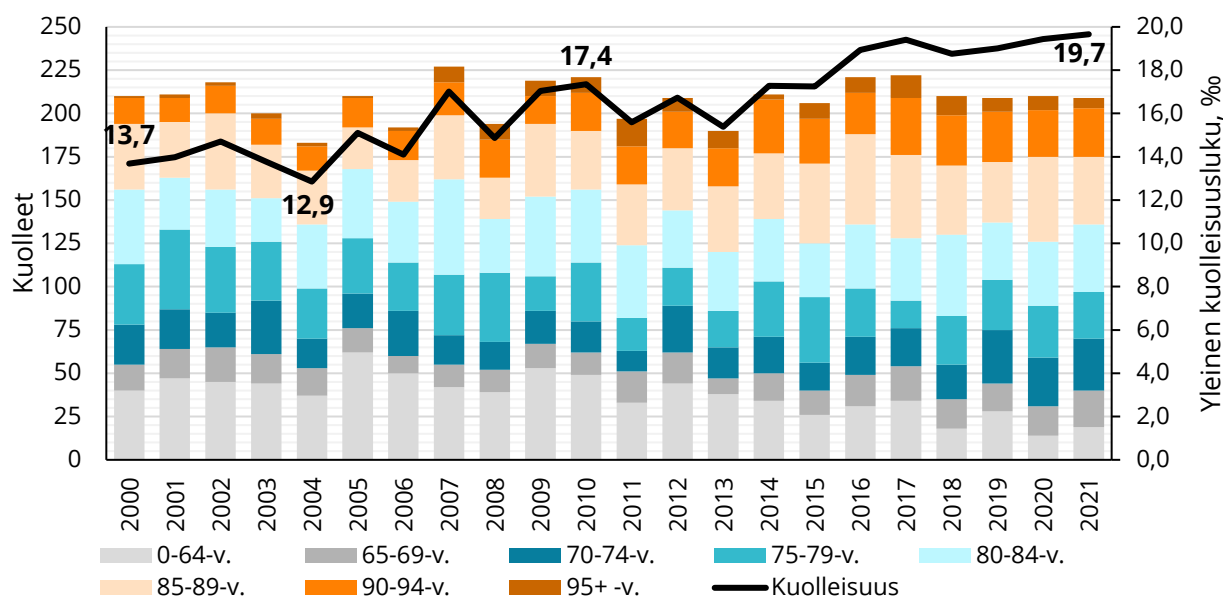
⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolleet [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-2529. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/kuolleet>

¹⁰ Suomen virallinen tilasto (SVT): Syntyneet [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-2391. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/syntyneet>

Kuvio 7. 20–44-vuotiaiden naisten määrä ja osuus Lieksan väestöstä vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne¹¹.

Vuosina 2000–2021 kuolleiden määrä Lieksassa vaihteli 200 henkilön paikkeilla. Lieksan yleinen kuolleisuusluku¹² (kuolleiden osuus kunnan keskiväkiluvusta) kasvoi tarkasteluajanjaksoilla vajaasta 14 promillesta lähes 20 promilleen. Kuolleiden määrän pysyessä samansuuruusena kuolleisuusluvun kasvua selittää kunnan väkiluvun lasku. Ikäryhmittäin tarkasteltaessa on havaittavissa, että väestö ikääntyy ja että väestön elinikä kasvaa. 2000-luvun alussa kuolleita oli määrällisesti eniten 75–79- ja 80–84-vuotiaiden ikäryhmissä, kun 2020-luvun taitteessa kuoli eniten 85–89-vuotiaita. (Kuvio 8.)

Kuvio 8. Kuolleiden määrä ikäryhmittäin sekä yleinen kuolleisuusluku Lieksassa vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Kuolleet; Väestörakenne¹³.

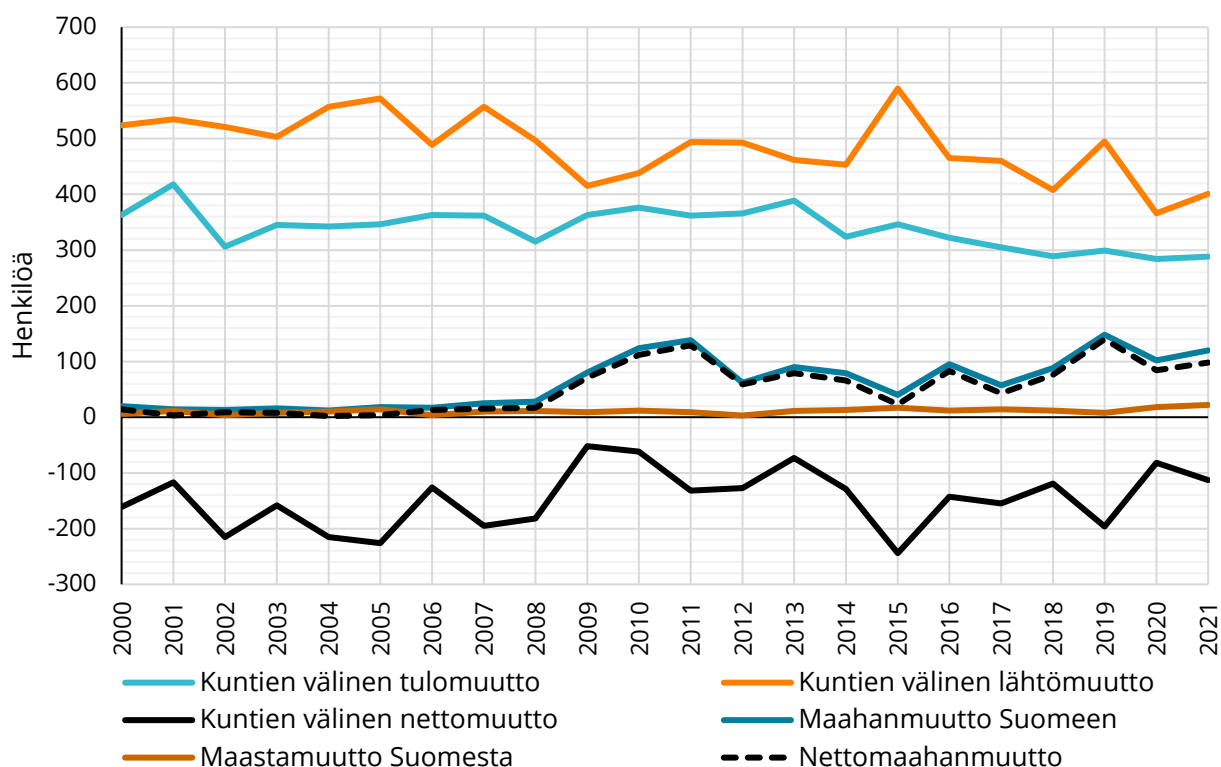
¹¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

¹² Yleinen kuolleisuusluku on väkilukuun suhteutettu tunnusluku, joka ilmoittaa kuolleiden määrän keskiväkiluvun 1000 henkeä kohden.

¹³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolleet [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-2529. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/kuol>; Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

2.4 MUUTTOLIIKE

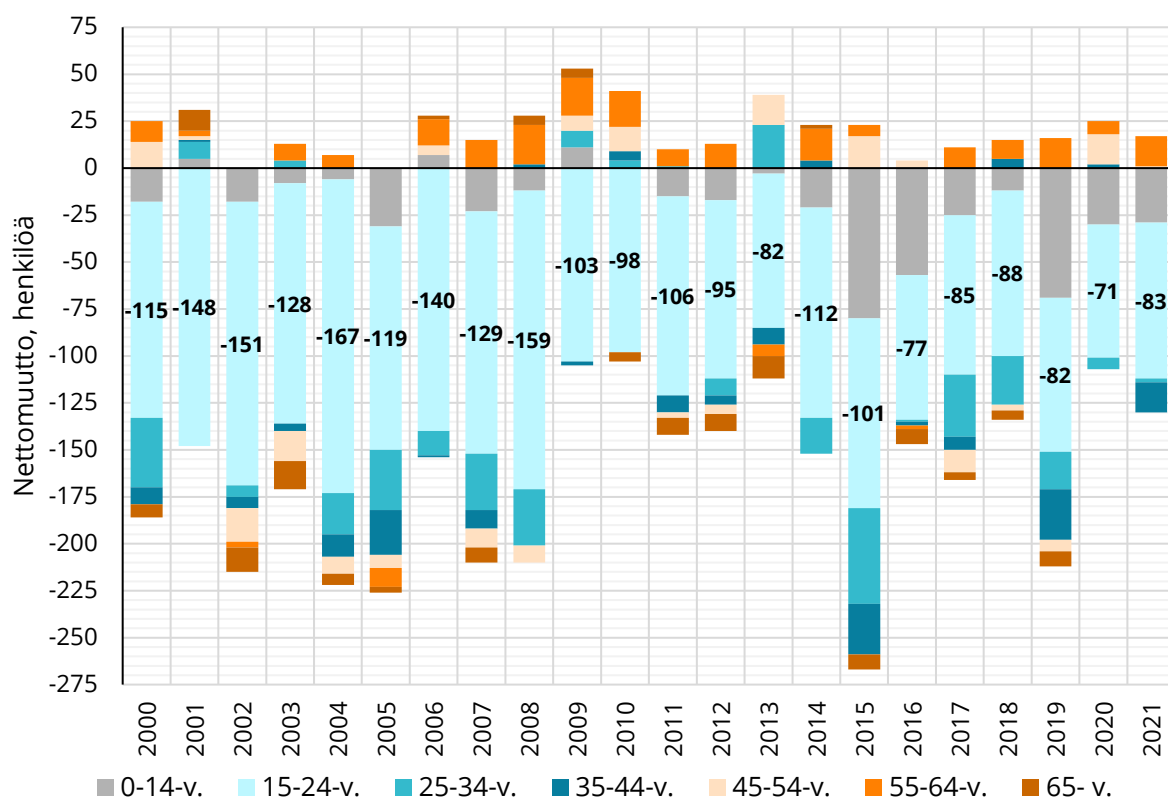
Lieksa on muuttotappiokunta eli lähtömuuttajia on enemmän kuin tulomuuttajia. Vuosina 2000–2021 Lieksaan muutti muualta Suomesta lähes 7 500 henkilöä, ja muualle Suomeen muutti lähes 10 700 henkilöä. Kuntien välisestä muutosta kertyi muuttotappiota 21 vuodessa yhteensä 3 222 henkilöä, ja vuotuinen kuntien välisen muuton muuttotappio vaihteli 50 ja 250 muuttajan välillä. Sekä tulo- että lähtömuuttajien määrien kehitys oli laskeva. Lieksan nettomaahanmuutto oli positiivista. Maahanmuuttajien määrä kasvoi vuodesta 2009 lähtien pakolaisten vastaanottamisen myötä. Tulomuuttajien määrät olivat korkeimmillaan vuosina 2010–2011 ja vuosina 2019–2021, jolloin vuosittain ulkomailta muutti Lieksaan 120–150 henkilöä. Lieksaan muutti vuosina 2009–2021 ulkomailta yli 1 200 henkilöä ja nettomaahanmuutto tällä ajanjaksolla oli 1 063 henkilöä. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto vuosina 2000–2021 Lieksassa. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹⁴.

Lieksasta muualle Suomeen muuttaneista suurin osa on nuoria. Vuosina 2000–2021 kuntien välisen muuton muuttotappio 15–24-vuotiaiden ryhmässä oli 2 439 henkilöä. Tämä ikäryhmä on kaikista liikkuvinta, sillä se oli suurin sekä tulo- (27 %) että lähtömuuttajissa (42 %). Nuorten lähtömuuttajien määrä vähentyi 2010-luvulla ikäluokkien pienentyessä. Myös lasten (–451) sekä 25–34-vuotiaiden ryhmissä (–287) nettomuutto oli negatiivista viime 21 vuoden ajan. Joinain vuosina näissä ryhmissä oli myös muuttovoittoa. Myös ikäryhmissä 35–44 (–151) ja 45–54 (–2) muutto oli tappiollista. 65 vuotta täyttäneiden muutto oli vähäistä, ja muuttotappio oli ajanjaksolla lähes sata henkilöä, mutta vuosittainen vaihtelu oli vain 0–15 henkilön muuttotappio. Vain 55–64-vuotiaissa oli muuttovoittoa tarkasteluajanjaksolla noin 200 henkilön verran. (Kuvio 10.)

¹⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

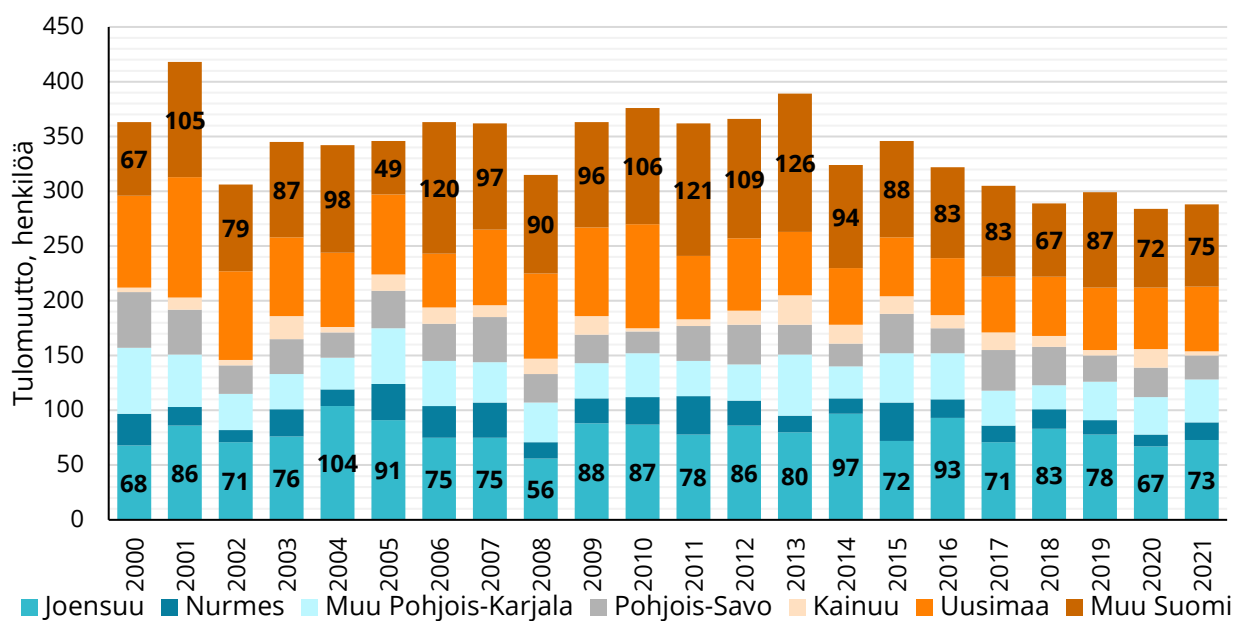
Kuvio 10. Kuntien välinen nettomuutto ikäryhmittäin vuosina 2000–2021 Lieksassa. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹⁵.

Muuttajien pääasiallista toimintaa tarkastellaan tässä vuositason (pääasiallinen toiminta vuoden lopussa). Vuosina 2010–2020 tulo- sekä lähtömuuttajista kolmasosa oli työllisiä. Tällä ajanjaksolla kuntaan muutti 1 275 työllistä ja kunnasta pois 1 521 työllistä. Työttömiä muutti Lieksaan noin 600 (17 % tulijoista) ja pois 757 (15 % lähtijöistä) nettomuuton ollessa –150 henkilöä. Eläkeläisissä nettomuutto oli tasapainossa, kun sekä tulo- että lähtömuuttajia oli noin 550. Lähtömuuttajista toiseksi suurin ryhmä työllisten jälkeen oli opiskelijat ja koululaiset, joita muutti pois 1 172 henkilöä (23 % lähtömuuttajista). Saman ryhmän tulomuuttajia oli 476 henkilöä eli nettomuutto oli –700 henkilöä. Lapsia Lieksaan muutti 432 ja poismuuttaneita lapsia oli 751 eli nettomuutto oli –320 henkilöä. Tarkastelujaksolla Lieksaan muutti miehiä 300 enemmän kuin naisia. Miesten osuus tulomuuttajista oli 54 prosenttia ja lähtömuuttajista 53 prosenttia. (Tilastokeskus, Muuttaneiden taustatiedot¹⁶.)

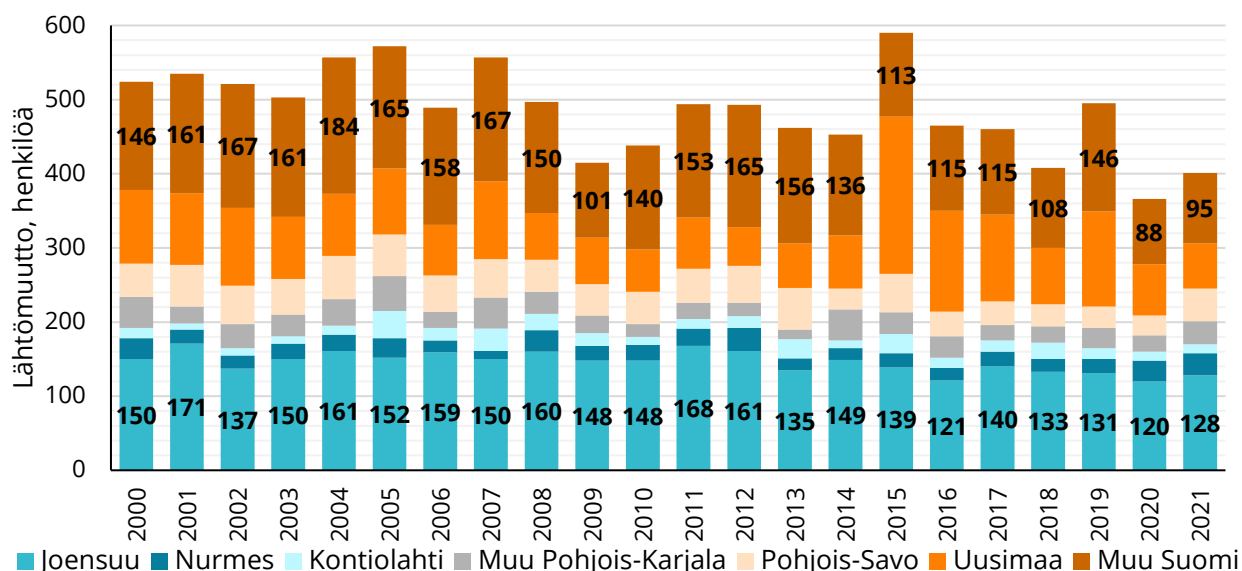
Suuri osa Lieksaan vuosina 2000–2021 muuttaneista hieman vajaasta 7 500 henkilöstä muutti lähiseudulta. Lieksaan muuttaneista reilut neljäkymmentä prosenttia tuli Pohjois-Karjalan alueelta merkittävimpien lähtökuntien ollessa Joensuu (24 % tulomuuttajista) ja Nurmes (6 %). Pohjois-Karjalan ulkopuolella merkittävimmät lähtöalueet olivat Uusimaa (20 %), Pohjois-Savo (9 %) ja Kainuu (4 %). Muuttajista 27 prosenttia tuli muualta Suomesta. Lähtömuutto Lieksasta suuntautui pitkälti samoille alueille kuin mistä sinne muutettiin. Lähtömuutosta 44 prosenttia suuntautui Pohjois-Karjalaan. Joensuuhun suuntasi 30, Nurmekseen reilut neljä ja Kontiolahdelle vajaat neljä prosenttia lähtijöistä. Pohjois-Karjalan jälkeen eniten muutettiin Uudellemaalle (18 %) ja Pohjois-Savoon (9 %). Lähtömuutosta 29 prosenttia suuntautui muualle maahan. (Kuvio 11, Kuvio 12.)

¹⁵ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [[Viitattu: 26.9.2022]]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

¹⁶ https://www.stat.fi/tup/vaesto_muuttaneet/index.html

Kuvio 11. Tulomuutto Lieksaan lähtöalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹⁷.

Kuvio 12. Lähtömuutto Lieksasta tuloalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹⁸.

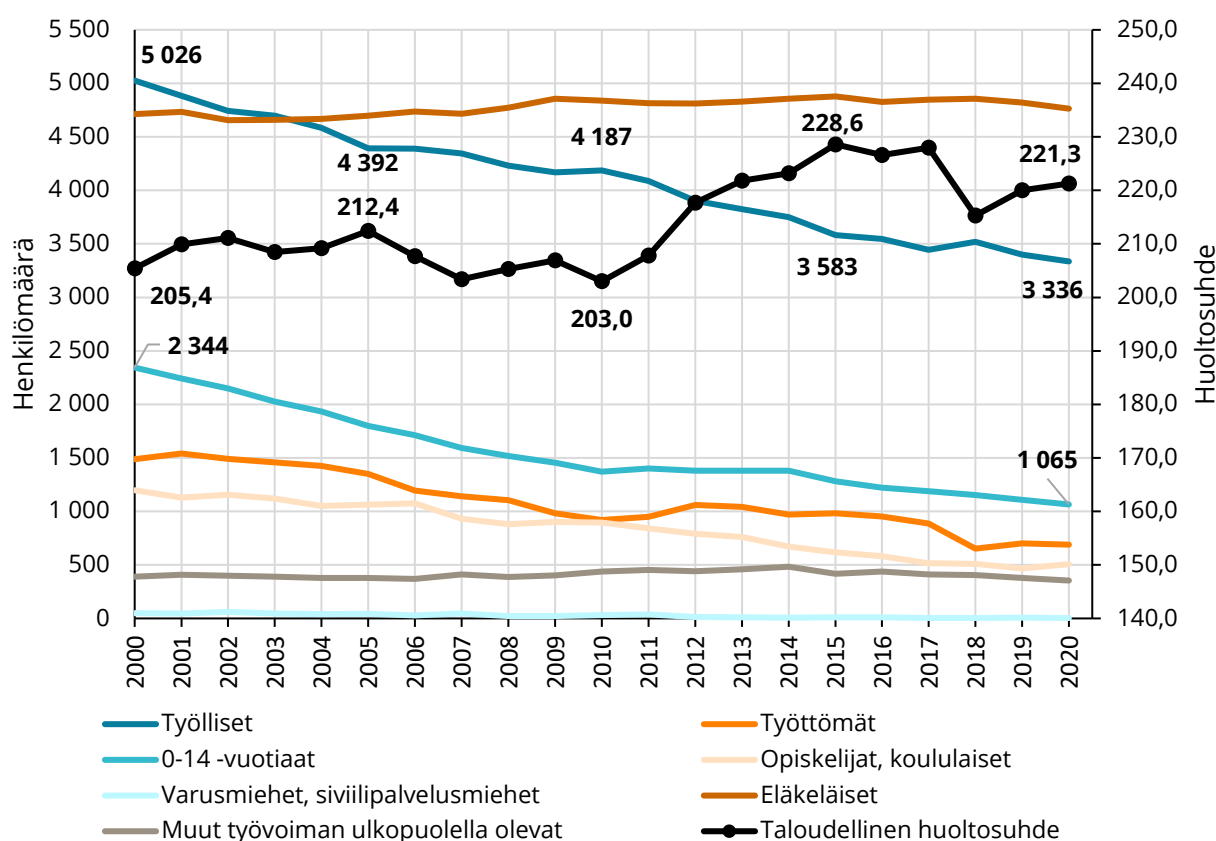
2.5 PÄÄASIALLINEN TOIMINTA JA KOULUTUS

Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Työvoimaan kuuluvat työlliset ja työttömät. Lieksassa työllisten määrä vähentyi vuosina 2000–2020 lähes 1 700 henkilöillä (–34 %). Taloudellinen huoltosuhde, joka kuvaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti, on heikentynyt vuodesta 2010 lähtien. Kunnassa oli sataa työllistä kohden vuonna 2010 vähimmillään 203 työvoiman ulkopuolella olevaa, mutta taloudellinen huoltosuhde heikkeni

¹⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkopublication]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

¹⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkopublication]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

vuosikymmenessä 221:een. Suurin syy taloudellisen huoltosuhteen heikentymiselle on väestön vähenemisestä ja ikääntymisestä johtuva työllisten määrän nopea väheneminen. Eläkeläisten määrä pysyi viime 20 vuoden aikana lähes samalla tasolla, vaikka kunnan väestö on muuten vähentynyt voimakkaasti. Sekä lasten että koululaisten ja opiskelijoiden määrä vähentyi 20 vuodessa melkein 60 prosentilla ja työttömien määrä yli puolittui. Näiden ryhmien voimakas pieneneminen selitti suurelta osin taloudellisen huoltosuhteen pysymisen vakaana 2000-luvulla huolimatta työllisten määrän voimakkaasta laskusta. Eläkeläisten määrän kasvu ja työllisten määrän nopeana jatkunut väheneminen heikensivät huoltosuhdetta merkittävästi 2010-luvulla. (Kuvio 13.)

Kuvio 13. Lieksan väestö pääasiallisen toiminnan mukaan sekä taloudellinen huoltosuhde vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti¹⁹.

Vuonna 2020 Lieksan työikäisestä väestöstä (15–64-vuotiaat) 37 prosenttia oli 55–64-vuotiaita, kun 20–24-vuotiaiden osuus työikäisistä oli viisi prosenttia. Kaikista työikäisistä 22 prosenttia ja 25 vuotta täyttäneistä 24 prosenttia oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Korkeakoulutettujen osuus (31 %) oli suurin 45–54-vuotiaissa, kun 35–44-vuotiailla se oli 27 prosenttia ja 55–64-vuotiailla 25 prosenttia. Kaikista työikäisistä enintään toisen asteen koulutuksen suorittaneita oli 56 prosenttia ja 20 vuotta täyttäneistä 60 prosenttia. 20–24-vuotiaista toisen asteen tutkinnon oli suorittanut 77 prosenttia ja 25–34-vuotiaista 68 prosenttia. Vanhimmissa ikäryhmissä osuus oli 55–58 prosenttia. Alle 20-vuotiaista lähes kaikki ovat koululaisia tai opiskelijoita ja siten ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa. 20 vuotta täyttäneistä työikäisistä 17 prosenttia ei ollut suorittanut perusasteen jälkeistä tutkintoa. Pelkästään perusasteen suorittaneiden osuus oli suurin 20–24-vuotiaissa (20 %), kun muissa ikäryhmissä osuus oli 8–11 prosenttia. (Taulukko 2.)

¹⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkojulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

Taulukko 2. Lieksan 15–64-vuotias väestö korkeimman suoritettun koulutusasteen ja ikäryhmän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Väestön koulutus rakenne²⁰.

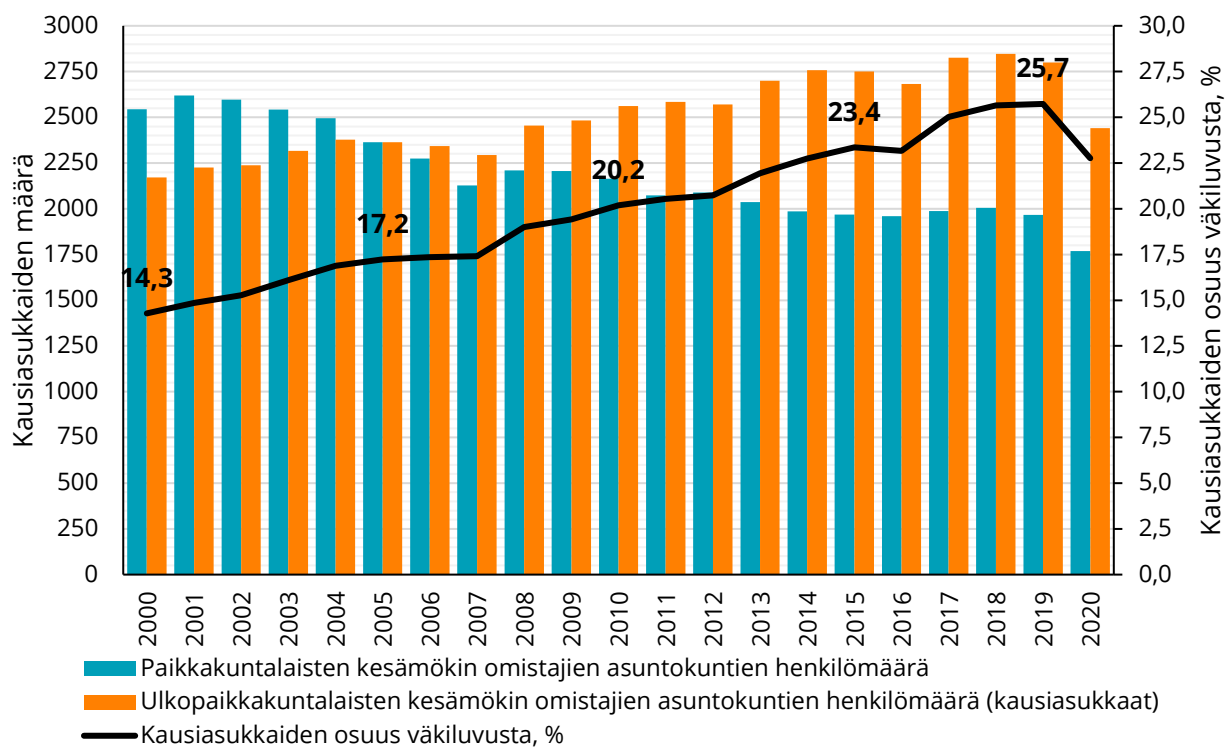
Koulutusaste	N	Ikäryhmä, %						
		15–19	20–24	25–34	35–44	45–54	55–64	15–64
Toinen aste	3108	9,4	76,8	68,3	56,1	54,6	58,3	55,8
Alin korkea-aste	460	0,0	0,0	0,0	1,7	13,4	14,0	8,3
Alempi korkeakouluaste	477	0,0	1,1	11,6	18,2	8,6	6,0	8,6
Ylempi korkeakouluaste	261	0,0	0,0	3,4	6,2	8,0	4,3	4,7
Tutkijakoulutusaste	14	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	0,2	0,3
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	1253	90,6	22,1	16,7	17,4	14,8	17,1	22,5
Yhteensä N/%	5573	100	100	100	100	100	100	100

2.6 KAUSIASUKKAAT

Lieksassa, kuten muissakin väestöään menettävissä kunnissa, kausiasukkaiden merkitys kunnan elinvoimalle kasvaa. Lieksassa kausiasukkaiden määrä (ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajan asunnon omistajien asuntokuntien henkilömäärä) kasvoi yli 600 henkilöllä (29 %) vuosina 2000–2019. Samanaikaisesti paikkakuntalaisten vapaa-ajan asunnon omistajien määrä vähentyi 577 henkilöllä (–23 %). Kausiasukkaiden määrän kasvua selittää se, että ulkopaikkakuntalaisten omistamien kesämökkien määrä kasvoi 47 prosentilla vuosina 2000–2019. Oletettavaa on myös, että osasta paikkakuntalaisista vapaa-ajan asuntojen omistajista on muuttoliikkeen myötä tullut ulkopaikkakuntalaisia kausiasukkaita. Kausiasukkaiden määrän kasvu yhdessä vakituisten asukkaiden määrän vähenemisen kanssa nosti kausiasukkaiden vakituiseen väestöön suhteutettua määrää 14 prosentista 26 prosenttiin vuosina 2000–2019. Vuonna 2020 Lieksassa tilastoitujen kesämökkien ja kausiasukkaiden määrä vähentyi rakennusluokituksen tilastoinnin muutosten takia²¹. (Kuvio 14)

²⁰ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön koulutus rakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1799-4586. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 10.10.2022]. Saantitapa: <https://www.stat.fi/tilasto/vkour>

²¹ Tilastokeskuksen rakennusten tilastoissa otettiin vuonna 2021 käyttöön Rakennusluokitus 2018. Uudessa luokituksessa kesämökkien laskentatapa uudistui, mikä selittää pudotuksen vuoden 2020 mökkimäärässä.

Kuvio 14. Kausiasukkaisten määrä ja suhde vakituisten asukkaiden määrään Lieksassa vuosina 2000–2020.
Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit²².

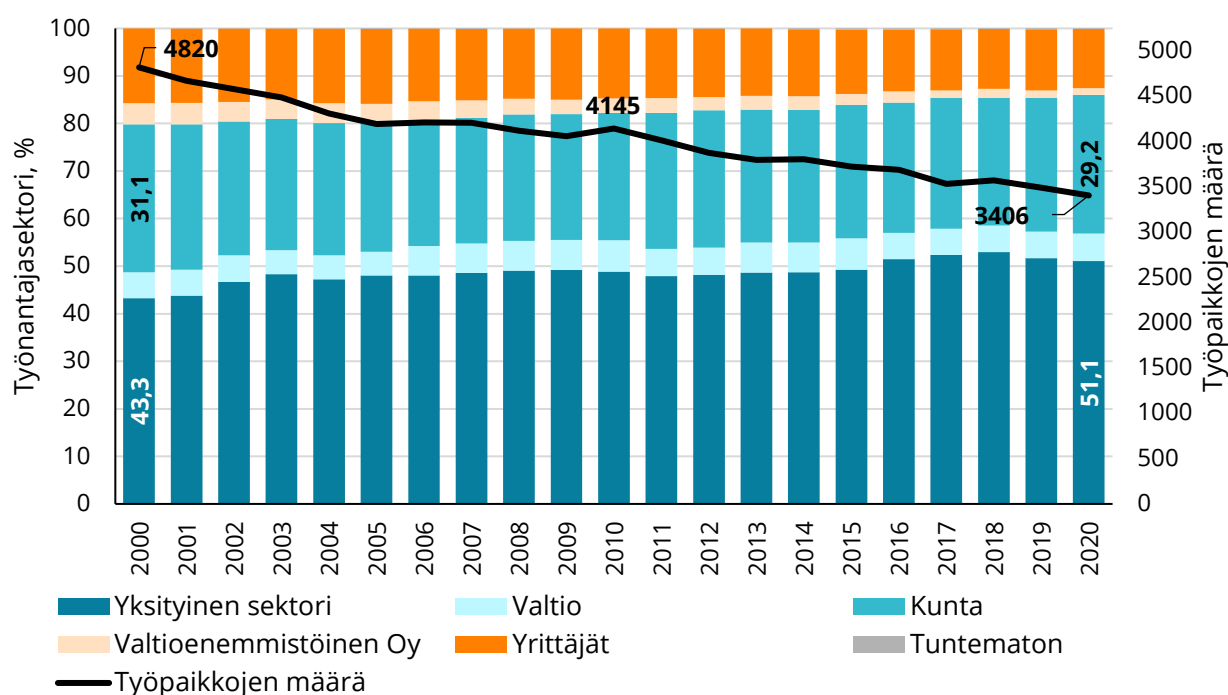
²² <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

3 TYÖLLISTYMISSMAHDOLLISUUDET

3.1 TYÖPAIKAT

Kuten väestö, myös työpaikkojen (alueella työssäkäyvien) määrä on vähentynyt Lieksassa vuosina 2000–2020. Parhaimmillaan vuonna 2000 Lieksan alueella oli 4 820 työpaikkaa, mutta vuoteen 2020 mennessä työpaikkojen määrä vähentyi 3 400:aan. Alueella työssäkäyvien määrä vähentyi 20 vuodessa melkein kolmanneksella (1 400 henkilöllä). Eniten vähentyivät kuntasektorin työpaikat (–506) ja yksityisen sektorin työpaikat (–347). Valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden työpaikat vähentyivät 169:llä ja valtion työpaikat 64:llä. Yrittäjien määrä vähentyi tarkastelujaksolla 331:llä. (Kuvio 15, Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto.)

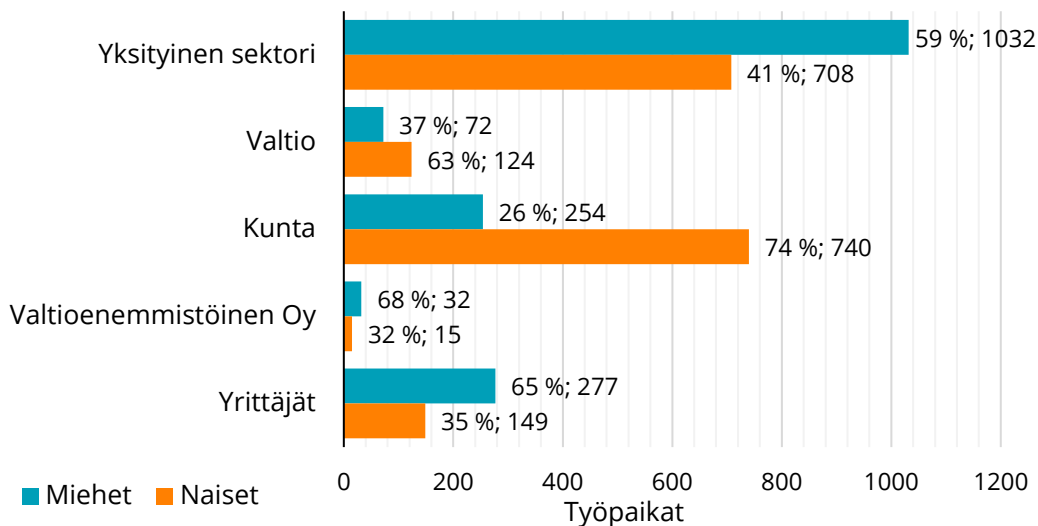
Lieksan alueella työssäkäyvien työnantajasektoreiden osuudet muuttuivat vuosina 2000–2020 siten, että suurin muutos oli yksityisen sektorin osuuden kasvu 43 prosentista 51 prosenttiin. Valtion työpaikkojen osuus pysyi lähes samana, ja valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden osuus pienentyi 4,5 prosentista 1,4 prosenttiin. Kuntasektorin työpaikkojen osuus vähentyi 31 prosentista 29 prosenttiin. Yrittäjien osuus alueella vähentyi 16 prosentista 13 prosenttiin. (Kuvio 15.)

Kuvio 15. Lieksan alueella työssäkäyvien (työpaikkojen) määrä työnantajasektorin mukaan vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti²³.

Lieksan alueella työssäkäyvistä oli naisia 51 prosenttia. Naisten työpaikat keskittyivät kunta-sektorille ja yksityiselle sektorille. Miehet työllistyivät eniten yksityiselle sektorille ja yrittä-jiksi. Alueella työssäkäyvien työnantajasektoreista kuntasektori oli eriytynyt eniten sukupuolen mukaan. Kuntasektorin työntekijöistä oli naisia 74 prosenttia. Myös valtion työpaikoissa oli naisia yli 60 prosenttia, yksityinen sektori työllisti sekä miehiä (59 %) että naisia (41 %). Yrittäjistä enemmistö (65 %) oli miehiä. (Kuvio 16.)

²³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

Kuvio 16. Lieksan alueella työssäkäyvät (työpaikat) työnantajasektorin ja sukupuolen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti²⁴.

Enemmistö Lieksan työpaikoista on palvelualoilla. Palvelualojen osuus työpaikoista vuonna 2019 oli 68 prosenttia. Alkutuotannon osuus oli kahdeksan prosenttia, jalostuksen 23 prosenttia ja työpaikoista yhden prosentin toimiala oli tuntematon. Lieksan työpaikat ovat keskittyneet keskustaajaman alueelle. Vuonna 2020 Lieksan keskustaajamassa oli noin 2 750 työpaikkaa eli 81 prosenttia kunnan kaikista työpaikoista. Keskustaajaman työpaikat ovat valtaosin palvelualoilla sekä jalostuksessa. Keskustaajaman osa-alueista keskustassa sijaitsi 51 prosenttia, Rantalassa 24 prosenttia ja Pankakoskella kuusi prosenttia kunnan kaikista työpaikoista. Keskusta ja Rantala ovat työpaikat ovat pääasiassa palvelualoilla, kun taas lähes kaikki Pankakosken työpaikat ovat jalostuksessa. Kunnan muista osa-alueista Kolilla oli 170 työpaikkaa (5 % kaikista työpaikoista), valtaosin palvelualoilla. Korisevan sekä Jamalin alueilla kummallakin oli noin 50 työpaikkaa (1,5 %). Myös näillä alueilla oli eniten palvelualojen työpaikkoja, mutta myös jalostusta ja alkutuotantoa. Muiden alueiden työpaikkaosuudet olivat alle prosentin. Näillä alueilla alkutuotanto oli useimmiten suurin työllistäjä. Jaakonvaarassa ei ollut vuonna 2020 lainkaan työpaikkoja ja kahdeksalla muulla osa-alueella kunnan itä- ja pohjoisosissa työpaikkoja oli korkeintaan kymmenen. Noin 220 työpaikalle ei pystytty antamaan koordinaatteja, joten niitä ei ole sijoitettu millekään osa-alueelle, mutta ne sisältyvät koko kunnan tilastoon. (Taulukko 3, Kartta 4.)

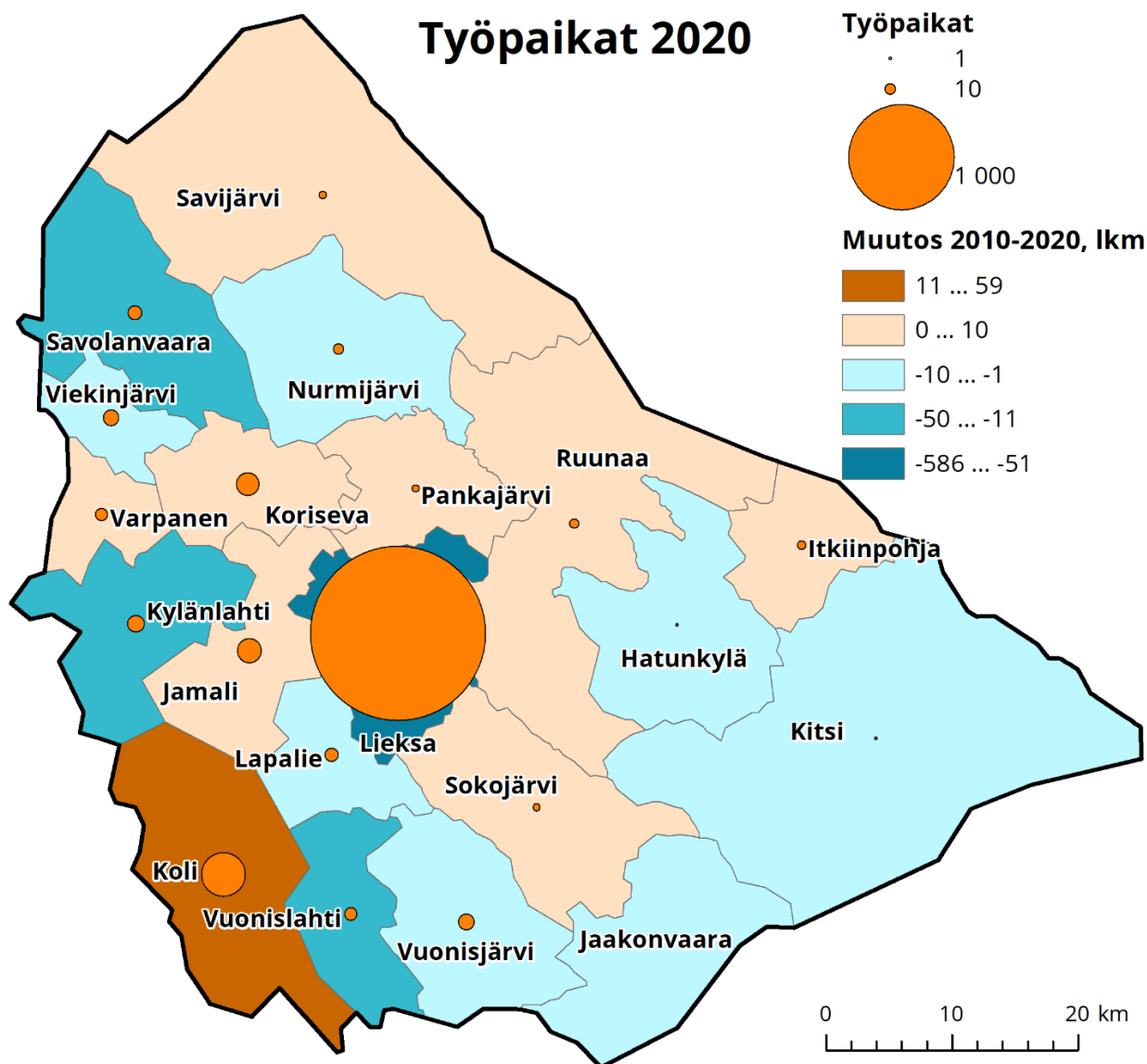
Vuosina 2010–2020 koko kunnan työpaikkojen määrä vähentyi 740 työpaikalla (–18 %). Suurin osa työpaikoista on hävinnyt Lieksan keskustaajaman alueelta, josta katosi 586 työpaikkaa (–18 %). Keskustaajaman osa-alueista keskustasta hävisi 165 (–9 %), Rantalasta 358 (–30 %) ja Pankakoskelta 63 työpaikkaa (–24 %). Työpaikkojen määrä väheneminen oli merkittävää myös Kylänlahdessa (–31 työpaikkaa; –54 %), Savolanvaarassa (–25; –60 %) ja Vuonislahdessa (–23; –62 %). Sen sijaan Kolilla työpaikkojen määrä kasvoi 59:llä eli 53 prosentilla. Muilla kunnan osa-alueilla työpaikkojen määrän muutos oli vähäistä. Näillä alueilla muutos vaihteli kuuden työpaikan vähentymisestä kahdeksan työpaikan lisäykseen. Työpaikkojen vähäisen määrän vuoksi suhteellinen muutos oli kuitenkin näillä alueilla merkittävää. (Kartta 4.)

²⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

Taulukko 3. Lieksan työpaikat pääelinkeinon ja kunnan osa-alueen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti²⁵.

Kunnan osa-alue	Työpaikat		Osuus alueen työpaikoista, %			
	N	%	Alkutuo- tanto	Jalostus	Palvelut	Tunte- maton
Yhteensä	3 406	100,0	7,6	23,4	67,8	1,1
Lieksa keskustaajama	2 749	80,7	2,8	27,1	70,1	0,0
-Keskusta	1 737	51,0	3,6	18,9	77,5	0,0
-Rantala	811	23,8	1,4	28,4	70,3	0,0
-Pankakoski	201	5,9	2,0	93,0	5,0	0,0
Nurmijärvi	10	0,3	20,0	0,0	80,0	0,0
Pankajärvi	4	0,1	0,0	50,0	50,0	0,0
Savijärvi	4	0,1	75,0	0,0	25,0	0,0
Viekinjärvi	22	0,6	68,2	4,5	27,3	0,0
Savolanvaara	17	0,5	100,0	0,0	0,0	0,0
Koriseva	48	1,4	18,8	37,5	43,8	0,0
Jamali	51	1,5	43,1	5,9	51,0	0,0
Kylänlahti	27	0,8	51,9	0,0	48,1	0,0
Varpanen	14	0,4	14,3	14,3	71,4	0,0
Hatunkylä	1	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Kitsi	1	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Ruunaa	7	0,2	0,0	0,0	100,0	0,0
Itkiinpohja	6	0,2	66,7	0,0	33,3	0,0
Koli	170	5,0	8,2	5,9	85,9	0,0
Vuonisahti	14	0,4	42,9	21,4	35,7	0,0
Vuonisjärvi	22	0,6	36,4	36,4	27,3	0,0
Lapalie	17	0,5	76,5	0,0	23,5	0,0
Sokojärvi	5	0,1	80,0	0,0	20,0	0,0
Jaakonvaara	0	0,0				
Tuntematon	217	6,4	21,7	2,3	58,1	18,0

²⁵ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

Kartta 4. Lieksan työpaikat kunnan osa-alueittain vuonna 2020 sekä työpaikkojen määrän muutos vuosina 2010–2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti²⁶.

Taulukossa 4 on esitetty Lieksan työpaikkojen toimialajakauma vuoden 2019 lopussa. Siinä on nostettu esiin erityisesti Pohjois-Karjalan maakuntaohjelmassa (2022–2025) mainitut maakunnan elinkeinorakenteen avaintoimialat metsäbiotalous, kaivannaisala, teknologia-teollisuus, maatalous- ja elintarvikeala, matkailu ja luovat alat. Näiden painopistealojen yhteenlaskettu osuus Lieksan työpaikoista vuonna 2019 oli 33 prosenttia. Lisäksi taulukossa on muita merkittävästi työllistäviä toimialoja. Terveys- ja sosiaalipalvelut on eniten työllistävä toimiala Lieksassa.

Lieksassa palvelualan työllisistä 65 prosenttia oli naisia vuonna 2019 ja naisten työpaikoista 81 prosenttia oli palveluissa. Terveys- ja sosiaalipalveluissa naistyöntekijöiden osuus oli 89 prosenttia. Miesten työpaikat jakautuivat tasaisemmin eri toimialoille ja eniten miehiä työllisti metsätalous ja -teollisuus (22 % miesten työpaikoista) sekä julkiset palvelut (20 %). Julkisen sektorin työpaikat ovat kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien takia samantyyppisiä kaikissa kunnissa, mutta yksityisen sektorin työpaikat, joissa enemmistö

²⁶ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

miehistä toimii, ovat eriytyneet toimialaltaan kunta ja -aluetasolla. Työmarkkinoiden sukupuolisegregaatio jäykistää työmarkkinoita ja myös vaikeuttaa osaavan työvoiman saata-
vuutta. (Taulukko 4.)

*Taulukko 4 Lieksan työpaikat toimialoittain ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Taulukossa on korostettu Pohjois-Karjalan älykkään erikoistumisen alat sekä muut paikallisesti merkittävät toimialat. Lähde: Tilas-
tokeskus, Maaseutuindikaattorit²⁷.*

Toimiala	Työ- paikko- jen lkm.	Toimialan osuus työpai- koista, %	Toimialan osuus miesten työpai- koista, %	Toimialan osuus naisten työpai- koista, %	Naistyö- paikkojen osuus, %
Kaikki toimialat yhteensä	3 491	100,0	100,0	100,0	100,0
Metsätalous- ja teollisuus	409	11,7	22,0	1,9	8,3
02 Metsätalous ja puunkorjuu	82	2,3	4,6	0,2	3,7
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituot- teiden valmistus	201	5,8	10,9	0,8	7,5
17 Paperin, paperi- ja kartonkituottei- den valmistus	126	3,6	6,4	0,9	12,7
Teknologia- ja materiaaliteollisuus	180	5,2	8,8	1,6	16,1
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	108	3,1	5,2	1,1	18,5
25 Metallituotteiden valmistus (pl. ko- neet ja laitteet)	6	0,2	0,3	0,1	16,7
28 Muiden koneiden ja laitteiden val- mistus	4	0,1	0,2	0,1	25,0
29 Moottoriajoneuvojen ja perävaunu- jen valmistus	17	0,5	0,9	0,1	5,9
32 Muu valmistus	2	0,1	0,1	0,1	50,0
33 Koneiden ja laitteiden korjaus	41	1,2	2,2	0,2	7,3
Kaivannaistoiminta ja -jalostus	34	1,0	1,7	0,3	14,7
B Kaivostoiminta ja louhinta	1	0,0	0,1		0,0
23 Muiden ei-metallisten mineraalituot- teiden valmistus	33	0,9	1,6	0,3	15,2
Matkailu	151	4,3	2,1	6,5	76,8
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	151	4,3	2,1	6,5	76,8
Ruoka	306	8,8	9,9	7,7	44,8
01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riista- talous ja niihin liittyvät palvelut	193	5,5	7,3	3,9	35,8
03 Kalastus ja vesiviljely	4	0,1	0,2	0,1	25,0
10 Elintarvikkeiden valmistus	105	3,0	2,5	3,5	60,0
Muu jalostus	197	5,6	10,2	1,3	11,7
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jääh- dytysliiketoiminta	7	0,2	0,4		0,0
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	27	0,8	1,4	0,2	11,1
F Rakentaminen	163	4,7	8,4	1,1	12,3
Palvelut	2 214	63,4	45,3	80,7	65,0
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottori- ajoneuvojen korjaus	305	8,7	7,8	9,6	56,4

²⁷ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

H Kuljetus ja varastointi	140	4,0	7,0	1,2	15,0
J Informaatio ja viestintä	26	0,7	1,1	0,4	30,8
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	21	0,6	0,2	1,0	81,0
L Kiinteistöalan toiminta	82	2,3	1,9	2,8	61,0
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	92	2,6	2,9	2,4	46,7
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	128	3,7	3,7	3,6	50,8
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	266	7,6	7,1	8,1	54,5
P Koulutus	211	6,0	3,9	8,1	68,2
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	747	21,4	4,7	37,4	89,3
R Taiteet, viihde ja virkistys	66	1,9	1,9	1,8	50,0
S Muu palvelutoiminta	79	2,3	1,7	2,8	63,3
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	10	0,3	0,2	0,3	60,0
X Toimiala tuntematon	41	1,2	1,3	1,1	46,3

Yritysten henkilöstömääriä ja liikevaihtoa tarkastellaan Lieksan kaikkien päätoimialojen (kirjaintaso) ja tärkeimpien 2-numerotasoisten toimialojen osalta. Vuonna 2020 Lieksassa toimi 718 yritystä, joilla oli yhteensä 733 toimipaikkaa. Joka viides toimipaikka oli metsätalouden ja puunkorjuun toimialalla. Toiseksi eniten (17 prosenttia) oli kasvinviljelyn ja kotieläintalouden sekä riistatalouden toimipaikkoja. Seuraavaksi eniten Lieksassa oli tukku- ja vähittäiskaupan sekä teollisuuden toimipaikkoja. Henkilöstömäärällä mitattuna Lieksassa toimivat yritykset olivat melko pieniä, sillä niissä oli vuonna 2020 henkilöstöä keskimäärin 2,8 henkilöä toimipaikkaa kohden. Lieksassa yritysten toimipaikoissa työskenteli yhteensä 2053 henkilöä. Eniten henkilöstöä oli teollisuuden (35 %) sekä tukku- ja vähittäiskaupan toimialoilla (13 %), joilla työskenteli yhteensä melkein puolet Lieksan toimipaikkojen henkilöstöstä. Tärkeitä työllistäjiä olivat myös rakentamisen (7 %), terveys- ja sosiaalipalvelujen (7 %) sekä kuljetuksen ja varastoinnin (6 %) alojen yritykset. Toimipaikkojen keskimääräinen henkilöstömäärä oli suurin (22 henkilöä) kumi- ja muovituotteiden valmistuksessa. Sahatavaran ja puutavarojen valmistuksen toimipaikoissa oli keskimäärin 21 henkilöä, elintarvikkeiden valmistuksen toimipaikoissa 18 henkilöä ja sosiaalihuollon laitospalvelujen toimipisteissä 15 henkilöä. (Taulukko 5.)

Vuonna 2020 Lieksassa toimineiden yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 518,2 miljoonaa euroa. Liikevaihdosta 52 prosenttia syntyi teollisuudessa ja 18 prosenttia tukku- ja vähittäiskaupan alalla. Toimipaikkaa kohden suurinta liikevaihto oli sahatavaran ja puutuotteiden valmistuksessa, noin 12 miljoonaa euroa. Kumi- ja muovituotteiden valmistuksen toimialan yritysten liikevaihto oli noin 3,4 miljoonaa euroa toimipaikkaa kohden. Lieksassa yritysten toimipaikkojen keskimääräinen liikevaihto oli 707 000 euroa. Henkilöstömäärään suhteutettuna liikevaihto oli suurinta sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa (1,3 milj. €) sekä sahatavaran ja puutuotteiden valmistuksessa (578 000 €). Seuraavaksi suurinta liikevaihto työntekijää kohden oli vähittäiskaupan ja puunkorjuun toimialoilla. Lieksassa yritysten toimipaikkojen keskimääräinen liikevaihto oli 252 000 euroa työntekijää kohden. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Yritysten toimipaikat Lieksassa toimialoittain vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto²⁸. (. =salattu tieto)

Toimiala	Toimi- paik- koja	Henki- löstön lkm.	Liike- vaihto 1 000 €	Henki- löstö/ toimip.	Liike- vaihto/ toimip. 1 000 €	Liike- vaihto/ hlö 1 000 €
Kaikki toimialat yhteensä *)	733	2 053	518 220	2,8	707,0	251,9
A Maa-, metsä- ja kalatalous	276	209	33 118	0,8	120,0	158,5
01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riis- talous ja palvelut	125	121	0	1,0	0,0	0,0
02 Metsätalous ja puunkorjuu	147	83	32 302	0,6	219,7	389,2
B Kaivostoiminta ja louhinta	1	.	.	.	.	.
C Teollisuus	50	723	272 498	14,5	5450,0	376,9
10 Elintarvikkeiden valmistus	5	89	13 601	17,8	2720,2	152,8
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkki- tuotteiden valmistus	14	291	168 201	20,8	12014,4	578,0
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	3	67	10 116	22,3	3372,0	151,0
23 Muiden ei-metallisten mineraali- tuotteiden valmistus	3	31	5 231	10,3	1743,7	168,7
25 Metallituotteiden valmistus (pl. ko- neet ja laitteet)	5	15	1 988	3,0	397,6	132,5
29 Moottoriajoneuvojen ja perävaunu- jen valmistus	3	18	2 513	6,0	837,7	139,6
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jääh- dytysliiketoiminta	5	7	8 959	1,4	1791,8	1279,9
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesi- huolto, jätehuolto	8	27	4 412	3,4	551,5	163,4
F Rakentaminen	35	138	18 577	3,9	530,8	134,6
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottori- ajoneuvojen korjaus	79	265	97 514	3,4	1234,4	368,0
46 Tukkukauppa	12	28	8 642	2,3	720,2	308,6
47 Vähittäiskauppa	44	193	76 668	4,4	1742,5	397,2
H Kuljetus ja varastointi	43	130	16 449	3,0	382,5	126,5
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	41	108	10 192	2,6	248,6	94,4
J Informaatio ja viestintä	9	23	6 329	2,6	703,2	275,2
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	6	15	0	2,5	0,0	0,0
L Kiinteistöalan toiminta	30	79	21 335	2,6	711,2	270,1
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekni- nen toiminta	34	74	7 423	2,2	218,3	100,3
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	39	74	6 683	1,9	171,4	90,3
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	0	0	0	0,0	0,0	0,0
P Koulutus	4	.	.	.	.	.
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	41	149	11 073	3,6	270,1	74,3
87 Sosiaalihuollon laitospalvelut	7	104	6 308	14,9	901,1	60,7
R Taiteet, viihde ja virkistys	8	17	1 264	2,1	158,0	74,4
S Muu palvelutoiminta	24	15	1 541	0,6	64,2	102,7

*) Liikevaihtoon yhteensä sisältää myös toimipaikat, joista tiedot salattu

²⁸ <https://www.stat.fi/tup/yritystietopalvelu/kunnittainen-toimipaikkatilasto>

Kunnan työpaikkojen jakautumista eri yrityskokoluokkiin kuvataan keskittymistilastolla. Kunnan työpaikkojen jakautuminen eri yrityskokoluokkiin kuvaa yritysten roolia työllistäjinä sekä esimerkiksi sitä, kuinka riippuvainen kunnan työllisyystilanne on muutamasta suuresta työllistäjästä. Yrityksen kokoluokka ilmaisee sen kaikkien toimipaikkojen (myös muissa kunnissa ja maissa) yhteenlasketun henkilöstömäärän. Henkilöstön lukumäärä -sarakkeessa on ilmoitettu tutkittavassa kunnassa sijaitsevien toimipaikkojen henkilöstömäärä. Vuonna 2020 Lieksassa toimineiden yritysten henkilöstöstä 16 prosenttia työskenteli suuryrityksissä (250-henkilöä), 27 prosenttia keskisuurissa (50–249 henkilöä), 28 prosenttia pienissä (10–49 henkilöä) ja 30 prosenttia mikroyrityksissä (alle 10 henkilöä). Suurin osa (89 %) Lieksassa toimineista yrityksistä oli mikroyrityksiä. Pieniä yrityksiä oli kuusi prosenttia, suuryrityksiä kolme prosenttia ja keskisuuria kaksi prosenttia kaikista Lieksasta toimineista yrityksistä. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Lieksan yritysten koko henkilöstön määrän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto²⁹.

Yrityksen koko henkilöstömäärän mukaan	Yritysten lu- kumäärä	Toimipaikkojen lukumäärä	Henkilöstön lukumäärä yh- teensä	Osuus henkilöstöstä, %
0	346	346	27	1
1	158	159	149	7
2	68	68	134	7
3–4	35	35	120	6
5–9	29	30	178	9
10–19	27	29	336	16
20–49	13	14	235	11
50–99	12	13	159	8
100–149	3	3	54	3
150–199	6	6	186	9
200–249	1	1	157	8
250–499	4	4	48	2
500–999	3	5	38	2
1000–	13	20	238	12
Yhteensä	718	733	2 059	100

Kunnan työpaikkaomavaraisuus kuvaa alueella työssäkäyvien (työpaikkojen) ja alueella asuvien työllisten välistä määrällistä suhdetta³⁰. Kun työpaikkaomavaraisuus on yli sata, on alueella enemmän työpaikkoja kuin alueella asuvia työllisiä. Vuonna 2019 Lieksan työpaikkaomavaraisuusaste oli 102,6 prosenttia. Miesten työpaikkaomavaraisuus oli lähes sata ja naisten ylitti sata prosenttia. Työpaikkaomavaraisuus oli suurinta majoitus- ja ravitsemustoiminnassa (148 %). Eniten työllistävistä toimialoista työpaikkaomavaraisuusaste ylitti sata prosenttia myös koulutuksessa (120 %), julkisessa hallinnossa ja maanpuolustuksessa (117 %) sekä tukku- ja vähittäiskaupassa (110 %). Koko teollisuuden toimialalla työpaikkaomavaraisuus oli hieman alle sata prosenttia, mutta kumi- ja muovituotteiden valmistuksessa työpaikkaomavaraisuus oli 114 prosenttia. (Taulukko 7.)

²⁹ <https://www.stat.fi/tup/yritystietopalvelu/kunnittainen-toimipaikkatilasto>

³⁰ Työpaikkaomavaraisuusaste=alueella työssäkäyvät/alueella asuvat työlliset *100

Taulukko 7. Lieksan työpaikkaomavaraisuus toimialan ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit³¹.

Toimiala	Työlliset, määrä	Työpaikat, määrä	Työpaikkaomavaraisuusaste, %		
			Yhteensä	Miehet	Naiset
Kaikki toimialat yhteensä	3 401	3 491	102,6	99,6	105,7
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	288	279	96,9	95,8	100,0
01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut	195	193	99,0	98,4	100,0
02 Metsätalous ja puunkorjuu	90	82	91,1	91,9	75,0
03 Kalastus ja vesiviljely	3	4	133,3	100,0	0,0
B Kaivostoiminta ja louhinta	3	1	33,3	50,0	0,0
C Teollisuus	656	649	98,9	99,4	97,1
10 Elintarvikkeiden valmistus	105	105	100,0	110,5	94,0
11 Juomien valmistus	1	4	400,0	0,0	400,0
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus	200	201	100,5	103,9	71,4
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	132	126	95,5	94,8	100,0
18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen	2	0	0,0	0,0	0,0
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	95	108	113,7	112,8	117,6
23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	31	33	106,5	103,7	125,0
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	15	6	40,0	38,5	50,0
26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus	1	0	0,0	0,0	0,0
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	6	4	66,7	60,0	100,0
33 Koneiden ja laitteiden korjaus	48	41	85,4	84,4	100,0
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	9	7	77,8	87,5	0,0
E Vesihuolto, jätevesihuolto, jätehuolto	29	27	93,1	92,3	100,0
F Rakentaminen	187	163	87,2	82,2	153,8
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	277	305	110,1	103,9	115,4
H Kuljetus ja varastointi	156	140	89,7	88,8	95,5
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	102	151	148,0	159,1	145,0
J Informaatio ja viestintä	25	26	104,0	112,5	88,9
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	23	21	91,3	80,0	94,4
L Kiinteistöalan toiminta	83	82	98,8	97	100
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	87	92	105,7	102,1	110,3
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	138	128	92,8	98,4	87,8
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	227	266	117,2	122,2	113,3
P Koulutus	176	211	119,9	124,1	118
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	754	747	99,1	92	100
R Taiteet, viihde ja virkistys	48	66	137,5	150	126,9
S Muu palvelutoiminta	82	79	96,3	96,7	96,2
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	10	10	100,0	100,0	100,0
X Toimiala tuntematon	41	41	100,0	100,0	100,0

³¹ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

Vuonna 2020 Lieksan alueella työssäkäyvistä lieksalaisia oli 86 prosenttia ja ulkopaikkakuntalaisia 14 prosenttia. Sisäänpendelöijistä eli kunnan alueella työssä käyvistä ulkopaikkakuntalaisista suurin osa tuli naapurikunnista: Joensuusta, Nurmekselta, Kontiolahtelta ja Juuasta. Lukumääräisesti eniten ulkopaikkakuntalaisia työskenteli terveys- ja sosiaalipalveluissa (88), teollisuudessa (61), koulutuksessa (56) sekä majoituksen ja ravitsemustoiminnassa (50). (Taulukko 8.)

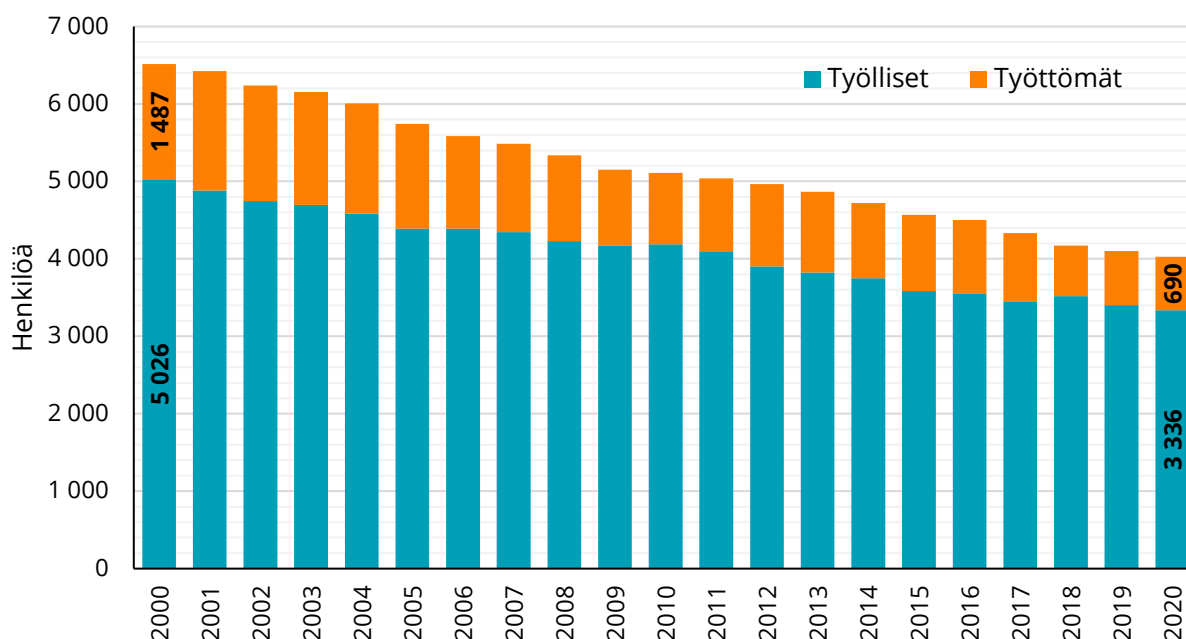
Taulukko 8. Lieksan alueella työssäkäyvät kotikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti³². (prosenttia alueella työssäkäyvistä)*

Toimiala	Lieksa	Sisäänpendelöijät						Yht. N	%*
		Joensuu	Nurmes	Kontiolahti	Juuka	Muut kunnat			
Yhteensä	2 924	177	74	59	37	135	482	14,2	
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	244	3	2	3	0	7	15	5,8	
B Kaivostoiminta ja louhinta	1	0	1	0	0	0	1	50	
C Teollisuus	553	9	9	5	6	32	61	9,9	
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto	8	0	0	0	0	0	0	0	
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	29	0	0	0	0	1	1	3,3	
F Rakentaminen	132	4	4	1	0	3	12	8,3	
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	270	18	7	7	0	13	45	14,3	
H Kuljetus ja varastointi	116	16	2	2	0	2	22	15,9	
I Majoitus- ja ravitsemustoiminta	84	19	1	10	12	8	50	37,3	
J Informaatio ja viestintä	16	2	0	3	0	8	13	44,8	
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	18	0	2	0	0	0	2	10	
L Kiinteistöalan toiminta	73	4	0	0	0	1	5	6,4	
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	71	5	4	0	0	9	18	20,2	
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	115	4	1	1	2	2	10	8	
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	220	15	15	6	1	12	49	18,2	
P Koulutus	136	28	8	7	3	10	56	29,2	
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	684	34	17	8	11	18	88	11,4	
R Taiteet, viihde ja virkistys	47	9	1	6	2	8	26	35,6	
S Muu palvelutoiminta	63	7	0	0	0	1	8	11,3	
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	5	0	0	0	0	0	0	0	
Tuntematon	39	0	0	0	0	0	0	0	

³² https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

3.2 TYÖVOIMA

Lieksassa asui vuoden 2020 lopussa 4 026 työvoimaan kuuluvaa henkilöä. Heistä yli 3 300 oli työllisiä ja 700 työttömiä. Työvoiman määrä pienentyi vuodesta 2000 lähes 2 500 henkilöllä (–38 %). Työllisten määrä vähentyi 34 prosentilla ja työttömien määrä 54 prosentilla. Lieksan työllisestä työvoimasta 87 prosenttia oli vuonna 2019 palkansaajia. Työllisistä neljä prosenttia oli maa- ja metsätalousyrittäjiä ja yhdeksän prosenttia muiden alojen yrittäjiä. Työllisistä 50 prosenttia oli naisia. Miehet olivat naisia useammin ammattiasemaltaan yrittäjiä. Työllisistä miehistä 17 prosenttia toimi yrittäjinä ja työllisistä naisista vain yhdeksän prosenttia. Myös palkankansaaajanaisten ja -miesten sosioekonomisessa asemassa oli eroja. Naisista suurin osa oli toimihenkilöitä ja miehistä työntekijöitä. (Kuvio 17, Taulukko 9.)

Kuvio 17. Lieksassa asuva työvoima vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti³³.

Taulukko 9. Lieksan työllinen työvoima ammattiaseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti³⁴.

Työllisten ammattiasema	Työllisten määrä	Osuus työllisistä, %		
		Yhteensä	Naisista	Miehistä
Yrittäjät	440	12,9	9,0	16,8
- Maa- ja metsätalousyrittäjät	149	4,4	2,7	6,0
- Muut yrittäjät	291	8,6	6,3	10,8
Palkansaajat	2961	87,1	91,0	83,2
Työlliset yhteensä	3 401	100,0	100,0	100,0
Palkansaajien sosioekonominen asema	Palkansaajien määrä	Osuus työllisistä, %	Osuus palkansaajista, %	
			Naisista	Miehistä
- Ylemmät toimihenkilöt	348	10,2	13,2	10,2
- Alemmat toimihenkilöt	1242	36,5	61,1	21,3
- Työntekijät	1323	38,9	24,2	66,8
- Tuntematon	48	1,4	1,5	1,8
Palkansaajat yhteensä	2 961	87,1	100,0	100,0

³³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkojulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

³⁴ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

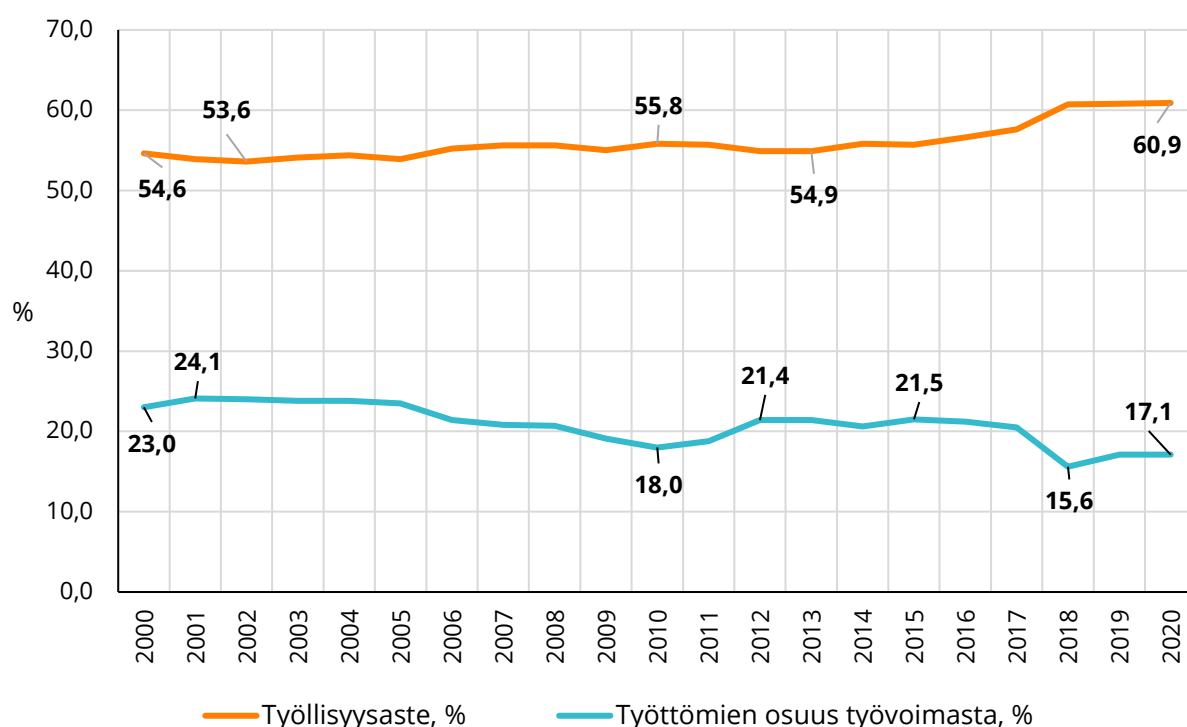
Vuonna 2020 Lieksan työllisistä 23 prosenttia työskenteli terveys- ja sosiaalipalveluissa. Seuraavaksi eniten lieksalaisia työllistivät teollisuus (19 %), tukku ja vähittäiskauppa (9 %), maa- ja metsätalous (8 %) sekä julkinen hallinto ja maanpuolustus (8 %). Myös rakentaminen, kuljetus ja koulutus olivat tärkeitä työllistäjiä. Lieksan työllisestä työvoimasta korkeakoulutettuja oli 29 ja korkeintaan toisen asteen tutkinnon suorittaneita 60 prosenttia. Ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa oli 11 prosenttia työllisistä. Eniten korkeakoulutettuja työskenteli terveys- ja sosiaalipalveluissa (254), julkisessa hallinnossa ja maanpuolustuksessa (144), koulutuksessa (121) ja teollisuudessa (109). Korkeakoulutettujen osuus oli suurin koulutuksen (74 %) sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnan (70 %) toimialoilla. Lisäksi julkisen hallinnon, ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan sekä taiteen, viihteen ja virkistykseen toimialojen työntekijöistä vähintään puolet oli korkeakoulutettuja. Muilla aloilla enemmistö työntekijöistä oli toisen asteen koulutuksen suorittaneita. Pelkästään perusasteen suorittaneiden osuus oli suurin hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa, majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, kuljetuksessa ja varastoinnissa sekä maa- ja metsätaloudessa. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Lieksan työllinen työvoima toimialan ja korkeimman suoritettun koulutusasteen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti³⁵.

Toimiala	Koulutusaste, %				Yhteensä	
	Toi- nen aste	Alin / alempi korkea- aste	Ylempi korkea-/ tutkija- koul.aste	Vain pe- rus- aste	N	%
Yhteensä	60,2	22,6	6,8	10,5	3 336	100,0
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	63,4	17,2	2,6	16,8	273	8,2
B Kaivostoiminta ja louhinta	80,0	20,0	0,0	0,0	5	0,1
C Teollisuus	70,4	13,9	3,7	12,0	618	18,5
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytys	72,7	27,3	0,0	0,0	11	0,3
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	69,0	13,8	3,4	13,8	29	0,9
F Rakentaminen	78,0	10,2	0,0	11,9	177	5,3
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	64,2	21,2	2,4	12,3	293	8,8
H Kuljetus ja varastointi	73,5	6,1	0,0	20,4	147	4,4
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	67,4	9,8	2,2	20,7	92	2,8
J Informaatio ja viestintä	58,3	33,3	8,3	0,0	24	0,7
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	30,0	60,0	10,0	0,0	20	0,6
L Kiinteistöalan toiminta	63,6	20,8	1,3	14,3	77	2,3
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	41,9	48,8	5,8	3,5	86	2,6
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	56,6	15,5	3,1	24,8	129	3,9
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; paikallinen sosiaalivakuutus	39,7	48,8	8,3	3,2	252	7,6
P Koulutus	20,9	17,2	57,1	4,9	163	4,9
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	61,7	28,3	4,7	5,3	770	23,1
R Taiteet, viihde ja virkistys	41,2	39,2	13,7	5,9	51	1,5
S Muu palvelutoiminta	54,7	22,7	14,7	8,0	75	2,2
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	80,0	20,0	0,0	0,0	5	0,1
Tuntematon	46,2	23,1	10,3	20,5	39	1,2

³⁵ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

Lieksan työllisyysaste nousi hieman lähes koko 2000- ja 2010-lukujen ajan, mutta on siltikin alhaisella tasolla. Tarkastelujakson alin työllisyysaste (53,6 %) oli vuonna 2002 ja korkein (60,9 %) vuonna 2020. Työllisyysasteen nousu ei kuitenkaan ole seurausta työllisten määrän kasvusta, vaan työikäisen väestön vähenemisestä. Työttömien osuus työvoimasta pysyi korkeana koko tarkastelujakson ajan. Työttömien osuus oli korkeimmillaan (24,1 prosenttia) vuonna 2001. 2000-luvun jälkipuoliskolla työttömyys vähentyi hieman vuoteen 2010, jolloin työttömien osuus työvoimasta oli 18,1 prosenttia. Vuosina 2012–2017 työttömänä oli yli 20 prosenttia työvoimasta ja myös vuosia 2018–2020 työttömyys oli hienoisesta vähenemisestä huolimatta korkealla tasolla. (Kuvio 17, Kuvio 18.)

Kuvio 18. Lieksan työllisyysaste sekä työttömien osuus työvoimasta³⁶ vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, StatFin. Kuntien avainluvut³⁷.

Työ- ja elinkeinoministerin työnvälitystilaston mukaan lokakuussa 2022 Lieksassa oli 548 työtöntä työnhakijaa, mikä oli vähemmän kuin samana ajankohtana edellisenä vuonna. Lokakuussa 2022 työttömien osuus työvoimasta oli 13,6 prosenttia, joten työttömien osuus työvoimasta vähentyi lähes yhdellä prosenttiyksiköllä vuotta aiempaan verrattuna. Koko Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta oli 11,8 prosenttia. Lokakuussa 2022 Lieksassa työttömistä oli miehiä 60 prosenttia ja pitkäaikaistyöttömiä 27 prosenttia. Työvoimapalveluissa oli 7,7 prosenttia työvoimasta, ja aktivointiaste³⁸ (36 %) oli korkeampi kuin koko Pohjois-Karjalassa (33,2 %). (Taulukko 11.)

³⁶ Työllisyysaste on 18–64-vuotiaiden työllisten osuus samanikäisestä väestöstä. Työvoimaan kuuluvat 15–74-vuotiaat henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat työllisiä tai työttömiä. Vuodesta 2005 lähtien työllisten alaikäraja on ollut 18 vuotta. Aikasarjan vertailukelpoisuuden vuoksi työttömien osuus työvoimasta on laskettu tässä 18–74-vuotiaasta väestöstä. Lähde: Työssäkäyntitilasto, Tilastokeskus.

³⁷ <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>

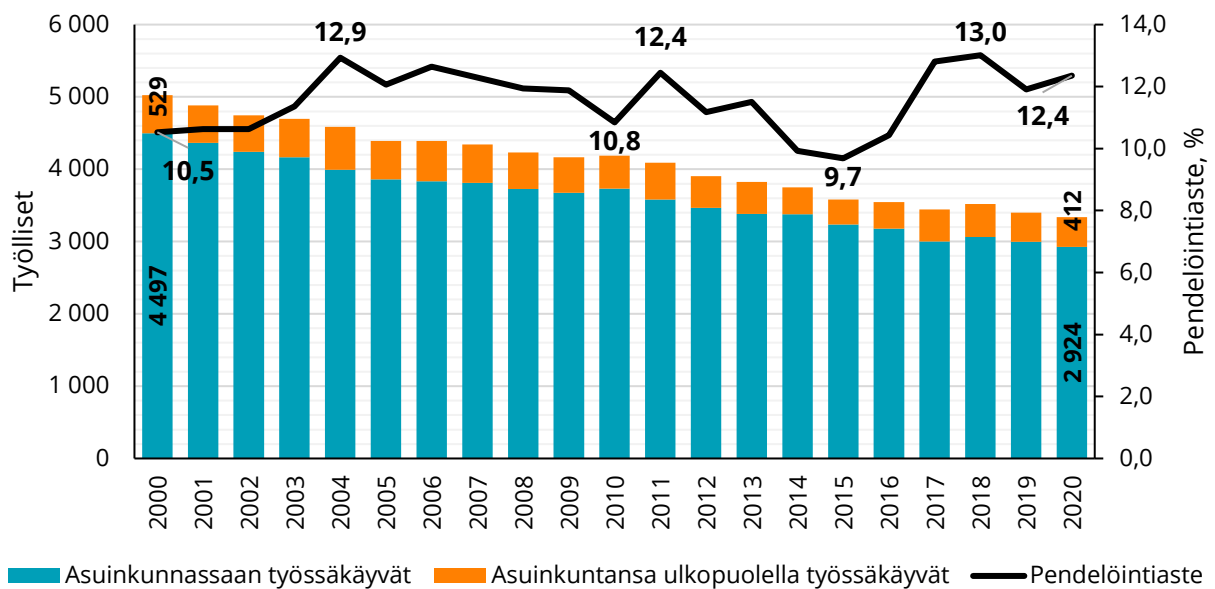
³⁸ Aktivointiaste = TE-hallinnon palveluissa olevien osuus työttömien työnhakijoiden ja TE-hallinnon palveluissa olevien summasta

Taulukko 11. Työttömyys Lieksassa lokakuussa 2020,2021 ja 2022. Lähde: TEM, Työnvälitystilasto³⁹.

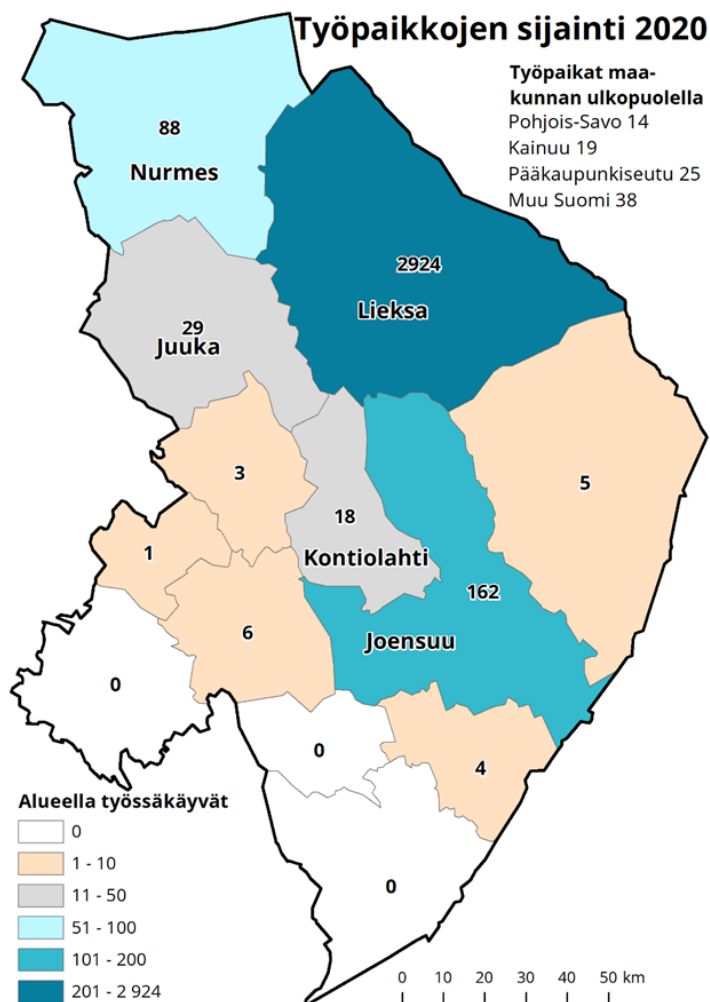
Työttömyyden avainluvut	10/2020	10/2021	10/2022
Työttömät työnhakijat	631	602	548
TK:n Työssäkäyntitilaston työvoima	4172	4102	4026
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	15,1	14,7	13,6
Työttömät työnhakijat, miehet (% työttömistä)	396 (63 %)	374 (62 %)	326 (60 %)
Työttömät työnhakijat, naiset (% työttömistä)	235 (37 %)	228 (38 %)	222 (41 %)
Alle 20-v. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	10 (2 %)	5 (1 %)	5 (1 %)
Alle 25-v. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	53 (8 %)	32 (5 %)	30 (6 %)
Yli 50-v. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	344 (55 %)	351 (58 %)	289 (53 %)
Vamm./pitkäaik.sair. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	72 (11 %)	82 (14 %)	65 (12 %)
Ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita (% työttömistä)	18 (3 %)	32 (5 %)	38 (7 %)
Pitkäaikaistyöttömät (% työttömistä)	217 (34 %)	225 (37 %)	150 (27 %)
Aktivointiaste laskentapäivänä (%)	38,2	36,0	36,0
-TE-hallinnon palveluissa yhteensä (lkm.)	390	338	308
-TE-hallinnon palveluissa olevien osuus työvoimasta	9,3 %	8,2 %	7,7 %
-Työvoimakoulutuksessa olevat laskentapäivänä (lkm.)	39	33	38
-Valmennuksessa olevat laskentapäivänä (lkm.)	15	17	5
-Työllistettynä olevat laskentapäivänä (lkm.)	85	86	99
-Työ- ja koulutuskokeilussa olevat laskentapäivänä (lkm.)	31	33	17
-Vuorotteluvapaasijaiset laskentapäivänä (lkm.)	7	6	5
-Kuntouttavassa työtoiminnassa laskentapäivänä (lkm.)	109	77	88
-Omaehtoisessa opiskelussa laskentapäivänä (lkm.)	104	86	56
Avoimet työpaikat kuukauden laskentapäivänä (lkm.)	80	82	99
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana (lkm.)	60	74	60

Lieksan työllisestä työvoimasta 2 924 (87,6 %) työskenteli vuonna 2020 kotikunnassaan ja 412 (12,4 %) kävi työssä Lieksan ulkopuolella. Pendelöivien eli kotikunnan ulkopuolella työssä käyvien määrä vähentyi vuosina 2000–2020 noin 120:llä, mutta heidän osuutensa työllisistä pysyi jokseenkin samana vaihdellen kymmenen ja 13 prosentin välillä. Työllisten määrä vähentyi koko tarkasteluajanjakson ajan. Suurin pendelöintivirta (162) suuntautui Joensuuhun. Seuraavaksi eniten käytiin työssä Nurmeksessa (88) ja Juuassa (88). Kaikkiaan 97 prosenttia Lieksan työllisistä työskenteli Pohjois-Karjalan alueella ja työssäkäynti muissa maakunnissa oli vähäistä. Pohjois-Karjalan ulkopuolella käytiin eniten työssä pääkaupunki-seudulla, Kainuussa ja Pohjois-Savossa. (Kuvio 19, Kartta 5.)

³⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työnvälitystilasto [verkkajulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 3.10.2022].
Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyonv>

Kuvio 19. Lieksassa asuvat työlliset työpaikan sijainnin mukaan vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti⁴⁰.

Kartta 5. Lieksan työllisen työvoiman työpaikan sijaintikunnat vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti⁴¹.

⁴⁰ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

⁴¹ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

Lieksan työllisen työvoiman pendelöinnin määrä ja suhteellinen osuus vaihtelivat toimialoitain. Vuonna 2020 pendelöitiin eniten terveys- ja sosiaalialan työpaikkoihin (86 työllistä). Toiseksi eniten pendelöitiin teollisuuden (65 työllistä) työpaikkoihin, mutta toimialan koon takia pendelöijien osuus oli vain kymmenen prosenttia. Pendelöinti oli määrällisesti ja suhteellisesti suurta myös rakentamisen (25 %), kuljetuksen ja varastoinnin (21 %) sekä julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen (13 %) toimialoilla. (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Lieksan työllinen työvoima työpaikan sijaintikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti⁴². (prosenttia työllisestä työvoimasta)*

Toimiala	Lieksa		Ulospendelöijät					
		Joensuu	Nurmes	Juuka	Helsinki	Muut kunnat	Yht. N	%*
Yhteensä	2 924	162	88	29	21	112	412	12,4
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	244	1	14	2	0	12	29	10,6
B Kaivostoiminta ja louhinta	1	0	0	0	0	4	4	80
C Teollisuus	553	38	12	0	1	14	65	10,5
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto	8	1	0	0	1	1	3	27,3
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	29	0	0	0	0	0	0	0
F Rakentaminen	132	20	2	0	1	22	45	25,4
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	270	5	9	2	1	6	23	7,8
H Kuljetus ja varastointi	116	14	2	0	1	14	31	21,1
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	84	1	4	1	1	1	8	8,7
J Informaatio ja viestintä	16	3	0	0	4	1	8	33,3
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	18	2	0	0	0	0	2	10
L Kiinteistöalan toiminta	73	2	0	0	1	1	4	5,2
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	71	5	0	0	2	8	15	17,4
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	115	11	0	0	0	3	14	10,9
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	220	12	10	0	1	9	32	12,7
P Koulutus	136	10	9	2	1	5	27	16,6
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	684	26	25	22	4	9	86	11,2
R Taiteet, viihde ja virkistys	47	3	0	0	1	0	4	7,8
S Muu palvelutoiminta	63	8	1	0	1	2	12	16
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	5	0	0	0	0	0	0	0
Tuntematon	39	0	0	0	0	0	0	0

⁴² https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

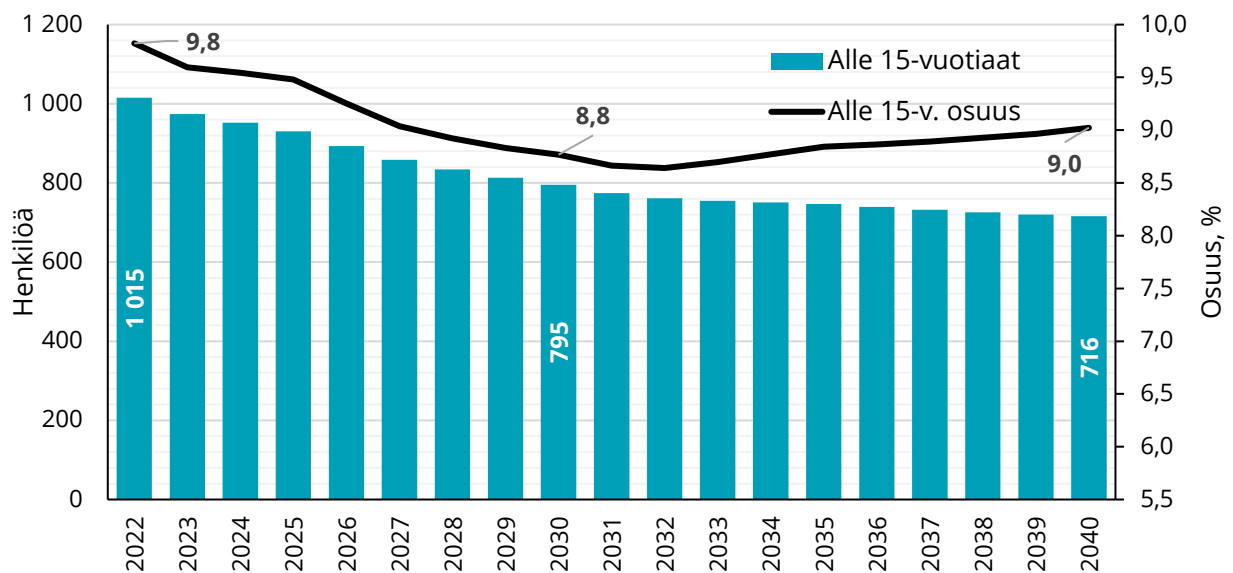
4 PALVELUJEN TARVE JA SAAVUTETTAVUUS

Väestömäärän ja -rakenteen muutokset vaikuttavat julkisten palvelujen järjestämiseen. Palvelutarpeiden muutokset edellyttävät palvelutarjonnan uudelleenmitoitusta. Suurin osa Lieksan julkisista palveluista on Lieksan keskustaajamassa. Toinen merkittävä palvelujen keskittymä on Koli, joskaan sieltä ei löydy kaikkia samoja palveluja kuin keskustaajamasta. Muilla kylillä toimii yksittäisiä palveluja. Myös kaupalliset palvelut, niin päivittäistavara-kauppa kuin erikoisalojen kauppa, ovat keskittyneet Lieksan keskustaajamaan. Kolilla toimii päivittäistavarakauppa, posti ja polttoaineen jakelupiste. Vieissä toimii kyläkauppa ja posti.

Varhaiskasvatuksen palveluista keskustaajamassa toimii kaksi päiväkotia, minkä lisäksi Kolilla, Kylänlahdessa ja Vuonilahdessa toimii ryhmäperhepäiväkotia. Keskustaajamassa on kaksi alakoulua sekä yläkoulu, minkä lisäksi Kolilla on esikoulusta yhdeksänteen luokkaan kattava peruskoulu. Jamalin ja Vuoniskylien kyläkoulut lakkautettiin keväällä 2021. Toisen asteen koulutusta Lieksan keskustaajamassa tarjoavat lukio ja ammattioppilaitos Riveria. Lieksan keskustaajamassa yläkoulu, lukio ja ammatillinen opetus yhdistettiin samoihin opetustiloihin Brahea-koulukampukselle keväällä 2021. Lieksan kristillinen opisto järjestää kursseja ja leirejä Kylänlahdessa. Lieksan kansalaisopisto tarjoaa kursseja keskustaajaman lisäksi myös kylillä.

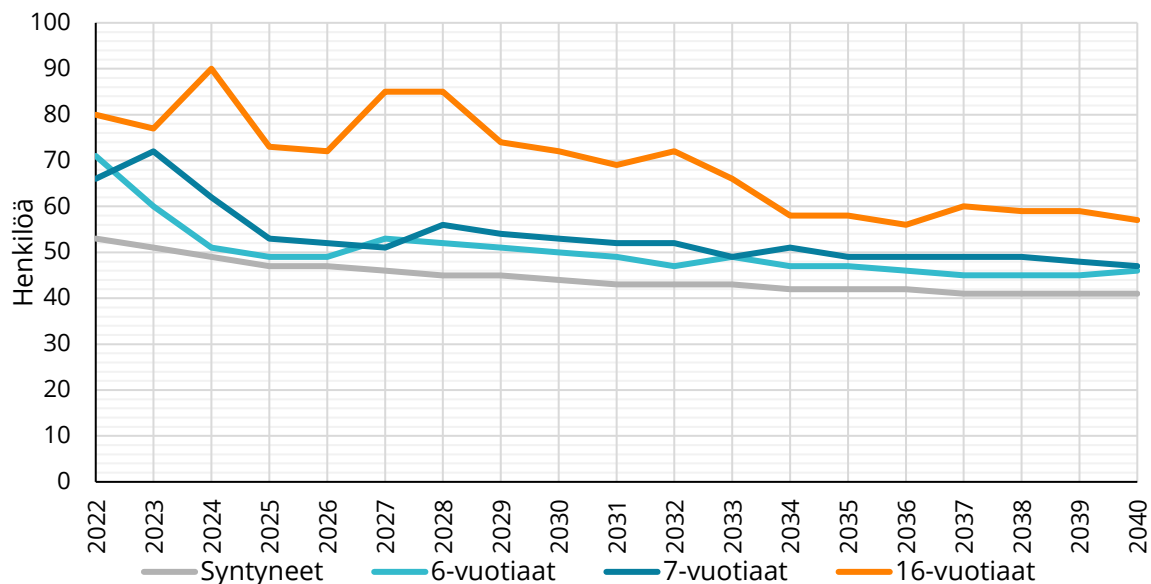
Lieksassa kaikki terveysterveyst palvelut ovat keskittyneet keskustaajamaan, jossa toimivat terveysasema, sosiaalitoimisto, mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä kaksi yksityistä lääkäriasemaa. Pelastuspalvelut hoitaa Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen Lieksan paloasema, minkä lisäksi Kolilla ja Vieissä toimii vapaapalokunnat. Kuntahallinto ja kunnan asiakaspalvelu on keskitetty kaupungintalolle Lieksan keskustaajamaan. Vapaa-ajan palveluista pääkirjasto toimii keskustaajamassa, siirtokokoelma Kolilla ja kirjastoauto palvelee kyliä. Kulttuurikeskuksessa keskustaajamassa järjestetään mm. konsertteja, teatteriesityksiä ja elokuvia, ja lisäksi siellä on nuorisotilat. Keskustaajamassa on liikuntahalli, uimahalli ja jäähalli, minkä lisäksi koulujen salit ja useat ulkoliikuntapaikat ovat kuntalaisten käytössä.

Kasvatus- ja opetuspalvelujen tarpeen määrittää lasten määrä. Tilastokeskus ennustaa Lieksan alle 15-vuotiaan väestön määrän vähenevän. Määrän ennustetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä 800 lapseen ja vuoteen 2040 mennessä hieman yli 700 lapseen. Lasten määrän vähenemisen ennustetaan jatkuvan 2020-luvulla nopeana ja hidastuvan 2030-luvulla. Vuotuisen vähenemän ennustetaan olevan 2020-luvulla 20 lasta ja 2030-luvulla viisi lasta vuodessa. Samanaikaisesti alle 15-vuotiaiden osuuden kunnan väestöstä ennustetaan laskevan vajaalla prosenttiyksiköllä. (Kuvio 20.)

Kuvio 20. Lieksan alle 15-vuotiaan väestön ennustettu määrä ja osuus koko väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste⁴³.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Lieksassa syntyvien lasten määrä vähenee edelleen 2020-luvulla ja vakiintuu 2030-luvulla 40 syntyvään lapseen vuodessa. Myös 6- ja 7-vuotiaiden eli esikoulun ja koulun aloittavien ikäluokkien kokojen ennustetaan pienenevän. Ennusteessa koulutaipaleensa aloittavien lasten määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä noin 70 lapsesta noin 45 lapseen. Samoin 16-vuotiaiden lukion tai toisen asteen ammatillisen koulutuksen aloittavien ikäluokan ennustetaan pienenevän. 2020-luvulla 16-vuotiaiden ikäluokan koon ennustetaan vaihtelevan 70–90 henkilössä ja laskevan 2030-luvun puoliväliin mennessä 60 henkilöön, mille tasolle se näyttäisi vakiintuvan. (Kuvio 21.)

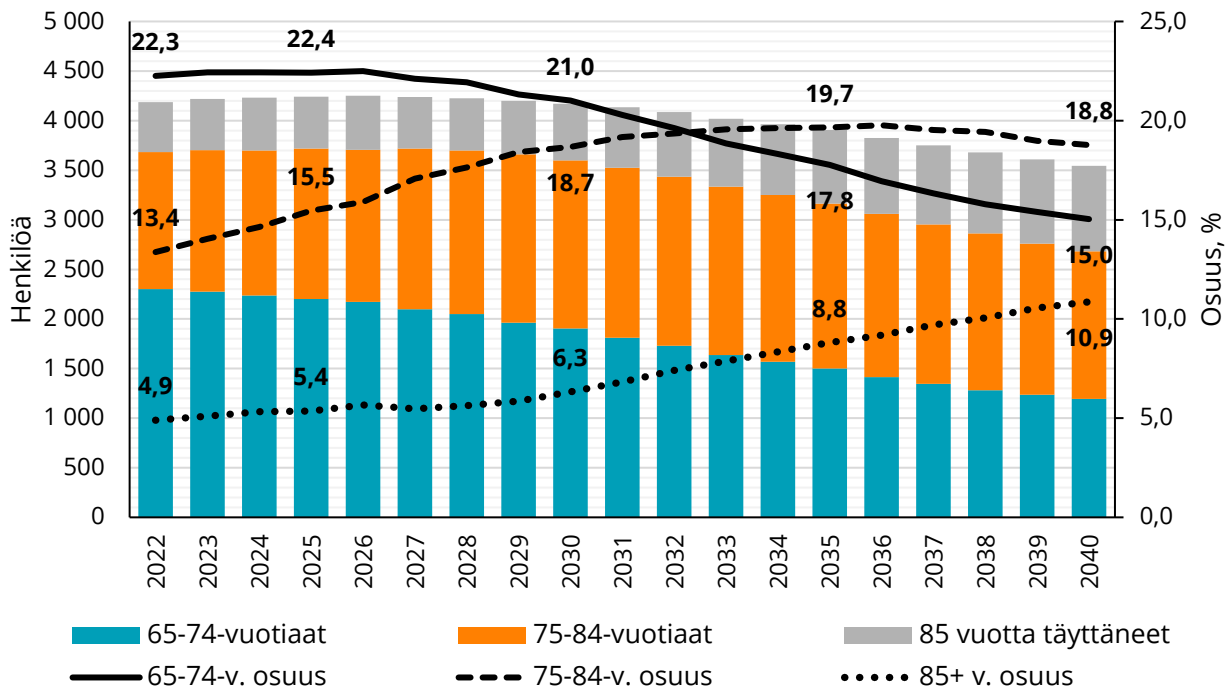

Kuvio 21. Syntyneiden sekä 6-, 7- ja 16-vuotiaiden ikäluokkien ennustettu koko Lieksassa vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste; Väestörakenne⁴⁴.

⁴³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>

⁴⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>; Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaera>

Ikääntyneiden määrä ja toimintakyky määrittävät ikäihmisten palvelujen tarvetta. Lieksan ikäihmisten palvelujen tarve kasvaa, sillä kunnan väestö ikääntyy. Ennusteen mukaan Lieksan 65 vuotta täyttäneiden määrä laskee tasaisesti vuosina 2022–2040. Väestö vanhenee ja 65–74-vuotiaiden määrä pienenee tarkasteluajanjaksolla yli 1 100 henkilöllä ja miltei puolittuu, mutta sen sijaan 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa. 75–84-vuotiaiden määrä nousee yli sadalla henkilöllä ja 85 vuotta täyttäneiden määrä nousee noin 350 henkilöllä, ja vuonna 2040 heitä on 70 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. (Kuvio 22.)

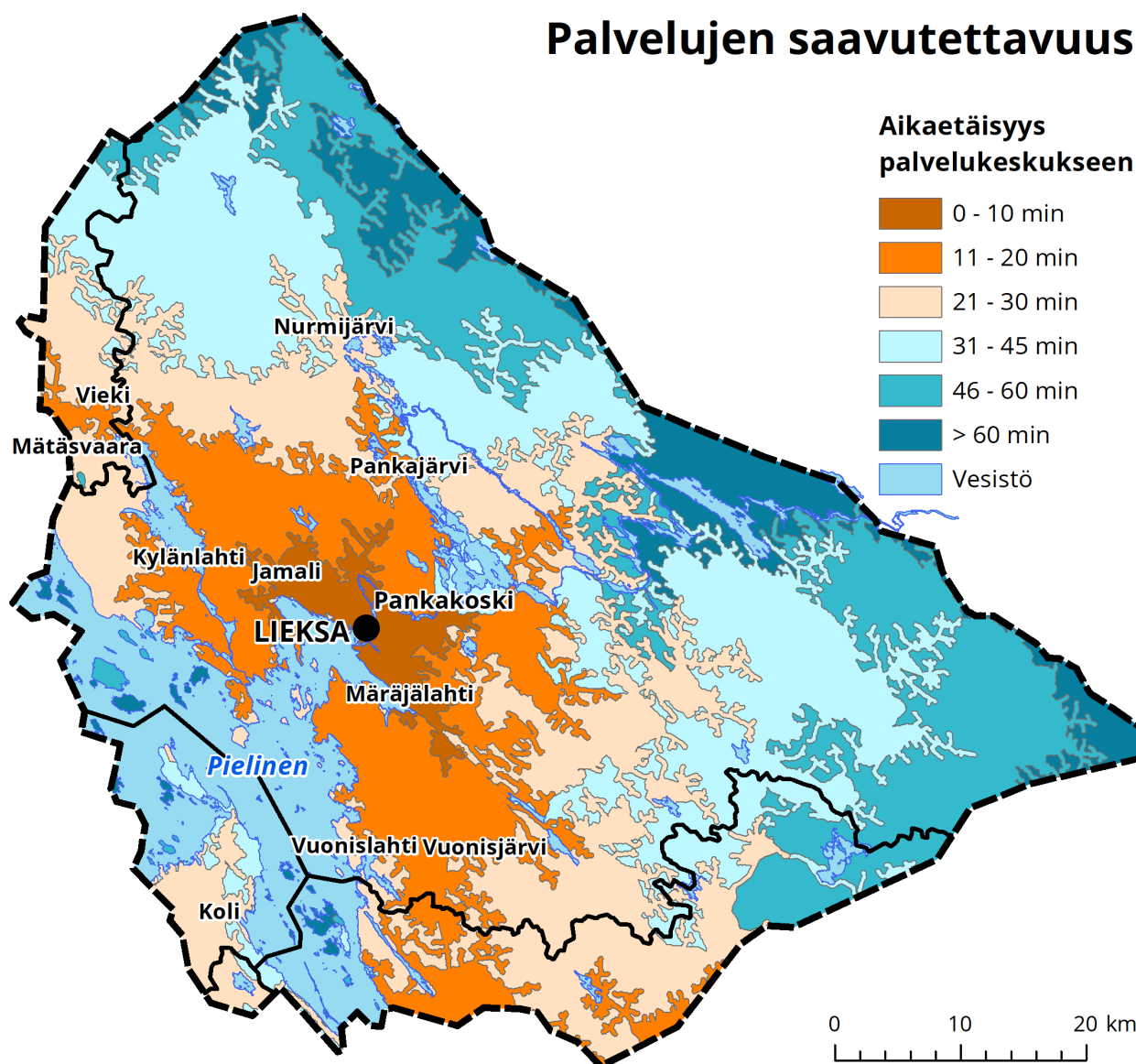
Kuvio 22. 65 vuotta täyttäneiden ennustettu määrä ja osuus Lieksan väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste; Väestörakenne⁴⁵.

Palvelun saavutettavuuteen vaikuttavat palvelun sijainti ja sen käyttäjän asuinpaikka sekä palvelun tavoittamiseksi tehdyn matkan matkavastukset, joita voidaan mitata esimerkiksi etäisyytenä, käytettynä aikana tai rahallisena kustannuksena. Tässä palvelujen saavutettavuutta tarkastellaan aikaetäisyytenä henkilöautolla kuljettaessa kuntalaisten asuinpaikoilta lähimpään palvelukeskukseen, jossa on tarjolla kaikki julkiset ja yksityiset palvelut. Suurimmalle osalle Lieksan asukkaista (94 %) Lieksan keskustaajama on lähin palvelukeskus. Kunnan eteläosassa lähin palvelukeskus on Uimaharju ja luoteiskulmassa Nurmes. Kolilla Juuka on lähin keskus lukuun ottamatta pientä aluetta, josta on lyhin matka Kontiolahdelle. Näillä alueilla asuu kuitenkin hyvin pieni osuus lieksalaisista. (Kartta 6, Taulukko 13.)

Suurin osa lieksalaisista asuu kunnan keskustaajaman läheisyydessä. Vuonna 2021 lähes kaksi kolmasosaa lieksalaisista asui enintään viiden minuutin etäisyydellä keskustaajamasta ja 85 prosenttia korkeintaan 15 minuutin etäisyydellä. Väestön mediaanietäisyys Lieksan keskustaajamaan oli noin kolme ja puoli minuuttia. Lieksa on kuitenkin laaja kunta, ja kunnan itä- ja pohjoisosista kertyy huomattavan pitkä matka lähimpään palvelukeskukseen. Vuonna 2021 pisin mitattu aikaetäisyys palveluihin oli 47 minuuttia. (Taulukko 13.)

⁴⁵ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkojulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>; Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaera>

Palvelujen saavutettavuus

Kartta 6. Aikaetäisyys lähimpään palvelukeskukseen maanteitä pitkin henkilöautolla sekä keskusten palvelualueet (alue, jolta on lyhin matka ko. keskukseen). Lähde: Väylävirasto, Digiroad (maantieverkko).

Taulukko 13. Lieksan asukkaiden aikaetäisyys kunnan keskustaajamaan henkilöautolla vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR; Väylävirasto, Digiroad.

Etäisyys palvelukeskukseen	Palvelukeskus							Osuus, %	Kum. %
	Väestö yht.	Lieksa	Uimaharju	Nurmes	Juuka	Kontio-lahti			
0-5 min	6 780	6 780					65,3	65,3	
6-10 min	1 298	1 298					12,5	77,8	
11-15 min	680	645	35				6,6	84,4	
16-20 min	676	483	73	120			6,5	90,9	
21-30 min	869	494	31	124	185	35	8,4	99,3	
31-45 min	71	23	3		45		0,7	100,0	
Yli 45 min	3	3					0,0	100,0	
Osuus, %	100,0	93,7	1,4	2,4	2,2	0,3	100,0		

5 KUNTATALOUS

Väestön väheneminen ja vanheneminen haastavat Lieksan, kuten muidenkin kuntien, taloutta. Kuntakonsernin pitkän aikavälin taloudellista kehitystä kuvaava kertynyt ylijäämä oli Lieksassa vuonna 2021 reilut 4 100 euroa asukasta kohden. Pohjois-Karjalassa, Lieksan kanssa saman kokoluokan kunnissa ja Manner-Suomessa ylijäämää oli kertynyt keskimäärin huomattavasti vähemmän. Myös Lieksan omavaraisuusaste (59,0 %) oli merkittävästi verrokkeja korkeampi. Lieksalle oli vuonna 2021 kertynyt verrokkeja vähemmän velkaa (5 036 e/as.) ja se oli myös suhteellisesti vähemmän velkaantunut (33,1 %). Lisäksi Lieksan lainanhoitokyky on hyvä (2,3). Lieksan tuloveroprosentti (21,00 %) oli sama kuin samankokoisilla kunnilla keskimäärin ja sen verotulot (4 100 e/as.) olivat lähes yhtä suuret. Pohjois-Karjalassa keskimääräinen tuloveroprosentti ja verotulot ovat hieman Lieksaa matalammat. Valtionosuuksia Lieksa saa huomattavasti verrokkeja enemmän (4 317 e/as.). Opetus- ja kulttuuritoimen kustannukset olivat Lieksassa hieman verrokkeja pienemmät, mutta sosiaali- ja terveystoimen kustannukset olivat vertailuryhmiä merkittävästi korkeammat. Sekä korkeat sote-menot että valtionosuuksien suuruus johtuvat merkittävästi osin Lieksan korkeasta sairastavuudesta ja ikääntyvästä väestöstä. (Taulukko 14.)

Taulukko 14. Lieksan kuntakonsernin taloudelliset tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot; Tilastokeskus, Kuntatalouden avainluvut⁴⁶.

Tunnusluku	Lieksa	Pohjois-Karjala	10 001–20 000 as.	Manner-Suomi
Kertynyt ylijäämä, €/as.	4 120	1 754	1 585	2 984
Omavaraisuusaste, %	59,0	42,3	36,6	42,3
Vuosikatteen suhde poistoihin, %	157,8	122,1	122,8	140,4
Tulovero, %	21,00	20,73	21,01	20,02
Verotulot, €/as.	4 101	3 744	4 202	4 604
Valtionosuudet, €/as.	4 317	3 315	2 676	2 045
Lainat ja vuokravastuut, €/as.	5 036	6 863	7 267	9 065
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	33,1	58,6	70,1	82,6
Laskennallinen lainanhoitokate	2,3	1,4	1,2	1,3
Opetus- ja kulttuuritoimen nettokäyttökustannukset, €/as. (2020)	1 565	1 844	2 062	2 076
Sosiaali- ja terveystoimen nettokäyttökustannukset, €/as. (2020)	4 931	3 920	3 735	3 632

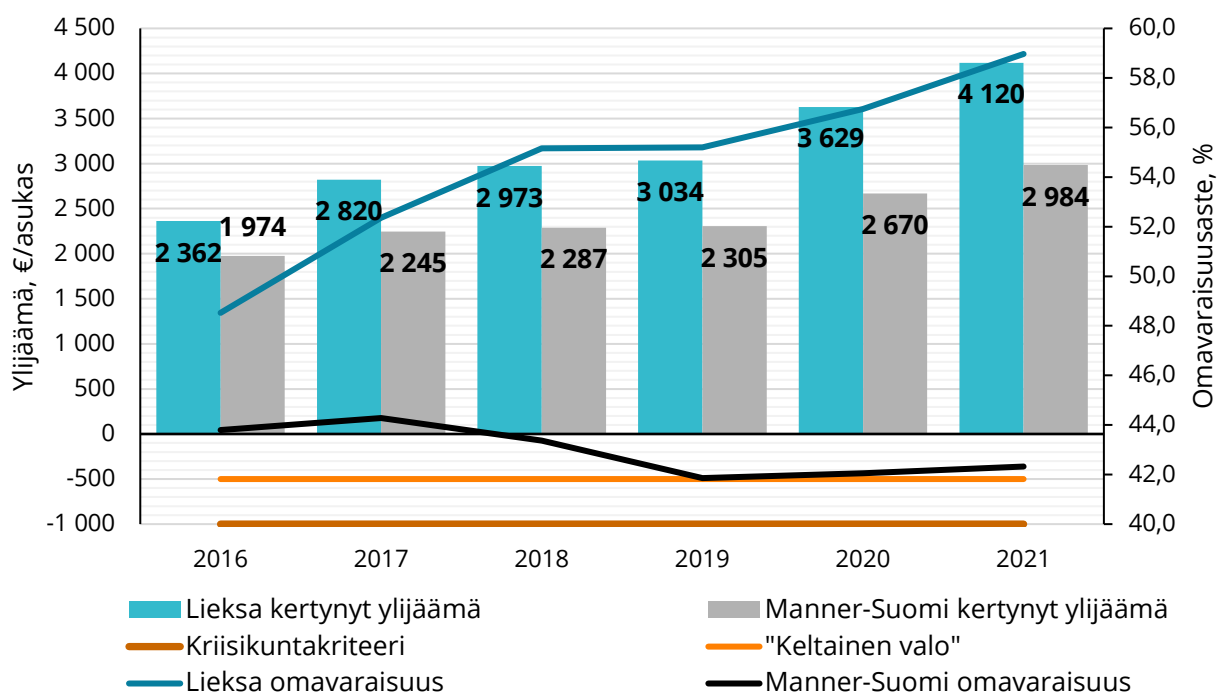
Seuraavaksi tarkastellaan Lieksan viime vuosien taloudellista kehitystä kuntalaissa (410/2015) määriteltyjen rahoituksen riittävyttä ja vakavaraisuutta kuvaavien talouden tunnuslukujen pohjalta. Lain mukaan tunnuslukujen raja-arvojen täytyessä kunta voidaan todeta kriisikunnaksi, jolloin käynnistetään arviointimenettely, jossa selvitetään kunnan mahdollisuudet turvata asukkaalleen lakisääteiset palvelut. Laissa määritetään kuusi kriteeriä, joista kaksi kuntakonsernin taloudellista alijäämää koskevaa kriteeriä voi täytyessään yksinään käynnistää arviointimenettelyn. Myös neljä muuta kriteeriä voivat yhdessä käynnistää menettelyn niiden kaikkien täytyessä kahtena peräkkäisenä vuotena. Lisäksi taloudellisille

⁴⁶ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>; <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>

tunnusluvuille on esitetty (HE 280/2018) myös väljemmät raja-arvot, ns. ”keltaiset valot”, jotka eivät johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täyttyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin.

Yksi parhaista kunnan taloudellista tilaa kuvaava tunnusluku on kertynyt ylijäämä. Se ei kuvaa kunnan senhetkistä tilaa, vaan pidemmän aikavälin kehitystä. Ylijäämä kasvattaa kunnan vakavaraisuutta eli alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Toinen kuntakonsernin vakavaraisuutta kuvaava mittari on omavaraisuusaste. Se ilmaisee, kuinka suuri osa konsernin pääomasta on omaa pääomaa. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä voi käynnistää ns. kriisikunnan arviointimenettelyn, mikäli kunta ei ole kattanut alijäämää neljässä vuodessa. Menettely voidaan käynnistää myös, mikäli viimeisimmässä konsernitilinpäätöksessä kertynyttä alijäämä on vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltävässä vähintään 500 euroa asukasta kohden. (Rainio 2018⁴⁷, Kuntaliitto 2020⁴⁸.)

Lieksan kuntakonsernin kertynyt ylijäämä oli 4 120 euroa asukasta kohden vuonna 2021. Ylijäämä on kasvanut vuosittain 2016–2021. Lieksalle on kertynyt ylijäämää huomattavasti enemmän kuin Manner-Suomessa keskimäärin (2 984 e/as.). Tarkasteluajanjaksolla Lieksan ero Manner-Suomen keskiarvoon nousi 400 eurosta yli 1 100 euroon. Myös Lieksan omavaraisuusaste kasvoi koko tarkastelujakson ja oli merkittävästi Manner-Suomen keskiarvoa huomattavasti korkeampi. Vuonna 2021 Lieksan omavaraisuusaste oli 59 prosenttia, kun Manner-Suomen keskiarvo oli 42 prosenttia. (Kuvio 23.)

Kuvio 23. Lieksan kuntakonsernin kertynyt ylijäämä ja omavaraisuusaste vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁴⁹.

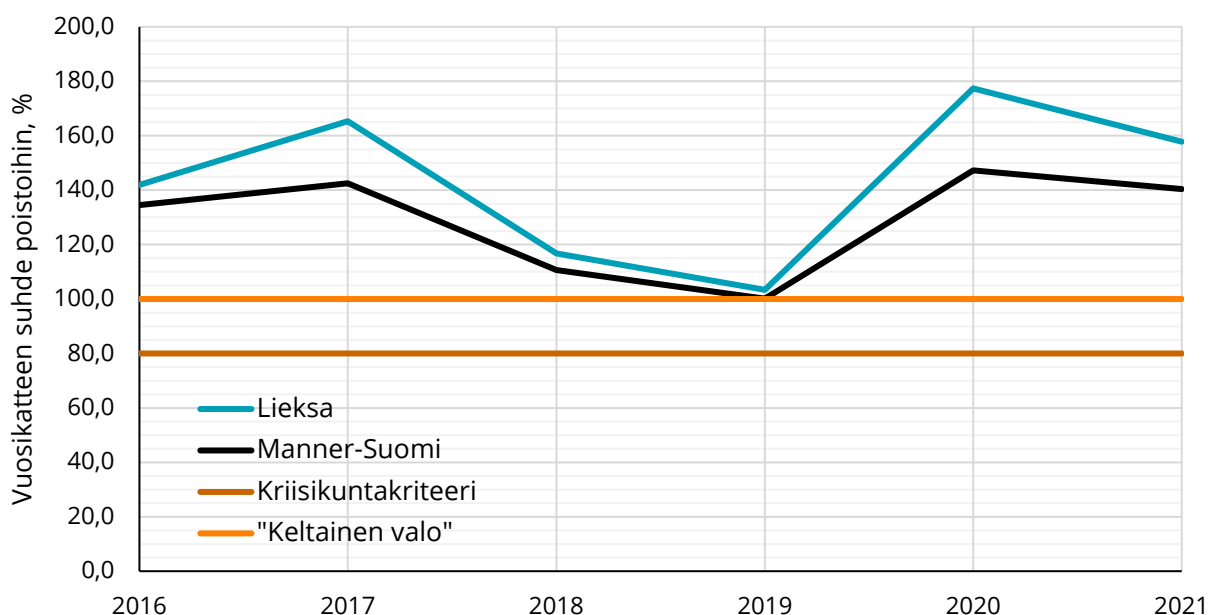
⁴⁷ Henrik Rainio (2018). Kriisikuntakriteerit muuttumassa – parempaan suuntaan <https://web.archive.org/web/20211205025019/https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2018/kriisikuntakriteerit-muuttumassa-parempaan-suuntaan> Viitattu 19.10.2021.

⁴⁸ Kuntaliitto 30.11.2020. Uudet kriisikuntakriteerit. <https://web.archive.org/web/20211019143037/https://www.kuntaliitto.fi/talous/budjetointi-ja-taloussuunnittelu/uudet-kriisikuntakriteerit> Viitattu 19.10.2021.

⁴⁹ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on yksi parhaista kunnan talouden tasapainon mittareista ja se kuvaa erityisesti kunnan lyhyen aikavälin tilannetta. Jos vuosikate riittää poistoihin, kunnan talous on tasapainossa. Kriisikuntakriteerinä on se, että vuosikate kattaa alle 80 prosenttia poistoista. "Keltaisen valon" raja-arvona pidetään vuosikatteen 100 prosentin osuutta poistoista eli tilannetta, jossa vuosikate riittää juuri ja juuri poistoihin. (Rainio 2018, Kuntaliitto 2020.)

Lieksan kuntakonsernin vuosikate kattoi 158 prosenttia poistoista vuonna 2021. Tunnusluvun kehitys Lieksassa seuraili vuosina 2016–2021 Manner-Suomen keskimääräistä kehitystä, mutta hieman korkeammalla tasolla. Vuonna 2019 Lieksa kävi lähellä "keltaisen valon" tasoa, mutta tilanne parani merkittävästi vuonna 2020. (Kuvio 24)

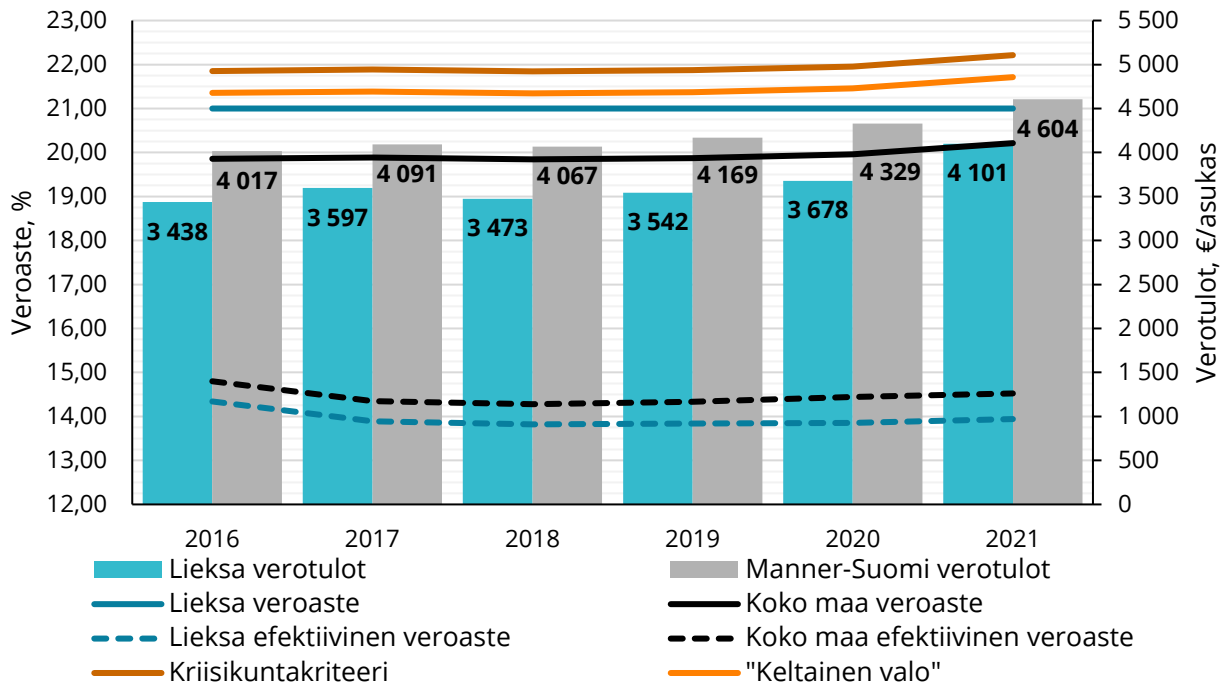
Kuvio 24. Lieksan kuntakonsernin vuosikatteen suhde poistoihin vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵⁰.

Kuntavero on kuntien tärkein tulonlähde ja kunnilla on itsehallintoon perustuva oikeus päättää veroprosentistaan. Kriisikuntakriteerinä tuloveroprosentti kuvaa osaltaan kunnan taloudellista liikkumavaraa, sillä korkean tuloveroprosentin kunnalla on vähemmän liikkumavaraa kuin matalan veroprosentin kunnalla. Kriteerin raja-arvona on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä koko maan keskiarvoa korkeampi tuloveroprosentti. "Keltaisen valon" raja-arvona on 1,5 prosenttiyksikköä keskimääräistä korkeampi tuloveroprosentti. (Rainio 2018, Kuntaliitto 2020.)

Lieksan tuloveroprosentti oli koko vuosien 2016–2021 tarkastelujakson 21,00 prosenttia. Koko maan keskimääräinen veroaste vuonna 2021 oli 20,21 prosenttia ja kriisikuntakriteerin raja 22,21 prosentin veroaste. Lieksa sai vuonna 2021 verotuloja 4 101 euroa asukasta kohden, mikä merkitsi lähes 500 euron nousua aiempaan tasoon nähden. Vuosina 2016–2020 Lieksan vuotuiset verotulot vaihtelivat 3 500 euron paikkeilla. Vaikka Lieksan veroaste oli maan keskiarvoa korkeampi, sai Lieksa vuonna 2021 vain 89 prosenttia Manner-Suomen keskimääräisestä verotulosta. Tämä kertoo lieksalaisten keskiarvoa matalammasta tulotastosta ja heikommasta veronmaksukyvyistä. Vaikka Lieksan nimellinen tuloveroprosentti oli

⁵⁰ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

21,00, oli kunnan todellinen (efektiivinen) veroaste 13,94 prosenttia vuonna 2021. Efektiivinen veroaste kertoo maksuunpannun kunnallisveron suhteen ansiotuloihin ja huomioi kunnallisverotuksessa tehtävät erilaiset vähennykset. Vähennykset painottuvat alemmille tulotasoille, jolloin efektiivinen veroaste on alhaisempi. Mitä pienempi nimellisen ja efektiivisen veroasteen erotus on, sitä maksukykyisempiä kunnan asukkaat ovat. Vuonna 2021 Lieksan nimellisen ja efektiivisen veroasteen erotus oli 7,06 prosenttiyksikköä, kun koko maan keskimääräinen erotus oli 5,69 prosenttiyksikköä. (Kuntaliitto 2019⁵¹, Kuvio 25.)

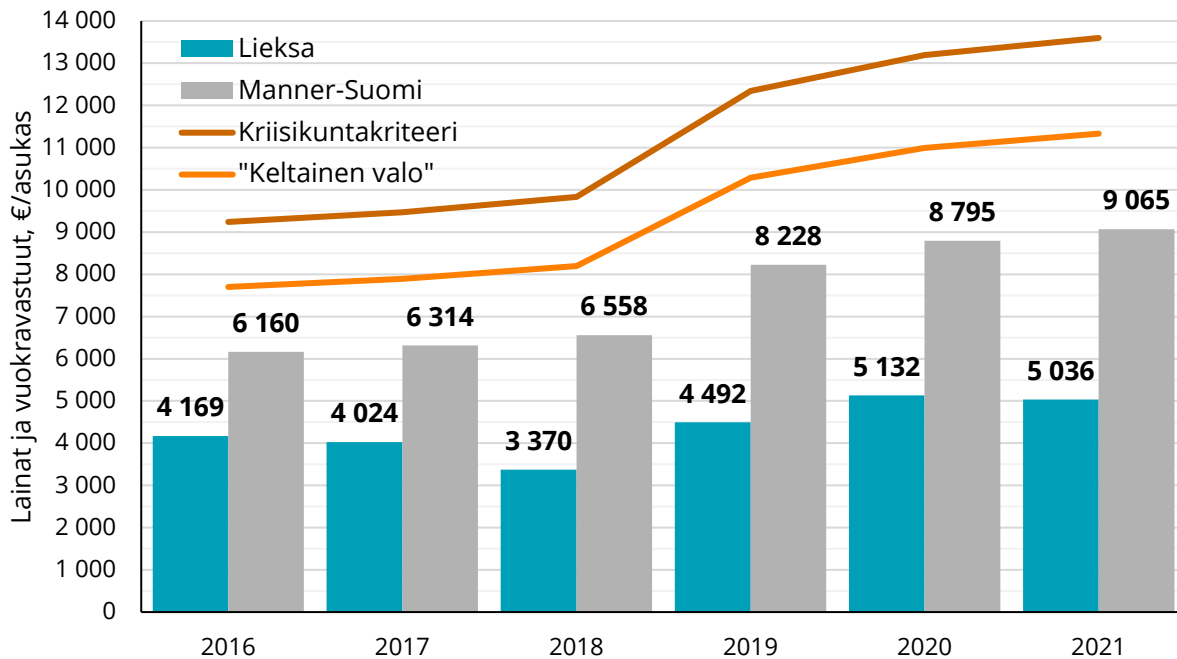
Kuvio 25. Lieksan tuloveroaste sekä verotulot vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵².

Lainakannalla tarkoitetaan kunnan tai konsernin korollista vierasta pääomaa, käytännössä velkaa. Velan maksuvelvoitteet ovat usein kiinteitä ja ne on pystyttävä hoitamaan, vaikka kuntakonsernin tulos heikkenisi. Tämän vuoksi lainat ovat yksi kriisikuntakriteereistä. Vuodesta 2022 alkaen kriteeristössä huomioidaan lainamäärän lisäksi myös vuokravastuut. Tämä kuvastaa paremmin kunnan taloudellista todellisuutta nykypäivänä, kun esimerkiksi kiinteistöjen leasing-järjestelyt ovat yleistyneet. Kriisikuntakriteerin raja-arvo on 50 prosenttia ja "keltaisen valon" raja-arvo 25 prosenttia koko maan keskimääräistä korkeammat laina- ja vuokravastuut. (Rainio 2018, Kuntaliitto 2020.)

Lieksan kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut vuonna 2021 olivat noin 5 036 euroa asukasta kohden. Vuoteen 2018 asti laskelmassa on huomioitu ainoastaan konsernin lainat, mutta 2019 alkaen myös vuokravastuut. Vuoteen 2018 asti Lieksan velan määrä oli laskussa, mutta vuosina 2019–2020 velan ja vuokravastuut kasvoivat tasaantuen vuonna 2021. Vuokravastuiden osuus Lieksan tunnusluvusta on vaihdellut 1 100–1 600 euron välillä. Lieksan lainat ja vuokravastuut olivat koko tarkastelujakson merkittävästi Manner-Suomen keskiarvoa alhaisemmat ollen vuonna 2021 noin 56 prosenttia keskiarvosta. (Kuvio 26.)

⁵¹ Kuntaliitto 18.11.2019. Kuntien veroprosentit ja efektiiviset veroasteet. [https://web.archive.org/web/20211019085353/https://www.kuntaliitto.fi/talous/verotus/kuntien-veroprosentit/kuntien-veroprosentit-kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet](https://web.archive.org/web/20211019085353/https://www.kuntaliitto.fi/talous/verotus/kuntien-veroprosentit/kuntien-veroprosentit/kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet) Viitattu 19.10.2021.

⁵² <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

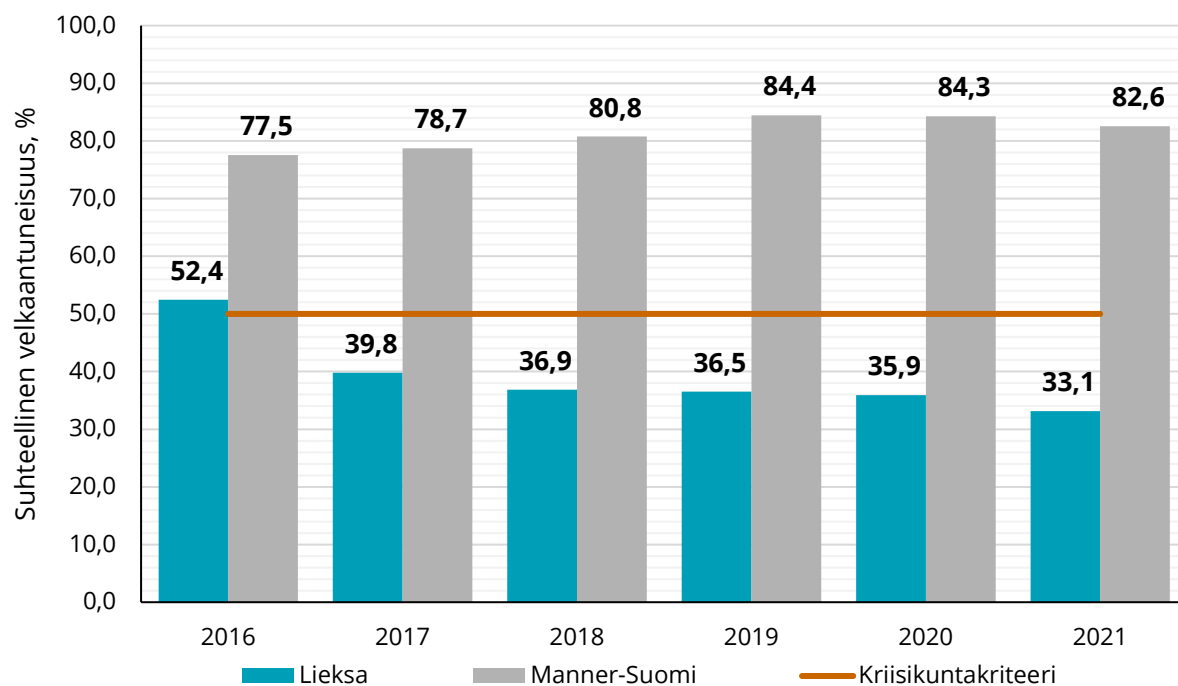

Kuvio 26. Lieksan kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut vuosina 2016–2021. Vuoteen 2018 asti on huomioitu ainoastaan konsernin lainakanta, vuodesta 2019 alkaen myös vuokravastuut. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵³.

Yksi kuntakonsernin vakavaraisuutta kuvaava tunnusluku on suhteellinen velkaantuneisuus. Se mittaa tuottojen riittävyyttä velkojen hoitoon eli kuinka paljon konsernin käyttötuoloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä vähäisempää suhteellinen velkaisuus on, sitä paremmat mahdollisuudet kuntakonsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus oli vuoteen 2021 asti yksi kriisikuntakriteeri ja sen raja-arvo oli vähintään 50 prosentin velkaantuneisuus. Vuodesta 2022 alkaen kuntakonsernin velanhoitokykyä kuvaava laskennallinen lainanhoitokate korvasi suhteellisen velkaantuneisuuden kriisikuntakriteerinä. Laskennallinen lainanhoitokate ilmaisee vuosikatteen suhteen lainojen korkokuluihin ja laskennallisiin lyhennyksiin. Laskennallinen lainanhoitokatte kriisikuntakriteerin raja-arvo on 0,8 ja keltaisen valon raja-arvo 1,0 eli tilanne, jossa konsernin vuosikate riittää juuri ja juuri lainanhoitokulujen kattamiseen. (Rai-
nio 2018, Kuntaliitto 2020.)

Lieksan kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli 33 prosenttia vuonna 2021, mikä oli koko maan pienimpiä. Vielä vuonna 2016 konsernin suhteellinen velkaantuneisuus yli kriisikuntakriteerin, mutta laski vuonna 2017 lähes 13 prosenttiyksikköä. Tämän jälkeen Lieksan velka-aste on jatkanut hidasta laskuaan. Manner-Suomen keskimääräinen velka-aste sen sijaan kasvoi tarkastelujaksolla 77,5 prosentista 83 prosenttiin. (Kuvio 27.)

⁵³ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

Kuvio 27. Lieksan suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵⁴.

⁵⁴ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

6 STRATEGISET VALINNAT JA UUSIUTUMINEN

Lieksan kaupungin strategian painopisteinä ovat 1) elinvoima 2) talous ja omistajaohjaus 3) hyvinvointi ja 4) osallisuus. Strategian mukaan elinvoiman takaa vahva talous, joka perustuu kasvavalle yritystoiminnalle, tehokkaalle palvelutuotannolle ja toimivalle yhdyskuntarakenteelle. Kaupunkikonsernin talous halutaan pitää tasapainossa ja lisätä omistajaohjauksen suunnitelmallisuutta. Elinympäristöä rakennetaan hyvinvointia edistäväksi. Lieksassa halutaan nostaa kunnallisen päätöksenteon arvostusta ja tavoitteena on, että lieksalainen on vastuullinen, aktiivinen ja tiedostava. (Lieksan kaupunkistrategia 2030⁵⁵)

Väestön vähenemisen haasteeseen Lieksan kaupunki pyrkii vastaamaan vahvalla elinvoimapolitiikalla, jonka ajatellaan tuovan työtä, toimeliaisuutta ja yritystoimintaa Lieksaan. Houkuttelevien asumismahdollisuuksien, positiivisen imagon ja laadukkaiden palvelujen odotetaan lisäävän kaupungin veto- ja pitovoimaa. Kaupungin strategia lisätä omaa ohjausta elinvoima-asioissa on tarkoittanut irrottautumista Nurmeksen, Valtimon, Juuan ja Lieksan kuntien aikoinaan perustamasta yhteisestä Pielisen-Karjalan kehittämissyhtiö PIKESistä ja oman Lieksan Kehitys Oy:n LIEKEN perustamista vuonna 2017. Strategisesti Lieksa haluaa nostaa erityisesti matkailun ja biotalouden voimavaraksi. Uusia yrityksiä halutaan kaupunkiin ja toimivia yrityksiä palvellaan ja tuetaan kehittymään. Lieksa uskoo positiivisen viestinnän ja julkisuuskuvan tuovan menestystä Lieksalle. Myönteisen asenneilmapiirin vahvistamista korostetaan strategioissa. Kaupungin tarkkaa taloudenpitoa pidetään yhtenä avaimena menestymiseen ja se tarkoittaa ennakointia, toimintojen sujuvuutta sekä viisasta resurssointia (Lieksan kaupunkistrategia 2030 päivitys; strategian toimenpideohjelma 2022).

Lieksan yksi merkittävä vahvuus ja potentiaali liittyy luontoon ja luontomatkailuun. Lieksan alueella sijaitsee Kolin ja Patvinsuon kansallispuistot, Ruunaan retkeilyalue ja Pielisen vesistö. Lieksan kaupunki ylläpitää alueen halki kulkevaa Karhunpolun vaellus- ja maastopyöräilyreittiä. Karhunpolun ohella Koliella, Patvinsuolla ja Ruunaalla on runsaasti retkeilyreittejä. Kolin kansallismaisema on brändiltään tunnettu ja vetovoimainen matkailukohde, jolla on huomattavaa potentiaalia kasvuun. Koronapandemia lisäsi kotimaan matkailua ja paljasti paitsi alueiden matkailullisen vetovoiman, niin myös Kolin ja Ruunaan alueen kapasiteettiongelmia. Kotimaan matkailun ja luontobuumin jatkuessa Lieksalla on luontokohteissaan paljon hyödyntämätöntä potentiaalia. Lieksan kaupungin strategisen päätöksen mukaan matkailun kehittämisen pääkohteet ovat Koli ja Ruunaan retkeilyalue (KH 7.3.2022⁵⁶).

Kolin alueelle on laadittu suunnitelmat ”Kolin iso kuva 2050” ja ”Kolin matkailuvisio 2050” Lieksan kaupungin ja Juuan kunnan yhteistyöllä. Kolin alueen kehittämissuunnitelma ulottuu laajasti Pielisen alueen matkailun kehittämiseen ja esimerkiksi Vuonilahden matkailun kehittäminen on suunnitelmissa mukana. Pielisen alueen kaikki matkailun myynti-, markkinointi ja alueorganisaatiotoiminnot on keskitetty vuonna 2018 perustetulle Kolin Matkailu Oy:lle. Lieksan kaupunki on ollut keskeisesti mukana muutosprosessissa ja päättänyt osallistua matkailuyhtiön omistamiseen ja rahoittamiseen. Sopimuksen mukaan myös Kolin alueen latujen ja retkeilyreittien ylläpito siirtyi Kolin Matkailu Oy:lle. (KH 7.3.2022)

⁵⁵ Lähteet: Lieksan kaupunkistrategia 2030, Lieksan kaupunkistrategian 2030 päivitys ja strategian toimenpideohjelma 2022, luonnos kaupunkistrategian toimenpideohjelmaksi 2023.

⁵⁶ Lähteet: Lieksan kaupunginhallituksen pöytäkirjat 2022

Pohjois-Karjalan Osuuskauppa (PKO) aloitti uuden hotellin rakennuttamisen Kolin kylälle keväällä 2022, ja Lieksan kaupunki on kaavoittamassa Kolin kylää osa-alue kerrallaan. Kaavoituksella tuetaan Kolin alueen aktiivista kehittämistä ja kaavoituksen toteutus on Kolin iso kuva 2050 ja Kolin matkailuvisio 2050 asiakirjojen mukaisia. Kaavoitus tukee alueen Kolin kylän palveluja, työllisyyttä sekä pysyvää asumista (KH 24.10.2022). Kolin kasvun matkailukeskuksena odotetaan lisäävän myös pysyvien asukkaiden määrää ja matkailijoiden turvaavan Kolin palvelujen kehittymistä. Lieksan Kehitys LIEKE Oy on toteuttanut EU-rahoitteisia hankkeita (EAKR) Pielisen matkailualueen kehittämiseksi. Toisen hankkeen (2021–2023) pää tavoitteena on tuoda koko Lieksan alueen matkailupalvelut helposti verkossa ostettaviksi sekä nostaa Lieksan retkeilyreitistöt näkyviksi ja kotimaassa ja kansainvälisesti matkailu-markkinoinnissa hyödynnettäviksi. Invest In Lieksa -hankkeessa (2020–2023) puolestaan käynnistetään matkailukohteiden investointeja Lieksassa, erityisesti Kolin alueella. Hankkeen odotetaan tuovan Lieksaan kotimaisia ja kansainvälisiä investointeja ja juurruttavan Lieksaan Invest In -palvelua (RR-tietopalvelu⁵⁷). Lisäksi LIEKE on toteuttanut kaksi Kolin ja Lieksan matkailun kehittämishanketta maaseuturahaston tuella 2018–2023 (Hyrrä tietopalvelut⁵⁸).

Biotalous kehittäminen Lieksassa tarkoittaa erityisesti metsäbiotaloutta. Kaupunki on mahdollistanut alan kehittämisen kaavoittamalla Kevätniemen aluetta (luonnos kaupunkistrategian toimenpideohjelmaksi 2023). Lieksa odottaa, että Kevätniemen alueelle kehittyvä merkittävä metsä- ja biotalouden keskittymä. Kevätniemen alueelle rakennettiin bioöljyjalostamo, jonka toiminta käynnistyi vuoden 2020 lopulla. Laitos käyttää Binderholzin sahalta tulevaa purua raaka-aineena. Kaupunki on investoinut biojalostamo- ja terminaali-alueen kehittämiseen osin EU:n rahoituksen avulla yhteensä lähes kolme miljoonaa euroa (RR-tietopalvelu ja Lieksan kaupungin verkkosivut⁵⁹). Ennestään Lieksassa toimivat esimerkiksi Pankaboard Oy:n kartonkitehdas Pankakoskella ja Binderholz Nordic Oy:n saha. Puunjalostuksen ja biotalouden ala työllistää lähes 400 työntekijää alueella (LIEKE Oy:n verkkosivut⁶⁰).

Lieksan kaupunki esittää Pohjois-Karjalan vaikuttamisen 2024 kärjiksi lähinnä infrastruktuurin kehittämiskohteita kuten Lieksanjoen sillan uusiminen, Joensuu-Lieksa-Nurmes-Kontiomäki rataosuuden sähköistäminen, Kolin kevyen liikenteen väylän rakentaminen, Pielisen ylittävän saaristoliikenteen Koli-Vuonislahti mahdollistamista sekä Runon ja Rajantien (Via Karelia) kunnostamista Ilomantsin ja Lieksan alueilla. Lisäksi esitetään järviolohen ja -taimien kantojen elvyttämistä Lieksanjoella ja muissa Pieliseen laskevissa virtavesissä sekä investointitukien palauttamista yritys- ja kiinteistö- ja omistaville kunnan yhtiöille. (KH 5.12.2022)

Kaupunkilaisten hyvinvointi on kaupunkistrategian yksi painopistealue. Kaupungin hyvinvointisuunnitelman painopisteinä vuosille 2022–2025 ovat: 1) terveellinen, turvallinen ja viihtyisä ympäristö, 2) asukaskeskeiset palvelut, 3) hyvät työllistymisen ja työssä pysymisen edellytykset ja 4) hyvinvoivat, terveen ja osalliset kuntalaiset. Kuhunkin painopisteeseen on asetettu konkreettisia tavoitteita, toimenpiteitä, resurssit ja vastuutahot sekä arviointimittarit. Hyvinvointia edistävien toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa korostetaan

⁵⁷ Rakennerahastotietopalvelu. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/>

⁵⁸ Ruokaviraston tietopalvelu. https://tietopalvelu.ruokavirasto.fi/QvAJAXZfc/opendoc.htm?document=Published/raportointi.qvw&Sheet=SH_HR_FI&anonymous=true

⁵⁹ <https://www.lieksa.fi/>

⁶⁰ <https://www.lieksankehitys.fi/>

kuntalaisten osallisuutta (Hyvinvointisuunnitelmaluonnos 2022–2025⁶¹). Lieksan kaupunkistrategiassa on tuotu esille hyvinvointia edistävä elinympäristö, jota kehitetään kaavoituksen ja maankäytön avulla. Hyvinvointi koostuu kaupunkistrategian mukaan esteettömistä ja asiakaslähtöisistä palveluista sekä yksilön vastuusta omasta ja yhteisön hyvinvoinnista. Hyvinvoinnin tekijöinä on nostettu esiin monipuoliset asumisen mahdollisuudet, lähipalveluiden saavutettavuus, asiakaspalveluiden tavoitettavuus, hyvinvointialueen ja kaupungin hyvä yhteistyö sekä tehokkaat ja vaikuttavat työllisyyspalvelut. (Kaupunkistrategia 2030)

Työttömyyden hoidon rinnalla haasteeksi on noussut työvoiman saatavuuden turvaaminen (KH 2.5.2022). Työllisyyden edistämiseksi ja työvoiman kysynnän tarpeisiin vastaamiseksi Lieksan kaupunki ja Lieksan Kehitys Oy LIEKE ovat toteuttaneet useita EU-rahoitteisia hankkeita 2015–2023 (RR-tietopalvelut). Lieksan kristillinen opisto on puolestaan toteuttanut useita sosiaalista integraatiota edistäviä ja syrjäytymistä ehkäiseviä hankkeita Lieksassa (RR-tietopalvelu). Hyvinvoinnin edistämisen yhteydessä on mainittu toimivat ja monipuoliset verkkopalvelut sekä kolmannen sektorin palvelutuotanto. (Kaupunkistrategia 2030)

Hyvinvoinnin ohella kaupunkistrategiassa painotetaan kuntalaisten osallisuuden vahvistamista. Osallisuutta vahvistetaan tukemalla kansalaislähtöistä kolmannen sektorin ja kyläyhdistysten toimintaa sekä kehittämällä asiakaspalautejärjestelmiä ja monikanavaista viestintää. Toimivien sähköisten palvelujen nähdään myös vahvistavan kuntalaisten osallisuutta. Osallisuutta vahvistavat nuoriso-, vammais- ja vanhusneuvostot, keskustelutilaisuudet, foorumit, asukas- ja asiakaskyselyt sekä avoimet palautemahdollisuudet. Kaupungin valtuuston kokouksia voi seurata suoraan striimattuina ja kokousten jälkeen tallenteina. Uutena osallisuuden muotona on nostettu esille osallistava suunnittelu ja kehittäminen. (kaupunkistrategia 2030; toimenpideohjelmaluonnos 2023/ KH 19.9.2022)

Lieksan toimissa lähipalvelujen turvaamiseksi vähenevälle väestölle on älykkään sopeutumisen piirteitä. Lieksan keskustaan valmistui vuoden 2020 lopussa uusi Brahea-kampus, joka koostuu peruskorjatusta Kuhmonkadun koulusta ja siihen nivotusta puisesta uudisrakennuksesta. Kampuksen tiloissa toimii perusasteen yläkoulun opetus, lukio ja ammatillinen koulutus/Riveria Lieksan yksikkö. Riveria tarjoaa ammatillista koulutusta kuudella ammatialalla. Toiminallisen koulutusyhteistyön kehittämisessä nähdään olevan potentiaalia (strategian toimenpideohjelma 2022; Lieksan kaupungin verkkosivut).

Pielisen länsirannalla Kolin kylällä toimii yhtenäiskoulu, jossa annetaan opetusta esikoululaisille sekä vuosiluokille 1.–9. Lukuvuonna 2021–2022 koulussa oli 54 oppilasta ja lukuvuonna 2022–2023 oppilaita on 61, joista puolet oli juukalaisia. Yhteistyö Juuan kunnan kanssa vahvistaa oppilasmäärää merkittävästi ja tukee koulun toimintaa. Koulussa on neljä opetusryhmää ja neljä luokanopettajaa. Kolin koulussa hyödynnetään etäopetusta (venäjän kielen opetus Lieksan keskuskoululta) ja tehdään yhteistyötä Lieksan kansalaisopiston ja Pielisen Karjalan musiikkiopiston kanssa valinnaisaineiden opetuksessa. Koululla toimii myös ryhmäperhepäiväkot⁶².

⁶¹ Lähteet: Lieksan laaja hyvinvointikertomus 2017–2020 ja hyvinvointisuunnitelmaluonnos 2022–2025, Lieksan kaupungin maahanmuuttostrategia 2020.

⁶² Pedanet-verkkosivut: <https://peda.net/>

Lieksan pääkirjasto palvelee kaupungin keskustassa ja kirjasto on osa Vaara-kirjastoja. Kirjastoauto Hilippa kiertää ympäri laajaa Lieksan aluetta. Lisäksi Kolilla on kirjaston siirtokoelma. Kirjastoauto Hilippa toimii keväällä ja syksyllä kolmena lauantaina nuorisobussina, jolloin se tarjoaa kirjojen lainauksen ohella askartelua ja pelailua lapsille ja nuorille. Monipalvelukirjastoautolla on pyritty turvaamaan lähipalvelujen saatavuutta maaseudulla asuville nuorille ja lapsille yhteistyössä kirjaston, Lieksan kaupungin nuoristotoimen ja Lieksan 4H-yhdistyksen kanssa.⁶³

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi Lieksan kaupunki on panostanut liikuntamahdollisuuksiin. Lieksan jäähalliin tehdyn täydellisen peruskorjauksen jälkeen jäähalli nimettiin Lieksa Areenaksi. Lieksan uimahalli peruskorjattiin 2004. Hyvinvointikeskus Liehu on suunniteltu monitoimikäyttöön – terveysliikuntaan sekä harraste- ja kilpaurheiluun. Hyvinvointikeskus sijaitsee jäähallin yhteydessä ja siinä on myös kuntosali. (Lieksan kaupungin verkkosivut) Hyvinvointikeskus Liehun toteutustapa oli poikkeava, sillä keskuksen rakennuttajana oli Pohjois-Karjalan Osuuskauppa ja tilojen vuokraajana on Lieksan kaupunki (Lieksan Lehti 8.9.2018⁶⁴). Edellä mainittujen tilojen lisäksi kaupunki ylläpitää monia muitakin sisä- ja ulkoliikuntapaikkoja, kuten esimerkiksi Lieksan hiihtokeskusta, jossa on kuuden kilometrin valaistu latu ja 30-paikkainen ampumarata. Liikuntapaikkojen ohella Lieksan kaupunki järjestää terveyttä edistävää liikuntaa erilaisille ryhmille yhteistyössä muiden toimijoiden (Siun sote, yhdistykset) kanssa. (Lieksan kaupungin verkkosivut) Järjestötoimijoita halutaan osallistaa palvelutuotantoon yhteistyösopimusten avulla. Maahanmuuttoon liittyvien palvelujen kehittäminen on myös tavoitteena (hyvinvointi, koulutus, työllistyminen, kotoutuminen). (luonnos strategian toimenpideohjelmaksi 2023) Lieksan kaupungilla on maahanmuuttostrategia, jossa on asetettu tavoitteita peruspalvelujen sujuvuudelle, elinkeino- työ- ja koulutustoiminnalle sekä molemminpuoliseen integraatioon, jossa kansalaisyhteiskunnalla on tärkeä rooli.

Kulttuuriharrastusmahdollisuuksia Lieksassa järjestävät musiikkiopisto, kansalaisopisto ja nuorisotoimi. Lieksan kulttuurikeskuksessa järjestetään taidenäyttelyjä ja Brahe-salissa konsertteja, teatteriesityksiä, elokuvia ja muita tapahtumia. Kaupungin tärkein tapahtuma on joka kesä järjestettävä Lieksan Vaskiviikko. (Lieksan kaupungin verkkosivut). Lähipalvelujen ohella halutaan kehittää kunnan sähköisiä palveluja ja kouluttaa kuntalaisia niiden käyttäjiksi. (Strategian toimenpideohjelma 2022) Lieksa haluaa edistää innovatiivisuutta kehittämällä uusia tai uudella tavalla tuotettuja palveluja, esimerkiksi uutta teknologiaa hyödyntämällä (luonnos strategian toimenpideohjelmaksi 2023) Kylien kehittämistä pidetään tärkeänä ja Lieksa tukee maaseudun kehittämistoimintaa Leader-rahoituksen kautta. (Strategian toimenpideohjelma 2022; KH 19.9.2022).

Lieksan kaupunki kuuluu HINKU-kuntien verkostoon ja kaupunki on tehnyt monia toimia hiilipäästöjen vähentämiseksi. Kaupunki on esimerkiksi luopunut toimitilojensa lämmityksessä lähes kokonaan öljylämmityksestä ja korvannut öljyn muilla kestävillä energiamuodoilla. Kiinteistöjen peruskorjauksissa ja uudisrakennuksissa on tehostettu energiatehokkuutta. Uudisrakennukset, kuten Brahea-koulukampus ja tuleva sosiaali- ja

⁶³ Vekarat.net -verkkosivut: <https://www.vekarat.net/fi-FI/page/613b61f17dc8542d9487f6a2>

Libraries.fi -verkkosivut: https://www.libraries.fi/node/48406?language_content_entity=fi)

⁶⁴ Lieksan lehti 8.9.2018 Hyvinvointikeskus Liehun avajaiset näyttävä kansanjuhla. <https://www.lieksanlehti.fi/uutiset/item/1464-hyvinvointikeskus-liehun-avajaiset-nayttava-kansanjuhla> luettu 1.11.2022

terveyspalvelukeskus, ovat puurakennuksia. Älykkäitten lämmitysjärjestelmien käyttöönottoa valmistellaan kaupungin kiinteistöissä sekä autojen sähkölatausmahdollisuuksia tullaan lisäämään ja aurinkolämmön hyödyntämistä tutkitaan. Katu- ja ulkoilualueiden valaistuksia muutetaan energiaa säästäviin led-valoihin. Jätevesilietettä tullaan ohjaamaan biokaasulaitoksen raaka-aineeksi. Lieksan kaupunki ei nähnyt tarpeelliseksi laatia omaa ilmasto-ohjelmaa, mutta kaupunki aikoo liittyä kuntien energiatehokkuussopimukseen ja odottaa sen tuovan valtiolta tukea energiatehokkuutta lisääviin toimiin. (KH 24.10.2022)

Lieksan kaupunki aloitti Pohjan Voima Oy:n pyynnöstä Iso Palovaaran osayleiskaavan laatimisen tuulivoimapuiston rakentamista varten. Hankkeessa oli tarkoitus rakentaa seitsemän tuulivoimalaa 12–18 kilometriä Lieksan keskustasta itään metsätalouskäytössä olevalle alueelle. Kaavoitus jouduttiin keskeyttämään, koska puolustusvoimat oli antanut rakentamiseen liittyvän kielteisen lausunnon. (KH 13.6.2022; KH 22.8.2022).

Lieksassa on tapahtunut kehityksen eriytymistä kunnan eri alueilla. Yhtäällä on Kolin alueen kehittyminen ja uudet työpaikat, jolloin vakinaiset ja kausityöntekijät tarvitsevat lisää asuntoja. Lieksan kaupunki kaavoittaaakin Kolin alueella uusia alueita asumiseen ja haluaa tarjota monipuolisia ja kiinnostavia asumisen mahdollisuuksia. Toisaalla taas on tyhjäksi jääviä asuntoja ja tiloja joudutaan sopeuttamaan tulevaisuuden kysyntää vastaavalle tasolle. Lieksan keskustasta on purettu tarpeettomaksi käynnyttä asuntokantaa. Sopeutumista tarvitaan yhtäällä supistumiseen ja toisaalla kasvuun.